

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи
магістерського рівня вищої освіти
на тему:

«Управління фінансовими ризиками як засіб впливу на фінансовий стан підприємства (на прикладі Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод»)»

Виконав:

студент 7 курсу, групи 1
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
заочної форми навчання
Осаревич В'ячеслав Святославович

Керівниця:

к.е.н., доцентка кафедри фінансів та
економічної безпеки
Шило Жанна Степанівна

Рецензент:

д.е.н., професор кафедри фінансів та
економічної безпеки
Мельник Леонід Васильович

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Дата звіту 12/18/2024
Дата редагування —

Документ прийнятий

Звіт подібності

метадані

Заголовок
V.C. Osarevych Financial risk management.doc

Автор
Осаревич В'ячеслав Святославович

Науковий керівник / Експерт
Осаревич В'ячеслав Святославович

підрозділ
National University of Water and Environmental Engineering

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		51
Інтервали		0
Мікропробіли		18
Білі знаки		2
Парафрази (SmartMarks)		285

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз		Копір тексту	
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://studopedia.org/14-28946.html	212	1.46 %
2	https://stud.wiki/audit/2c0a65635b3ac79a4c43a89521316c37_0.html	136	0.94 %
3	https://studopedia.su/19_130517_formuvannya-finansovih-rezultativ-sub-yektiv-gospodaryuvannya.html	136	0.94 %
4	http://2dip.su/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D1%8B/8704/	134	0.92 %

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти на тему: «Управління фінансовими ризиками як засіб впливу на фінансовий стан підприємства (на прикладі Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод»)» / В.С. Осаревич – Рівне: НУВГП, 2024. – 119 с.

Представлена магістерська кваліфікаційна робота досліджує методи управління фінансовими ризиками та їх вплив на покращення фінансового стану підприємства в умовах економічних змін в державі. У роботі розкрита сутність та значення поняття «фінансові ризики» та запропонована методика управління ними. Проаналізовано методологію розрахунку показників фінансово-господарської діяльності підприємства, що забезпечують його стабільний фінансовий стан. Основна частина магістерської роботи присвячена дослідженню виробничо-господарської діяльності Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод». На основі проведеного структурно-динамічного та параметричного аналізу визначені напрями вдосконалення фінансового стану товариства з врахуванням сучасних умов діяльності.

Ключові слова: фінансовий ризик, управління ризиками, фінансовий стан, ефективність, структурно-динамічний аналіз, собівартість, фондоддача, фінансово-господарська діяльність, акціонерне товариство.

ANNOTATION

Qualification work of the second (master's) level of higher education on the topic: "Financial risk management as a means of influencing the financial condition of the enterprise (on the example of the Private Joint Stock Company "Myrhorod Mineral Water Plant")" / V.C. Osarevych - Rivne: NUWEE, 2024. - 119 p.

The presented master's thesis examines the methods of financial risk management and their impact on the improvement of the financial condition of the enterprise in the conditions of economic changes in the state. The work reveals the essence and meaning of the concept of "financial risks" and proposes a method of managing them. The methodology for calculating indicators of financial and economic activity of the enterprise, which ensure its stable financial condition, is analyzed. The main part of the master's work is devoted to the study of the production and economic activity of the Private Joint Stock Company "Myrhorod Mineral Water Plant". On the basis of the conducted structural-dynamic and parametric analysis, directions for improving the company's financial condition, taking into account modern operating conditions, were determined.

Key words: financial risk, risk management, financial condition, efficiency, structural and dynamic analysis, cost price, return on capital, financial and economic activity, joint stock company.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Поняття фінансового ризику та його роль у системі управління фінансовою діяльністю підприємства.....	9
1.2. Методологічні підходи до управління фінансовими ризиками на підприємстві.....	19
1.3. Основні фактори впливу фінансових ризиків на фінансовий стан підприємства.....	28
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД».....	34
2.1. Економіко-організаційна характеристика підприємства.....	34
2.2. Структурно-динамічний та прогнозний аналіз фінансового стану підприємства.....	47
2.3. Параметричний та факторний аналіз показників фінансового стану підприємства.....	54
РОЗДІЛ 3. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД».....	70
3.1. Визначення стратегічних шляхів покращення фінансового стану підприємства	70
3.2. Фінансово-економічне обґрунтування заходів підвищення фінансової стійкості підприємства.....	80
3.3. Економіко-математичне моделювання показників фінансової діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».....	100
ВИСНОВКИ.....	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	113
ДОДАТКИ.....	119

ВСТУП

У сучасних реаліях актуальною є проблема забезпечення фінансової стабільності підприємства. Особливо гостро це питання постає в умовах нинішньої економічної та фінансової світової кризи. Сьогодні, в умовах нестабільної політичної ситуації, економічної кризи, воєнного стану в країні та падіння платоспроможного попиту населення, вітчизняні підприємства страждають від значних фінансових проблем.

Зростання ступеня впливу фінансових ризиків на результати фінансової діяльності підприємства пов'язане зі стрімкими змінами економічної ситуації в країні та на фінансовому ринку, розширенням сфери фінансових відносин, появою нових фінансових технологій та інструментів. Ризики виникають у сфері корпоративних відносин з банками та іншими фінансовими установами та пов'язані з ймовірністю втрат грошових коштів або їх недоотриманням.

Особливістю фінансових ризиків є те, що вони є результатом взаємовідносин між суб'єктами ризику, тобто виникають внаслідок людського фактора і не мають природних стабілізаторів рівня ризику. Отже, вони мають небезпечну властивість – постійно змінюватися, не підлягають узагальненню, є суто індивідуальними тощо. Тому необхідність їх класифікації, ідентифікації, вимірювання та управління ними набуває особливого значення.

Фінансовий ризик – це результат вибору його власниками або керівниками альтернативного фінансового рішення, спрямованого на досягнення бажаного цільового результату фінансової діяльності з імовірністю економічного збитку (фінансового збитку) через невизначеність його реалізації.

Метою управління фінансовими ризиками є зниження втрат, пов'язаних з конкретним ризиком, до мінімуму. Збитки можна виміряти в грошовому вираженні, а також оцінити заходи щодо їх запобігання. Існує чотири методи управління ризиками: скасування, запобігання, страхування та поглинання.

При виборі конкретного методу управління фінансовими ризиками фінансовий менеджер повинен виходити з таких принципів: не ризикувати

більше, ніж це може дозволити власний капітал; не ризикувати більшим заради малого; передбачати наслідки ризику.

Фінансовий ризик – ризик, пов’язаний з ймовірністю втрати фінансових ресурсів (грошових коштів). Фінансові ризики пов’язані насамперед із змінами на фінансовому ринку та змінами в економіці. Це можуть бути зміни процентних ставок, валютних курсів, зміни галузі або конкретного позичальника.

Оскільки сьогодні фінансові ризики підприємств є найбільш загрозливими та деструктивними, це зумовлює необхідність їх подальшого дослідження, вивчення сутності, видів фінансових ризиків та методів управління ними.

Вагомий внесок у структурний аналіз проблем управління фінансовими ризиками підприємства зробили провідні економісти, фінансисти, соціологи, політики, науковці, вітчизняні вчені, зокрема: Гончарук І. В., Пожар Є. П., Гречко А. В., Гербеда М. В., Куліш Г. П., Родніченко І. В., Орлик О. В., Добринь С. В., Бездітко О. Є., Белоусова С. В., Кузьмінець Т. Г., Перегняк Ю. А., Костецький В. В., Бутов А. М., Лактіонова О. А.

Але мінливість умов економічного середовища потребує подальшого дослідження цієї проблеми. Незважаючи на постійні наукові розробки, це питання необхідно досліджувати в майбутньому, оскільки в умовах фінансово-економічної кризи, включаючи політичну нестабільність є необхідність його постійного вивчення для пошуку оптимальних шляхів аналізу та оцінки фінансових ризиків, а також впровадження найефективніших методів для мінімізації їх впливу на результати фінансової діяльності підприємства.

Метою написання магістерської кваліфікаційної роботи є дослідження факторів фінансових ризиків, особливостей їх впливу на результати діяльності підприємства та методів нейтралізації їх значення, а також визначення методів управління фінансовими ризиками з метою покращення фінансового стану підприємства на перспективу на прикладі ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод.

В процесі дослідження слід вирішити такі завдання:

- визначити суть, значення, механізми формування фінансових ризиків та її вплив на діагностику фінансового стану підприємства в умовах військового стану;
- розглянути методичні підходи управління фінансовими ризиками та методів нейтралізації їх значення;
- здійснити економіко-організаційну характеристику підприємства;
- провести структурно-динамічний та прогнозний аналіз фінансової діяльності підприємства;
- здійснити параметричний та факторний аналіз фінансових показників діяльності підприємства;
- провести прогнозування основних напрямів покращення фінансового стану на перспективу;
- здійснити фінансово-економічне обґрунтування методів підвищення фінансової стійкості підприємства.

Об'єктом дослідження є основні напрями діагностики та прогнозування фінансової діяльності в умовах військового стану Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод».

Предметом наукового дослідження виступають теоретико-методологічні та практичні рекомендації щодо оцінки і аналізу основних показників фінансової діяльності та формування методики управління фінансовими ризиками як засобу впливу на фінансовий стан підприємства Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод».

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в наступному:

- визначено поняття фінансового ризику як засобу впливу на фінансовий стан підприємства;
- запропоновано вдосконалення методики управління фінансовими ризиками для діагностики фінансової діяльності підприємства в умовах військового стану;

- сформовано та вдосконалено основну методологію проведення аналізу фінансового стану підприємства;
- здійснено прогнозування основних напрямів покращення фінансового стану на підприємстві.

Інформаційною базою для написання кваліфікаційної роботи є наступні документи: статут Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод», матеріали монографій, навчальних посібників, періодичних видань та бухгалтерська, фінансова та статистична звітність за 2021-2023 роки.

Методологічною основою проведеного дослідження є діалектичний метод пізнання, який забезпечує аналіз фінансових явищ та процесів у їх розвитку, взаємозв'язку та взаємозалежності. В ході нашого дослідження ми також використали такі методи дослідження: статистичні, математичні, методи аналізу та синтезу. Для забезпечення досягнення поставленої мети в бакалаврській роботі використовувались наступні методи: порівняння показників при здійсненні структурно-динамічного аналізу, обчисленні величини відхилень за роками та побудові порівняльних аналітичних таблиць і рисунків.

У роботі проведене теоретичне та методичне обґрунтування методів управління фінансовими ризиками та їх впливу на покращення фінансового стану підприємства в умовах військового стану та післявоєнної відбудови держави, а також здійснено прогнозування основних фінансових показників і обґрунтування напрямів підвищення фінансового стану на перспективу, що дозволило одержати теоретичні і практичні результати та окреслити шляхи підвищення ефективності господарювання в сучасному економічному просторі.

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Обсяг роботи становить 119 сторінок, включаючи 25 таблиці та 15 рисунків, 22 діаграми та графіки.

РОЗДІЛ 1

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття фінансового ризику та його роль у системі управління фінансовою діяльністю підприємства

У сучасних умовах, забезпечення фінансової стабільності підприємств стає дедалі більш актуальною проблемою. Особливо гостро вона постає в умовах економічної та фінансової кризи, нестабільної політичної ситуації, воєнного стану та зниження попиту на товари і послуги. У даному контексті, суб'єкти господарювання стикаються зі значними фінансовими труднощами, що можуть впливати на їх результативність.

Збільшення впливу фінансових ризиків на фінансову діяльність підприємства зумовлене швидкими змінами в економічному середовищі та на фінансовому ринку, розширенням сфери фінансових взаємин і введенням нових фінансових технологій та інструментів.

Умови ринкових відносин в Україні впливають на функціонування підприємств, що пов'язане з ризиком та невизначеністю. Фінансовий ризик займає особливе місце серед ризиків, які можуть виникнути під час діяльності підприємств. Щоб ефективно управляти фінансовим потенціалом підприємств, необхідно мінімізувати фінансові ризики. Ризики, що виникають в зовнішньому та внутрішньому середовищі функціонування підприємств, мають важливе значення для їхньої діяльності в будь-якій сфері.

Наприклад, цінові зміни, зміни валютних курсів, або менший, ніж очікувався, рівень доходу. МСФЗ (IFRS) 7 визначає вимоги до ідентифікації та розкриття інформації про фінансові ризики. Цей стандарт виділяє три основні види ризиків, на які повинні звертати увагу підприємства, хоча існує багато підтипів ризиків.

У ринковій економіці ризик є ключовим елементом підприємництва. На підприємницьку діяльність завжди впливають внутрішні та зовнішні фактори.

При управлінні ризиками в першу чергу необхідно ідентифікувати існуючі ризики. У даному контексті варто розглянути і сукупний ризик, який являє собою суму ділового і фінансового ризиків підприємства і визначається за формулою:

Сукупний ризик = Діловий ризик + Фінансовий ризик.

Фінансовий ризик виникає в процесі відносин підприємства з фінансовими установами (банками, фінансовими, інвестиційними, страховими компаніями, біржами тощо). Причинами фінансового ризику є інфляційні фактори, підвищення облікових ставок банків, зниження вартості цінних паперів та інші [2].

Особливістю фінансового ризику є ймовірність збитку, який залежить від проведення будь-яких операцій у фінансово-кредитно-біржовій сфері, здійснення процедур з фондовими цінними паперами, тобто ризик, що впливає з характеру цих процесів.

До головних джерел виникнення ризику належать:

- спонтанність природних процесів і явищ, стихійні лиха;
- випадковість соціально-економічних процесів, багатоваріантність відносин між суб'єктами;
- наявність протидійних антагоністичних тенденцій, зіткнень суперечливих інтересів;
- імовірнісний характер науково-технічного прогресу;
- неповна й недостатня інформація про об'єкт, процес, явище, якого стосується прийняття рішення;
- обмеженість і недостатність усіх необхідних ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових та інших) для прийняття та реалізації рішень;
- неможливість однозначного пізнання об'єкту за наявних рівнів та методів наукового пізнання;
- відносна обмеженість свідомої діяльності людей, неминучі відмінності в соціально-психологічних настановах, ідеалах, намірах, оцінках, стереотипах поведінки;

- незбалансованість основних компонентів господарського механізму: планування ціноутворення, фінансово-кредитних відносин.

Розглянемо наукові підходи щодо трактування поняття «фінансовий ризик». Так, О. Таран зазначає, що «фінансовий ризик – це невід’ємна складова будь-якої фінансової діяльності, яка являє собою неминучі фінансові відносини, що мають різні напрями прояву через виникнення об’єктивно наявної недостатності, неточності або надмірності економічної інформації щодо здійснення певних подій або їхньої випадковості, та обчислюється на підставі оцінки ймовірності втрат унаслідок здійснення під час таких подій деякої господарської діяльності» [3, с. 17].

М. Клапків розглядає фінансові ризики у широкому та вузькому значенні. Так, «у широкому значенні – ризики, які характеризуються ймовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів) у господарській діяльності; у вузькому значенні – частина комерційних ризиків, пов’язана з ймовірністю фінансових втрат внаслідок операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах» [4].

В. Вітлінський та Г. Великоіваненко вважають, що «фінансовий ризик – це ймовірність виникнення непередбачуваних фінансових втрат (зниження очікуваного прибутку, доходу, втрата частини чи всього капіталу) у ситуації невизначеності умов здійснення підприємницької діяльності [5].

Фінансові ризики пов’язані насамперед із трансформаціями, які відбуваються на фінансовому ринку та в економіці країни загалом. Це можуть бути зміни відсоткових ставок, валютних курсів, зміни галузі або конкретного позичальника.

Бланк І.А. визначає фінансовий ризик як ймовірність виникнення фінансових втрат в умовах невизначеності фінансової діяльності підприємства [3, с. 32]. На думку Дибби М.І. фінансовий ризик - це тип ризику, що виникає в процесі фінансово- економічної діяльності суб'єкта, коли результат або заходи для його досягнення відрізняються від запланованих цілей та норм, а такі відхилення можуть призвести до фінансових збитків [5, с.24].

Фінансовий ризик - це небезпека, що виникає у фінансовій діяльності підприємства через невизначеність у природних, економічних та людських факторах, які можуть призвести до фінансових збитків в несприятливих умовах [6]. Шелудько В.М. стверджує, що фінансовий ризик – це ризик не отримати задовільний фінансовий результат від здійснення господарської діяльності підприємства [7].

Отож, розглянувши існуючі наукові підходи, можна узагальнено сказати, що фінансовий ризик – це ризик, який пов'язаний з імовірністю втрати фінансових ресурсів.

Розрізнення фінансових ризиків за їх походженням та наслідками є доцільним. Фінансовий ризик макроекономічного походження пов'язаний зі загальним станом бюджетно-фінансової системи країни, що залежить від національних та міжнародних факторів. Фінансовий ризик мезорівня, або галузевий ризик, виникає внаслідок державної політики щодо фінансування, кредитування та страхування підприємств. Фінансовий ризик на макрорівні може бути наслідком стану активів підприємства, його ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності тощо, тобто результатом недоліків та прорахунків фінансового менеджменту підприємств. Невизначеність природних, людських та економічних факторів може бути причиною виникнення фінансового ризику, який може привести до збитків в господарсько-фінансовій діяльності. Порушення процесу виробництва, зміни ринкової кон'юнктури, специфіка технологічного процесу, який має сезонний характер, а також загрози та складнощі повсякденної діяльності є основою фінансових ризиків.

Фінансовий ризик – ризик, пов'язаний з ймовірністю втрати фінансових ресурсів (грошових коштів). Фінансові ризики пов'язані насамперед із змінами на фінансовому ринку та змінами в економіці. Це можуть бути зміни процентних ставок, валютних курсів, зміни галузі або конкретного позичальника.

До фінансових ризиків належать наступні (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Основні види фінансових ризиків

Вид ризику	Сутність
<i>Кредитний ризик</i>	розглядається як ризик непогашення кредиту та несплати відповідних відсотків за ним за користування
<i>Процентний ризик</i>	виникає у разі зміни процентних ставок за кредитними ресурсами, що надаються суб'єкту
<i>Валютний ризик</i>	можливий у разі зміни курсів валют, а також політичної ситуації, коли курси не змінюються, а можливості вільного обігу валют є досить обмежені. Ці ризики пов'язані з переоцінкою статей балансу іноземних філій компаній у національній валюті та у зворотних операціях
<i>Ризик ліквідності та структури капіталу</i>	пов'язаний із можливістю втрат під час продажу цінного паперу через зміни в оцінці його якості
<i>Операційний ризик</i>	пов'язаний з помилкою або ж неправильною організацією, нераціональним вибором методу проведення фінансової операції. До цього виду ризику належать можливі помилки менеджерів
<i>Інвестиційний ризик</i>	характеризує можливість виникнення фінансових втрат під час здійснення інвестиційної діяльності
<i>Інфляційний ризик</i>	характеризується можливістю знецінення реальної вартості капіталу, а також очікуваних доходів від здійснення фінансових операцій в умовах інфляції
<i>Ризик країни</i>	сукупність політичних, економічних та трансфертних ризиків, пов'язаних з фактичними та очікуваними політичними та економічними умовами в країні та впливом цих умов на здатність уряду, окремих корпорацій та конкретних фізичних осіб виконувати зобов'язання щодо зовнішнього боргу.

Загальна система ризиків містить різні варіанти їхньої класифікації та охоплює всі види економічної діяльності. Найчастіше в теорії та практиці управління зустрічають розподіл ризиків на систематичні (недиверсифіковані, ринкові) і несистематичні (диверсифіковані, специфічні).

Систематичний ризик виникає під впливом загальних факторів, які зачіпають ринок загалом, і охоплює всі підприємства, подані на ринку. Цей ризик можна усунути диверсифікацією.

Несистематичний ризик виникає під впливом унікальних, специфічних для окремого підприємства факторів і може бути скорочений шляхом диверсифікації.

Найпоширеніша загальна класифікація ризиків, яку наведено в сучасній науковій літературі, складається з таких видів ризиків:

1. *Операційний ризик* – це ризик, пов'язаний із недоліками в системах і процедурах управління й контролю в організації. До цього виду можна зарахувати ризики, пов'язані з помилками менеджменту компанії, її працівників; проблемами системи внутрішнього контролю, недосконало розробленими правилами робіт тощо, тобто ризики, пов'язані із внутрішньою організацією роботи компанії.

2. *Техніко-виробничий ризик* – це ризик завдання збитку навко-лишньому середовищу (*екологічний ризик*); ризик виникнення аварій, пожеж, поломов; ризик порушення функціонування об'єкта, унаслідок помилок у проектуванні й монтажі, ряд будівельних ризиків та ін.

3. *Кредитний ризик* – це ризик того, що учасник не виконає свої зобов'язання повною мірою, або до конкретної дати, або в будь-який час після цієї дати.

4. *Ринковий ризик* – ризик утрат, зафіксованих на балансових і поза-балансових позиціях компанії, через зміну ринкових цін; це ризик зміни значень таких параметрів ринку, як відсоткові ставки, курси валют, ціни акцій чи товарів, кореляція між різними параметрами ринку та мінливість цих параметрів.

5. *Діловий ризик* (бізнес-ризик) – це ризик, безпосередньо пов'язаний із діловими операціями компанії на її ринках постачання та збуту, тобто з її бізнесом.

Зазначену класифікацію можна застосувати як до звичайних підприємств, зайнятих у сфері матеріального виробництва й надання послуг, так і до фінансових установ (банків, страхових та інвестиційних компаній і т. ін.).

Ризики можна класифікувати й за іншими ознаками:

1. *За типом об'єкта:*

- *із власністю (майном)*. Зустрічають їх досить часто й легко виявляють у грошовій формі;

- *із доходами*. Вони виникають тільки в контексті створення доходів (бізнесу) або їхнього розподілу (наприклад, питання спадщини);
- *із персоналом*. Часто мають позаекономічну природу, так що їх складно оцінити у грошовій формі;
- *із відповідальністю*. Визначають їх відповідальністю, що виникає, у зв'язку з непередбаченою подією щодо осіб, які на момент оцінювання ризику ще не відомі.

2. За наслідками:

- *припустимий ризик* – це ризик рішення, унаслідок невиконання якого підприємству загрожує втрата прибутку; у межах цієї зони підприємницька діяльність зберігає свою економічну доцільність, тобто втрати є, але вони не перевищують розмір очікуваного прибутку; *критичний ризик* – це ризик, коли підприємству загрожує втрата доходу; інакше кажучи, зона критичного ризику характеризується небез-пекою втрат, що перевищують очікуваний прибуток і в крайньому разі можуть призвести до втрати всіх грошей, укладених підприємством у проєкт;
- *катастрофічний ризик* – це ризик, коли виникає неплатоспроможність підприємства; утрати можуть дорівнювати активам підприємства. Також до цієї групи зараховують будь-який ризик, пов'язаний із прямою небезпекою для життя людей чи виникненням екологічних катастроф.

3. За характером впливу на результати діяльності підприємства:

- *чисті* – означають можливість зазнати збитків чи досягти нульового результату;
- *спекулятивні* – виявляють в імовірності досягти як позитивного, так і негативного результату.

4. За родом небезпеки:

- *техногенні ризики*, породжені господарською діяльністю людини: аварійні ситуації, забруднення навколишнього середовища тощо. Прикладом техногенних ризиків можуть слугувати вогневі ризики, пов'язані зі впливом вогню на різні об'єкти;

- *природні ризики* не залежать від діяльності людини. До них належать, переважно, ризики стихійних лих: землетрусу, повені, урагану, тайфуну, удару блискавки, виверження вулкана та ін.;

- *змішані ризики* – це події природного характеру, ініційовані господарською діяльністю людини. Наприклад, зсув, спричинений будівельними роботами.

5. За ступенем поширеності ризику:

- *масові ризики* – характерні для великої кількості однотипних об'єктів (наприклад, ризики автомобільних катастроф);

- *унікальні ризики*, що зустрічають тільки в окремих об'єктів (скажімо, ядерні ризики).

6. За ступенем диверсифікованості ризику:

Диверсифікованість ризиків, тобто їхній перерозподіл за обсягами, часом і простором, вважають найбільш ефективним шляхом зниження ризику по портфелю, так що менеджери часто прагнуть до досягнення якомога більшого ступеня диверсифікованості ризиків.

7. За ступенем передбачуваності ризику:

- *передбачувані (прогнозовані)* ризики, які можна передбачити, зважаючи на економічну теорію або господарську практику, але неможливо пророчити момент їхнього вияву;

- *непередбачені (непрогнозовані)* ризики, про які поки нічого невідомо, тому неможливо оцінити їхній вплив на ступінь і розмір ризику.

8. За можливими фінансовими наслідками:

- *прямий збиток*, що означає безпосередню втрату фінансових коштів і/або руйнування матеріальних об'єктів (зокрема, пограбування або пожежу);

- *непрямі втрати*, пов'язані з недоотриманням доходів (скажімо, унаслідок звільнення), підвищенням операційних витрат (зокрема, різким зростанням витрат на комплектні вироби, унаслідок зміни валютного курсу) і/або з віддаленими наслідками несприятливої події (наприклад, погіршення умов

праці, а отже, і зниження продуктивності праці на підприємстві в результаті попередньої екологічної катастрофи).

9. За характером витрат:

- *витрати, пов'язані з необхідністю у прийнятті рішень в умовах невизначеності й ризику.* Ці витрати містять витрати, обумовлені оцінюванням ризиків та організацією процедур управління ризиком, а також оплату послуг експертів і менеджерів;

- *витрати, пов'язані зі зниженням ризику* – відповідні витрати призначено для протидії виникненню збитків (витрати на пожежну й охоронну сигналізацію, поліпшення умов праці тощо);

- *витрати, пов'язані з покриттям негативних наслідків подій, що реалізували.*

10. За характером розподілу витрат:

- *приватні витрати,* яких зазнають окремі фізичні та юридичні особи. Прикладом можуть бути витрати, пов'язані з ремонтом після пожежі, страхові виплати, витрати на заробітну плату й т. ін.;

- *суспільні витрати,* яких зазнає суспільство загалом (наприклад, витрати на ліквідацію екологічної катастрофи).

Причини фінансових ризиків різноманітні і можуть виникати спонтанно в процесі діяльності підприємства, їх поділяють на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори:

- рівень економічного розвитку країни;
- державне регулювання фінансово- економічної діяльності підприємства;
- темпи інфляції в країні;
- кон'юнктура попиту і пропозиції на фінансовому ринку;
- зміни процентної ставки на фінансовому ринку;
- зміни курсів іноземних валют;
- рівень конкуренції в окремих сегментах фінансового ринку;
- економічне становище в галузі діяльності;
- форс-мажорні обставини.

Внутрішні фактори:

- напрями фінансової політики;
- наявність власних фінансових ресурсів;
- структура активів підприємства;
- незбалансованість формування окремих видів грошових потоків;
- рівень інвестиційної активності;
- рівень використання інноваційних фінансових інструментів і технологій;
- якість інформаційної бази ризик-менеджменту;
- рівень кваліфікації фінансових менеджерів підприємств.

До основних зовнішніх причин (факторів) формування фінансових ризиків належать: нестабільна економічна ситуація в країні; економічна криза; швидкі інфляційні процеси; слабка ефективність державного регулювання облікової ставки банку; значний рівень конкуренції; зниження цін на світовому ринку; політичні чинники тощо [8]. Варто зазначити, що ці причини мають зовнішнє походження для підприємства, а відтак воно не може їх контролювати.

До внутрішніх причин (факторів) формування фінансових ризиків підприємства можна віднести: збільшення витрат на підприємстві; незадовільна фінансова політика підприємства; неефективне управління витратами, доходами та фінансовими результатами; слабкий рівень кваліфікації менеджерів тощо.

У міжнародній практиці ризик-менеджменту поширеною є система класифікації ризиків на основі Generally Accepted Risk Principles (GARP), що була розроблена аудиторською групою Coopers & Lybrand, в якій виокремлено шість типів ризику: кредитні, ринкові, ризик ліквідності, операційні ризики, ризики концентрації, ризики бізнес-події, але ця система не охоплює усі сфери економічної діяльності суб'єкта підприємництва [3].

Фінансовий ризик оцінюється шляхом аналізу певних показників, зокрема фінансового левериджу, беззбитковості та коефіцієнта використання позичкових коштів. Не менш важливим елементом оцінки ризику є врахування

ймовірності фінансового ризику. Загалом визначення рівня фінансового ризику можна представити формулою:

$$PP = BP * PB,$$

де PP – рівень відповідного фінансового ризику;

BP – вірогідність виникнення даного фінансового ризику;

PB – розмір можливих фінансових втрат під час реалізації даного ризику у вартісному виразі.

Як правило, всі види фінансових ризиків взаємозв'язані і зміна одного виду ризику може суттєво вплинути на фінансово-господарську діяльність підприємства та призвести до неочікуваних наслідків.

Ефективна система управління фінансовими ризиками підприємства в умовах нестабільності та трансформаційних змін позитивно впливає на його фінансово-господарську діяльність. Така система передбачає комплекс заходів щодо зменшення негативного впливу фінансових ризиків на результати діяльності господарюючого суб'єкту й забезпечує високий рівень його фінансової безпеки. Адже, щоб мінімізувати негативні наслідки зовнішнього економічного середовища, підприємствам у ході здійснення діяльності інколи необхідно приймати доволі нетрадиційні рішення. Крім того, важливо своєчасно виявляти можливі фінансові ризики й уважно підходити до оцінки їх можливих наслідків, щоб ухвалювати ефективні управлінські рішення задля уникнення фінансових втрат та негативних наслідків для підприємства.

1.2. Методологічні підходи до управління фінансовими ризиками на підприємстві

Зростання ступеня впливу фінансових ризиків на результати діяльності і фінансову стабільність підприємства пов'язане з швидкою мінливістю економічної ситуації в країні і кон'юнктури фінансового ринку, розширенням сфери фінансових відносин господарюючих суб'єктів, появою нових фінансових технологій і інструментів, а також цілим рядом інших чинників.

Тому виявлення економічної сутності фінансових ризиків і встановлення форм їх впливу на результати діяльності підприємства є одним з актуальних завдань системи фінансового менеджменту.

Господарська діяльність підприємства у всіх її формах пов'язана з численними ризиками, ступінь впливу яких на результати цієї діяльності істотно зростає з переходом до ринкової економіки.

Управління фінансовими ризиками підприємства є системою принципів і методів розробки та реалізації ризикових фінансових рішень, що забезпечують всебічну оцінку різних видів фінансових ризиків і нейтралізацію їх можливих негативних фінансових наслідків.

В умовах формування ринкових відносин проблема ефективного управління фінансовими ризиками підприємства набуває особливої актуальності. Це управління виконує активну роль в загальній системі фінансового менеджменту, забезпечуючи надійне досягнення основних цілей фінансової діяльності підприємства.

Головною метою управління фінансовими ризиками є забезпечення фінансової безпеки підприємства в процесі його розвитку і запобігання можливому зниженню його ринкової вартості.

Загалом процес управління фінансовими ризиками підприємства передбачає такі основні етапи:

- 1) Ідентифікація фінансових ризиків підприємства (виявлення факторів, що впливають на рівень ризиків, формування портфеля фінансових ризиків, визначення найбільш ризикових видів й напрямів фінансової діяльності підприємства);

- 2) Оцінка та аналіз фінансових ризиків (визначення ймовірності можливого настання ризикової події за кожним видом ідентифікованих фінансових ризиків, вибір методів їх оцінювання, оцінювання рівня ймовірності фінансових ризиків, визначення розміру можливого фінансового збитку при настанні ризикової події, ранжування фінансових операцій за розміром можливих фінансових втрат тощо);

3) Вибір і реалізація методів управління фінансовими ризиками, основними з яких є: уникнення, прийняття, перенесення ризику і запобігання збиткам (обґрунтування альтернатив відбувається шляхом застосування обраних методів, розроблення й вжиття підприємством конкретних заходів щодо зменшення ймовірності виникнення окремих видів ризиків і зниження розміру пов'язаних із ними очікуваних втрат, оцінювання результатів і коригування обраних методів);

4) Моніторинг і контроль фінансових ризиків (моніторинг факторів ризику, моніторинг шляхів нейтралізації можливих негативних наслідків фінансових ризиків, моніторинг бюджету витрат, пов'язаних з управлінням фінансовими ризиками, моніторинг результатів реалізації фінансових операцій і видів фінансової діяльності, контроль фінансових ризиків на основі результатів моніторингу та аналізу, за необхідності відбувається коригування управлінських рішень).

Розглянемо зазначені етапи більш детально.

Ідентифікація. Ця процедура полягає в установленні переліку основних видів ризику, що притаманні саме цьому підприємству:

- по-перше, формується перелік можливих внутрішніх (несистематичних) ризиків у розрізі видів діяльності підприємства, рівень виникнення яких пов'язаний з організацією управління саме на даному підприємстві (низька кваліфікація працівників, відсутність практичного досвіду тощо);

- по-друге, визначається перелік зовнішніх (систематичних) ризиків, що пов'язані не тільки з діяльністю конкретного підприємства, але й з економічним розвитком держави (наприклад, інфляційний ризик, податковий ризик, процентний ризик), тобто вони виникають на окремих ділянках, на які підприємство не може вплинути, але може спрогнозувати їх виникнення і мінімізувати фінансові втрати за операціями, що супроводжуються даними ризиками;

- по-третє, формується загальний портфель ризиків, що пов'язані з діяльністю підприємства (можливі зовнішні і внутрішні ризики).

При визначенні рівня ризиків необхідно дотримуватися послідовного виконання наступних процедур (табл. 1.2.).

Таблиця 1.2

Послідовність виконання процедур оцінки рівня різноманітних ризиків

№ п/п	Назва процедури
1	Ідентифікація окремих видів ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємства
2	Оцінка ступеня ймовірності виникнення окремих видів ризиків
3	Визначення можливих фінансових втрат, пов'язаних з окремими ризиками
4	Встановлення допустимого значення рівня ризиків за окремими операціями

Практичну реалізацію першого етапу наведено нище при характеристиці загального алгоритму управління ризиками на підприємстві.

З метою оцінки ймовірності виникнення окремих ризиків доцільно використовувати наступні методи:

а) економіко-статистичні методи – базуються на математичній теорії ймовірності; дозволяють отримати найбільш чітке кількісне уявлення про ступінь ймовірності виникнення ризиків, але ці методи можуть бути використані за умови наявності достатньої статистичної інформації;

б) розрахунково-аналітичні методи – дозволяють отримати відносно чітке кількісне уявлення про ступінь ймовірності ризиків на підставі використання внутрішньої інформаційної бази самого підприємства (наприклад, значення планових показників господарсько-фінансової діяльності); за допомогою даних методів можна оцінити економічний ризик, ризик неплатоспроможності та ризик втрати фінансової стійкості;

в) аналогові методи – визначають ступінь ймовірності ризиків за окремими найбільш масовими операціями підприємства; використання цих методів можна пов'язати з оцінкою ступеня вірогідності комерційного, економічного, цінового ризику;

г) експертні методи – застосовуються тільки в тому випадку, якщо на підприємстві відсутні необхідні інформаційні або статистичні дані для здійснення подальших розрахункових порівнянь; ці методи базуються на опитуванні кваліфікованих спеціалістів (страхових, податкових, фінансових) з подальшою математичною обробкою результатів цього опитування; експертні методи можуть використовуватися при визначенні ступеня ймовірності цінового, інфляційного, процентного, податкового, інвестиційного та інших ризиків [94].

Обсяг можливих фінансових втрат визначається характером здійснених операцій, сумою активів або капіталу, які беруть участь у здійсненні операцій, ступенем ймовірності виникнення відповідних ризиків. За рівнем можливих фінансових втрат господарсько-фінансові операції підприємства доцільно об'єднати в такі групи:

I група – операції, при здійсненні яких ризик відсутній (до таких операцій можна віднести придбання державних короткострокових облігацій при низьких темпах інфляції тощо); у зв'язку з відсутністю ризику можливі фінансові втрати по таких операціях не прогнозуються;

II група – операції з допустимим рівнем фінансових втрат (критерієм такого рівня є можливість фінансових втрат за майбутніми операціями у розмірі розрахункової суми прибутку);

III група – операції з критичним рівнем фінансових втрат (критерієм такого рівня є можливість фінансових втрат за операціями, що прогнозуються, в розмірі розрахункової суми доходу; в цьому випадку збитки підприємства, наприклад, торговельного, будуть дорівнювати сумі здійснених витрат обігу);

IV група – операції з катастрофічним рівнем фінансових втрат (критерієм такого рівня виступає можливість фінансових втрат по майбутніх операціях) у розмірі всього власного капіталу або його значної частини; такі операції при небезпечному їх результаті ведуть підприємства до банкрутства.

Якщо фактичний ризик не перевищує рамки допустимого, то керівництво може обмежитися контролюючою функцією з метою недопущення зростання

рівня ризиковості, тобто відразу перейти до останнього етапу процесу управління. Якщо ж рівень реального ризику перевищує допустимі межі, то виникає проблема пошуку оптимальних методів управління, вибір яких значною мірою визначається видом ризику, а також особливостями і можливостями конкретного підприємства, загальним станом економіки, ступенем розвитку інфраструктурних елементів фінансової системи, законодавчим і нормативним середовищем [16].

Другий етап процесу управління – квантифікація, завершується порівняльним аналізом реального та допустимого рівнів ризиків. Зрозуміло, що жоден суб'єкт господарської діяльності не в змозі уникнути всіх ризиків, тому виправданий або допустимий ризик розглядається як необхідна складова стратегії і тактики управління. Отже, механізм прийняття рішень повинен не тільки ідентифікувати ризик, але й дозволяти оцінити, які ризики і якою мірою може прийняти на себе суб'єкт господарювання, а також визначати, чи виправдовує очікувана дохідність відповідний ризик.

Мінімізація ризиків за допомогою спеціальних методів реалізується на третьому етапі управління.

У системі методів управління фінансовими ризиками підприємства основна роль належить внутрішнім механізмам їх нейтралізації.

Система механізмів нейтралізації фінансових ризиків передбачає використання наступних методів: уникнення ризику, лімітація концентрації ризику, хеджування, диверсифікація, розподіл ризиків, самострахування (внутрішнє страхування), страхування та інші.

1. Уникнення ризику. Цей напрям нейтралізації фінансових ризиків є найрадикальнішим. Він полягає в розробці таких заходів внутрішнього характеру, які повністю виключають конкретний вид фінансового ризику. До числа таких заходів відносяться:

- відмова від здійснення фінансових операцій, рівень ризик по яких надмірно високий;
- відмова від використання значних обсягів позикового капіталу;

- відмова від надмірного використання оборотних активів у низьколіквідних формах;
- відмова від використання тимчасово вільних грошових активів у короткострокових фінансових вкладеннях.

2. Лімітація концентрації ризику. Механізм лімітації концентрації фінансових ризиків використовується звичайно по тих видах, які виходять за межі допустимого рівня, тобто за фінансовими операціями, що здійснюються в зоні критичного або катастрофічного ризику. Така лімітація реалізується шляхом встановлення на підприємстві відповідних внутрішніх фінансових нормативів у процесі розробки політики здійснення різних аспектів фінансової діяльності.

Лімітація концентрації фінансових ризиків є одним з найпоширеніших внутрішніх механізмів ризик-менеджменту, що реалізують фінансову ідеологію підприємства, не вимагаючи високих витрат.

3. Хеджування. Цей термін використовується у фінансовому менеджменті в широкому і вузькому прикладному значенні. У широкому тлумаченні термін хеджування характеризує процес використання будь-яких механізмів зменшення ризику можливих фінансових втрат – як внутрішніх так і зовнішніх. У вузькому прикладному значенні термін хеджування характеризує внутрішній механізм нейтралізації фінансових ризиків, заснованих на використанні відповідних видів фінансових інструментів (як правило, похідних цінних паперів – деривативів).

Хеджування фінансових ризиків шляхом здійснення відповідних операцій з похідними цінними паперами є високоефективним механізмом зменшення можливих фінансових втрат при настанні ризикового випадку. Проте воно вимагає певних витрат на виплату комісійної винагороди брокерам, премій по опціонах і т.п. Але рівень цих витрат значно нижче, ніж рівень витрат по зовнішньому страхуванню фінансових ризиків. Різноманітні форми хеджування фінансових ризиків набувають поширення в практиці вітчизняного ризик-менеджменту.

4. Диверсифікація. Механізм диверсифікації використовується, перш за все, для нейтралізації негативних фінансових наслідків несистематичних (специфічних) видів ризиків. Разом з тим, він дозволяє мінімізувати певною мірою і окремі види систематичних (специфічних) ризиків – валютного, процентного і

деяких інших. Принцип дії механізму диверсифікації заснований на розділенні ризиків, перешкоджаючи їхній концентрації.

Характеризуючи механізм диверсифікації в цілому, слід зазначити, що він вибірково впливає на зниження негативних наслідків окремих фінансових ризиків. Забезпечуючи безперечний ефект в нейтралізації комплексних, портфельних фінансових ризиків несистематичної (специфічної) групи, він не дає ефекту нейтралізації переважної частини систематичних ризиків – інфляційного, податкового й інших. Тому використання цього методу носить на підприємстві обмежений характер.

5. Розподіл ризиків. Механізм цього напрямку нейтралізації фінансових ризиків заснований на частковому їх трансферті (передачі) партнерам по окремих фінансових операціях. При цьому господарським партнерам передається та частина фінансових ризиків підприємства, по якій вони мають більше нагоди нейтралізації їх негативних наслідків і мають в своєму розпорядженні ефективніші способи внутрішнього страхового захисту.

6. Самострахування (внутрішнє страхування). Механізм цього напрямку нейтралізації фінансових ризиків заснований на резервуванні підприємством частини фінансових ресурсів, що дозволяє подолати негативні фінансові наслідки за тими фінансовими операціями, які не пов'язані з діями контрагентів.

7. Страхування фінансових ризиків. Страхування фінансових ризиків є захистом майнових інтересів підприємства при настанні страхової події (страхового випадку) страховими компаніями (страховиками) за рахунок грошових фондів, що формуються ними шляхом отримання від страхувальників страхових премій (страхових внесків). У процесі страхування підприємству забезпечується страховий захист за всіма основними видами його фінансових ризиків – як систематичними, так і несистематичними. При цьому обсяг відшкодування негативних наслідків фінансових ризиків страховиками не обмежується: він визначається реальною вартістю об'єкту страхування (розміром страхової його оцінки), страхової суми і розміром страхової премії.

Нами запропоноване формування системи управління фінансовими ризиками на підприємстві (табл.1.3).

Таблиця 1.3

Пропозиції з формування системи управління фінансовими ризиками на підприємстві

№	Характеристика пропозицій
1	Запровадити систему управління ризиками на підприємствах як елемент системи управління підприємством в цілому;
2	Впровадити технології ризик-менеджменту в роботу фінансових менеджерів підприємств;
3	Створити інформаційну базу даних ризиків фінансової безпеки, яка дозволила б накопичувати статистичну інформацію про зміни в динаміці;
4	Запровадити вибір оптимального рівня фінансової безпеки з використанням положень концепції компромісу між ризиком і прибутковістю;
5	Розробити та впровадити Стратегію управління ризиками, яка б включала: оцінку та управління фінансово-економічними ризиками виробничо-господарської діяльності підприємства; оцінка можливих наслідків реалізованих рішень у майбутньому для самого підприємства; розрахунок та встановлення зони допустимого ризику, коли обсяги можливих збитків від прийняття певного управлінського рішення не перевищують обсягів прогнозованого прибутку; проведення порівняльного аналізу можливих вигод і втрат від реалізації тих чи інших управлінських рішень; здійснення профілактичних заходів, спрямованих на уникнення ризиків;
6	Розробити та впровадити на підприємствах механізму управління ризиками;
7	Запровадити ідентифікацію ризиків на основі аналізу ієрархічних моделей бізнес-процесів та процесних операцій. Це дозволить виявити, описати, класифікувати ризики бізнес-процесів та технологічних процесів у сфері фінансового менеджменту та управління витратами. На основі аналізу мети бізнес-процесу визначити основні характеристики процесу, як перелік факторів, що свідчать про його успіх (або невдачу) і безпосередньо впливають на основні характеристики процесу;
8	Запровадити фіксацію кожного з виявлених ризиків з обов'язковим зазначенням назви ризику; ймовірності ризику; причини ризику та встановлення потенційного ступеня його впливу на фінансову безпеку підприємства під час впровадження; конкретного механізму управління ризиками; відповідальність за управління ризиками.

Таким чином, дослідивши основні методологічні та методичні підходи щодо управління фінансовими ризиками підприємства можна зробити узагальнені висновки:

- фінансовий ризик є однією з найскладніших категорій, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності і характеризується невизначеністю щодо здійснення тієї чи іншої фінансової операції в майбутньому;
- ризик виникає лише тоді, коли має місце невизначеність, відсутність вичерпної інформації щодо умов прийняття рішень;
- управління фінансовими ризиками підприємства є системою принципів і методів розробки та реалізації ризикових фінансових рішень, що забезпечують

всесторонню оцінку різних видів фінансових ризиків і нейтралізацію їх можливих негативних фінансових наслідків;

- процес управління ризиками включає наступні етапи: ідентифікація, квантифікація, мінімізація та моніторинг;
- найскладнішим етапом управління є оцінка та вимірювання ризиків;
- процедура управління фінансовими ризиками передбачає використання наступних методів: уникнення ризику, лімітація концентрації ризику, хеджування, диверсифікація, розподіл ризиків, самострахування (внутрішнє страхування), страхування та інші.

1.3. Основні фактори впливу фінансових ризиків на фінансовий стан підприємства

Фінансовий стан підприємств - це властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але і функціонувати і розвиватися.

В процесі реалізації своєї діяльності, підприємства дуже часто стикаються із певними непередбаченими втратами. При подальшому аналізі можливих причин такого результату виокремлюється ряд факторів, негативний вплив яких призвів до отриманих збитків. Подібна ситуація свідчить про те, що в процесі прийняття управлінських рішень не було проведено значного аналізу імовірних причин негативного впливу. Особливо враховуючи те, що найчастіше підприємства систематично стикаються з певним видом ризиків. Наприклад, втратами через стрімке та тривале зростання рівня інфляції, або через значні коливання курсів валют, тощо. Зазначені чинники, переважно відносяться до групи фінансових ризиків. Отже, в такому випадку доцільним є проведення аналізу сукупності факторів ризику, що призводять до настання значних фінансових втрат.

В ході дослідження факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, можливо передбачити негативний вплив певних факторів та

виділити низку негативних чинників, тобто сформувати комплексну систему факторів ризику.

Таким чином, фактор ризику в економічній сфері – це група чинників, або їх складові, які сприяють виникненню негативного кінцевого фінансово-економічного результату. Тобто, фактор ризику – це узагальнююче поняття для тих чинників, що не є безпосередньою причиною кінцевого негативного результату, але збільшують вірогідність виникнення ризиків та фінансових втрат.

На практиці, для зниження негативного впливу ризиків не достатньо провести тільки аналіз імовірних факторів ризику, необхідно побудувати комплексну систему управління, яка б охоплювала всі складові моніторингу ризиків, таких як визначення типу ризиків, імовірності їх настання, прийняття управлінських рішень та аналізу отриманих результатів.

Система моніторингу фінансових ризиків являє собою сукупність інформаційно-аналітичних та контрольних заходів щодо управління фінансовими ризиками зміст яких полягає у зборі та обробці необхідної інформації про динаміку змін відповідних показників, а також надання результатів для аналізу відхилень, оцінки їхнього впливу на рівень витрат підприємства, генерації та реалізації належних управлінських рішень, необхідних для оперативного та повного пристосування підприємства до змін зовнішніх та внутрішніх умов господарювання.

Функціональне наповнення системи моніторингу фінансових ризиків має бути більш широким, ніж простий комплекс заходів із відстеження умов господарського середовища. Тобто, дієвість функціонування системи моніторингу, буде забезпечуватися прогностно-діагностичною спрямованістю усіх операцій, що будуть виконуватися в межах реалізації інформаційно-аналітичних процедур.

При цьому важливого значення набуває необхідність структуризації інформаційної бази відносно повного висвітлення та класифікації усіх факторів ризику, що мають бути враховані при побудові системи моніторингу, а також встановлення характеру й закономірностей зміни інтенсивності взаємного впливу цих факторів фінансового ризику на діяльність підприємства у цілому та один на одного зокрема.

На рис. 1.1. представлена комплексна система моніторингу фінансових ризиків підприємства, яка враховує основні цілі підприємства, ймовірні відхилення в якісних та кількісних характеристиках фінансових ризиків.

В табл. 1.4. наведена характеристика ключових блоків системи моніторингу фінансових ризиків підприємства, а також надані певні методичні рекомендації щодо побудови такої системи та переліку управлінських дій для її ефективного впровадження.

Система моніторингу фінансовими ризиками являє собою комплекс основних стадій аналізу фінансових ризиків, що визначає спрямованість та глибину впливу фінансових ризиків на діяльність підприємства, складовими елементами якої є: визначення типу ризиків за сферою виникнення, характером та глибиною прояву; оцінка якісних та кількісних параметрів ризику; вибір імовірних управлінських рішень щодо мінімізації негативного впливу ризику; оцінка результатів та ефективності управління фінансовими ризиками.

Отже, при аналізі факторів зовнішнього та внутрішнього середовища можливо виокремити ті чинники, які можуть здійснити найбільший негативний вплив на фінансовий стан підприємства. Сукупність таких чинників, або їх складових утворюють систему факторів фінансового ризику.

Аналізуючи основні складові фінансового ризику доцільно розглядати їх в залежності від джерела виникнення, тобто чи спричинена їх поява впливом зовнішнього середовища, або навпаки, викликана безпосередньою діяльністю самого підприємства [29].

До чинників фінансового ризику зовнішнього середовища доцільно віднести: рівень інфляції; коливання валютних курсів; кредитна політика держави; інвестиційний клімат (країни, галузі, регіону); система оподаткування; система митного регулювання.

До чинників фінансового ризику зовнішнього середовища доцільно віднести: рівень інфляції; коливання валютних курсів; кредитна політика держави; інвестиційний клімат (країни, галузі, регіону); система оподаткування; система митного регулювання.

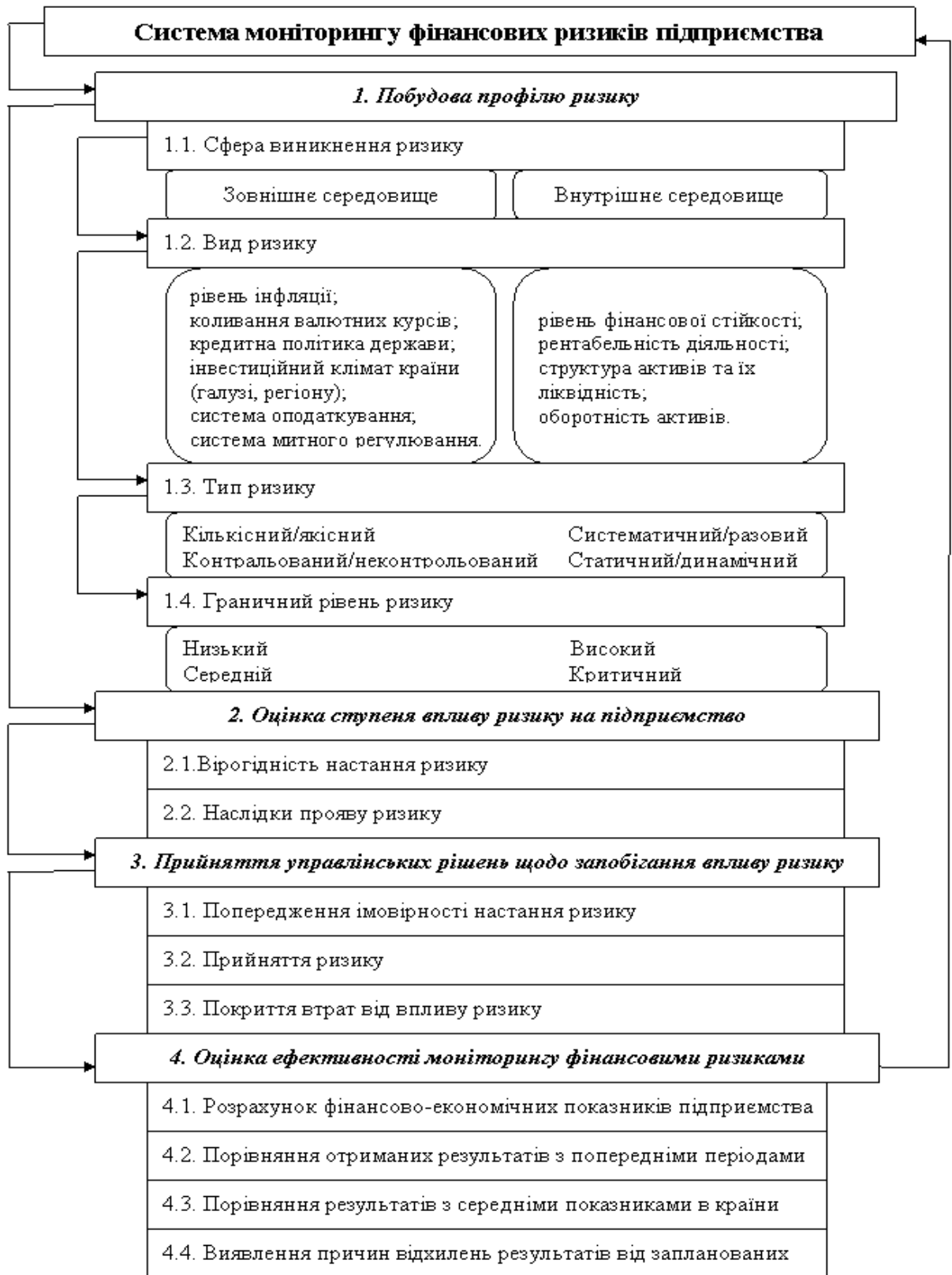

Рис. 1.1. Система моніторингу фінансових ризиків підприємства

Таблиця 1.4

Характеристика ключових блоків системи моніторингу фінансових ризиків підприємства

Назва основного блоку	Складові основного блоку	Характеристика та рекомендації
1. Побудова профілю ризику	1.1. Сфера виникнення ризику	Провести поглиблений аналіз факторів зовнішнього та внутрішнього середовища
	1.2. Вид ризику	Із виявленого в п.1.1. різноманіття факторів виокремити низку факторів, що є ключовими для самого підприємства.
	1.3. та 1.4. Тип ризику та граничний рівень ризику	Для впровадження таких заходів та визначення необхідних параметрів доцільно використання експертного методу
2. Оцінка ступеня впливу ризику на підприємство	2.1. та 2.2. Вірогідність настання ризику та наслідки прояву ризику	Доцільно побудувати модель впливу ризику, де основними параметрами будуть виступати вірогідність настання та імовірні наслідки прояву ризику
3. Прийняття управлінських рішень щодо запобігання впливу ризику	3.1. Попередження імовірності настання ризику	Страховання ризиків та зазначення необхідних положень у відповідних угодах, розпорядницьких документах тощо.
	3.2. Прийняття ризику	Забезпечення підприємства певними фінансовим резервами для покриття допустимого негативного впливу ризику в разі неможливості уникнення.
	3.3. Покриття втрат від впливу ризику	Покриття фінансових втрат від передчасно непередбаченого негативного впливу фактору
4. Оцінка ефективності моніторингу фінансовими ризиками	4.1 Розрахунок фінансово-економічних показників підприємства	Визначення та проведення розрахунку необхідних фінансово-аналітичних показників, виявлених в ході аналізу факторів в п.1-3.
	4.2. та 4.3. Порівняння отриманих результатів з попередніми періодами та з середніми показниками в країні	Аналіз результатів розрахунків з даними попередніх років або з показником-еталоном, яким може виступати середнє значення показника в галузі, в країні, або зіставлення із аналогічними значеннями підприємств-конкурентів.
	4.4. Виявлення причин відхилень результатів від запланованих	Виявлення причин відхилення показників від запланованих параметрів та настання фінансових втрат через вплив факторів фінансового ризику. На управлінському рівні вжити відповідних заходів для усунення та запобігання в подальшому подібних прорахунків.

Здійснення оперативного контролю за виконанням планових показників є основною ланкою в системі регулювання, оскільки виражає стан надходження фінансових ресурсів та ритмічність виробництва у порівнянні з запланованими параметрами. Отже, здійснення такого контролю має відбуватися синхронно до протікання виробничого процесу та має виступати джерелом отримання належної інформації для обґрунтування управлінських рішень вздовж усієї вертикалі управління фінансовими ризиками. Неабияке значення при цьому має оперативність отримання та прозорість передачі інформації про стан і наслідки впливу фінансових факторів.

Описані вище концептуальні засади побудови системи моніторингу фінансових ризиків підприємства визначають дану систему як, комплексу дій, що здатні швидко і адекватно реагувати на непередбачувані події. Запорукою досягнення такої гнучкості виступає не тільки оперативність здійснення контрольних, облікових, аналітичних процедур, а насамперед урахування циклічності розвитку більшості економічних процесів, в основі розгортання яких можна визначити послідовність повторюваних ситуацій, що змінюють одна одну відповідно до певних об'єктивних закономірностей.

Хоча в умовах війни не можна очікувати значного економічного підйому, українським підприємствам слід працювати над покращенням свого фінансового стану, підвищенням власної конкурентоспроможності та використовувати максимум можливостей, для отримання нових ринків збуту та інвестицій у вітчизняну економіку. Створення привабливішого середовища для залучення інвестицій є ключовим фактором для відновлення інфраструктури нашої держави та для відновлення її економічної стабільності. Підвищення економічної активності буде сприяти створенню нових робочих місць, відновленню основних послуг, сприятиме стабільності в країні і надасть можливості для економічного та соціального прогресу.

РОЗДІЛ 2
ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

2.1 Економіко-організаційна характеристика підприємства

Миргородський завод мінеральних вод – провідний вітчизняний виробник з багаторічним досвідом роботи та бездоганною репутацією. Підприємство оснащено найсучаснішим обладнанням, сертифіковане за міжнародними стандартами, тому є одним з передових у вітчизняній галузі, а його персонал вважається одним з найбільш кваліфікованих в Україні.

Миргородський завод мінеральних вод був заснований у далекому 1927 році. В 70-ті роки на часі постало питання про будівництво нового заводу, оскільки старий вичерпав свій ресурс з випуску продукції. 30 грудня 1974 року в експлуатацію було введено новий завод.

1994 рік. МЗМВ став закритим акціонерним товариством. Була проведена реконструкція виробничих потужностей, спрямована на забезпечення високої якості продукції при більшій продуктивності.

1995 рік. На МЗМВ встановлена лінія KHS (Німеччина) з розливу мінеральної води в ПЕТ-тару ємністю 1,5л

1996 рік. МЗМВ розпочав співробітництво з компанією ЗАТ ІДС (IDS GroupUkraine).

1998 рік. Введена в експлуатацію лінія №2 з розливу мінеральної води та безалкогольних напоїв у ПЕТ-тару ємністю 0,5, 1,0, 1,5л. Технічне переоснащення дало можливість збільшити випуск продукції майже в 1,6 рази у порівнянні з 1997 роком. Введений в експлуатацію новий цех з розливу питної води «Старий Миргород» в каністри з екологічно чистого поліетилену ємністю 5л, а також організовано власне виробництво преформ для каністр та корків до них.

1999 рік. Запуск виробництва столової води «Сорочинська», присвячений до 190-річчя з дня народження М.В. Гоголя.

2006 рік. Введена в експлуатацію найпотужніша на той час лінія з розливу мінеральної води продуктивністю 24 тис пляшок на годину. Нова автоматизована лінія Krones (Німеччина) «вистрілює» 8 пляшок на секунду. Нарощування потужностей відбувається у суворій відповідності з європейськими вимогами до якості води. В цьому ж році введена в дію нова сучасна лінія розливу питної води «Старий Миргород», що не має аналогів в Україні. Потужність нової лінії SIPA (Італія) – 2200 шестилітрових бутилів на годину.

Усвідомлюючи необхідність запровадження методів системного управління якістю, на підприємстві було прийняте рішення про розробку та впровадження системи якості у відповідності до стандарту ISO 9002.

2001 рік. Система управління якістю отримала підтвердження в національній системі сертифікації УкрСЕПРО. МЗМВ отримав сертифікат №84161 відповідності системи якості вимогам міжнародного стандарту ISO 9002.

2006 рік. Миргородський завод мінеральних вод отримав вагоме підтвердження якості своєї продукції – міжнародний сертифікат НАССР, що відкрив перед підприємством нові можливості як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках.

На сьогодні на підприємстві функціонує система управління якістю, сертифікована на відповідність ISO 9001:2001.

Спеціалістами українського НПП «СПЕЦВОДГЕО» створена постійно діюча еколого-гідрогеологічна станція Миргородського родовища мінеральних вод. З її допомогою контролюється раціональне використання води з метою оптимального функціонування та раціонального використання ресурсів родовища.

Обладнана за останнім словом техніки виробнича лабораторія дозволяє всебічно контролювати якість продукції. Готова продукція проходить

ретельний контроль якості на вході та виході, має привабливий зовнішній вигляд та надійно захищена від підробок.

Як провідний експерт галузі, підприємство оперативно відповідає на вимоги ринку, розширює асортимент продукції, збільшує обсяги виробництва. Постійно інвестуються кошти в нові технології, удосконалення виробництва та розвиток персоналу.

Сьогодні Миргородський завод мінеральних вод - це великий, широко відомий вітчизняний виробник, який завоював за довгі роки роботи бездоганну репутацію. Підприємство має сучасне обладнання, сертифіковане за міжнародними стандартами, та є одним із передових у вітчизняній галузі. А його персонал по праву вважається одним із найбільш кваліфікованих в Україні. Оснащена за останнім словом техніки виробнича лабораторія дозволяє всебічно контролювати якість продукції.

Готова продукція проходить ретельний контроль якості на вході та виході, має привабливий зовнішній вигляд і надійно захищена від підробок. Як і лідеру галузі, Миргородський завод оперативно відгукується на вимоги ринку, постійно розширюючи асортимент продукції, збільшуючи обсяги виробництва. Постійно інвестуються значні кошти в нові технології, удосконалювання виробництва, розвиток персоналу

Миргородська – це природна мінеральна вода. Хлоридно-натрієва за своїм складом, Миргородська має приємний солонуватий смак та помірний рівень мінералізації (2,5-3,2 г/л). Прозора, без запаху, вона не просто тамує спрагу, вона додає життєвих сил, відкриваючи «друге дихання». Це відбувається завдяки співвідношенню мінералів, властивому водам Миргородського родовища.

Видобувається з широко відомого Миргородського родовища мінеральних вод, із свердловини глибиною 701,5 м. На такій глибині знаходяться водоносні горизонти, що відносяться до Палеозойської та частково Мезозойської ери і недосяжні для техногенного забруднення, що забезпечує

кришталеву чистоту "Миргородської" води і відсутність у ній промислових і інших домішок.

Розливається вона безпосередньо на місці видобутку у відповідності з міжнародними нормами розливу природних мінеральних вод, що забезпечує повне збереження всіх її природних властивостей.

Висока якість Миргородської неодноразово підтверджена нагородами та дипломами авторитетних міжнародних конкурсів та дегустацій. Але головне підтвердження – це вибір споживачів!

Реєстраційна адреса: 37600, Полтавська область, місто Миргород, вулиця Мінзаводська, будинок 1.

Основними напрямками діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є:

- геологічне вивчення, промислово-дослідна розробка підземних вод;
- пошук та експлуатація родовищ і водозаборів підземних вод з метою промислового розливу;
- видобуток води;
- виробництво безалкогольних напоїв, яке включає в себе всі стадії технологічного циклу, в т.ч. упаковку, фасування, складування, транспортування.

Місія ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» полягає у впровадженні та підтримці високих стандартів якості виробництва мінеральних та питних вод і обслуговування споживачів, керуючись основними принципами діяльності: сумлінності, чесності та відповідальності.

Основною метою створення ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», як і будь-якого комерційного підприємства, є отримання максимального прибутку при мінімумі понесених витрат. Вилучення ж цього прибутку відбувається шляхом виробництва та реалізації бутильованої мінеральної води.

Одним із головних завдань діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є ефективність надання послуг, а саме постачання мінеральної води найвищої якості.

Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД:

Основний: 11.07 Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки.

Інші: 10.86 Виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів

46.34 Оптова торгівля напоями

47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах

49.41 Вантажний автомобільний транспорт

71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах

72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук

36.00 Забір, очищення та постачання води.

Організаційна структура та опис діяльності підприємства.

Вищим органом товариства є загальні збори акціонерів. Діяльність Загальних зборів акціонерів регламентується статтею 10 Статуту ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» .

Для контролю за виконанням рішень Вищого органу та за діяльність Генерального директора у період між Загальними зборами акціонерів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», для представництва акціонерів з їх числа набирається Наглядова Рада у складі 3 чоловік на п'ять років.

Також Загальними зборами акціонерів вибирається Ревізійна комісія, що здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємства шляхом проведення планових та позапланових перевірок документації та службових розслідувань за фактами виявлення порушень.

Виконавчим органом товариства є одноосібний орган – Генеральний директор, який є підзвітним Загальним зборам акціонерів і Наглядовій Раді, організовує виконання їх рішень.

Організаційну структуру управління ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» визначає виробнича структура, яка є формою організації виробничого процесу підприємства. Вона включає в себе виробничі цехи, допоміжні підрозділи та обслуговуючі господарства.

Управління підприємством здійснюється відповідно до його Статуту. На чолі ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» стоїть генеральний директор. Він розробляє стратегію діяльності підприємства, вирішує ключові питання. Видає накази та розпорядження, обов'язкові до виконання всіма працівниками.

На основі розробленої організаційної структури на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» затверджено посадові інструкції, складено штатний розпис, у якому передбачається чисельність працівників, кількість структурних підрозділів.

Метою діяльності Товариства є отримання прибутку від здійснення виробничо-господарської, комерційної та інших видів діяльності на підставі задоволення суспільних потреб в товарах та послугах, що визначені предметом діяльності, а також задоволення соціально-економічної зацікавленості акціонерів Товариства та членів трудового колективу, які не є акціонерами Товариства, згідно з діючим Статутом.

Розмір статутного капіталу 21 474 022,50 грн.

Основними напрямками діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є:

- геологічне вивчення, промислово-дослідна розробка підземних вод;
- пошук та експлуатація родовищ і водозаборів підземних вод з метою промислового розливу;
- видобуток води;
- виробництво безалкогольних напоїв, яке включає в себе всі стадії технологічного циклу, в т.ч. упаковку, фасування, складування, транспортування.

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» створено для ведення на підприємницьких засадах господарської діяльності в галузі виробництва, торгівлі, наданні послуг.

Основними видами продукції Приватного акціонерного товариства "Миргородський завод мінеральних вод" є:

- 1) Мінеральна Вода "Миргородська";
- 2) Мінеральна Вода "Миргородська Лагідна";
- 3) Питна Вода "Аляска";
- 4) Питна Вода "Аква Лайф";
- 5) Питна Вода "Аква Няня".

Миргородська Лагідна – це природна мінеральна столова вода для споживачів, що віддають перевагу мінеральним водам з легким смаком. Вона має помірний рівень мінералізації (0,4-0,7 г/л) та легкий смак, тому її можна вживати щодня, без обмежень.

Видобувається з верхнього горизонту знаменитого Миргородського родовища, і завдяки силі його мінералів, так само, як і Миргородська, додає життєвих сил.

«Аква Няня» – питна очищена негазована вода з низькою мінералізацією для дітей з перших днів життя.

«Аква Няня» підходить для пиття, адже її не треба кип'ятити. Також її можна використовувати і для розведення дитячих сумішей, фруктових і овочевих соків, заварювання трав, чаїв. Асортимент «Аква Няня» представлений пляшками об'ємом 0,33л (зі звичайним ковпачком та ковпачком-непроливайкою), а також 1,5 л та 5 л. «Аква Няня» розливається на потужностях провідного виробника, експерта ринку бутильованих вод – Миргородському заводу мінеральних вод. Якість та безпечність продукції забезпечується вимогами міжнародного стандарту FSSC 22000, а також ISO 9001, ISO 22000.

АкваЛайф – це негазована питна вода для жителів міст, які щоденно, в умовах активного ритму життя зазнають інтенсивних навантажень та потребують якісного поповнення рідини в організмі. Ще одна перевага продукту – його прийнятна ціна.

Всі види продукції перелічені вище є перспективними, що підтверджено роками успішного виробництва та збуту даної продукції. Основним ринком збуту продукції 99,9% - це Україна. Генеральними дистриб'юторами та основними клієнтами є Приватне акціонерне товариство "Індустріальні та

дистрибуційні системи" та Товариство з обмеженою відповідальністю "ІДС Аква Сервіс".

Сезон виробництва продукції прямо пов'язаний із сезоном споживання, максимальне значення якого приходить на літній період. Основними ризиками в діяльності емітента є зміни в законодавстві стосовно дозвільної системи на видобуток води, а також зміни у сфері оподаткування.

Джерелами сировини - є надра, вартість сировини складається з витрат емітента на видобування та сплатою пов'язаних із цим податків. Конкуренція у галузі виробництва мінеральних та питних вод досить висока. Але в супереч всьому ПрАТ "Миргородський завод мінеральних вод" - є лідером галузі, на протязі багатьох років, як за обсягами виробництва так і за інноваціями.

Особливість продукції полягає у хіміко-фізичних властивостях вод, що є сировиною продукції емітента, а також високими стандартами виробництва. У відповідності до внутрішніх процедур підприємства, що регулюють процес придбання ТПМ, закупівля здійснюється на тендерній основі, за результатами проведення яких визначається зазвичай троє постачальників.

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» має широкий асортимент продукції, яка користується великим попитом по всій Україні, а віднедавна - і за кордоном. З перших днів роботи компанії у стосунках із клієнтами застосовується партнерський індивідуальний підхід, гнучка цінова політика з можливістю відтермінування платежів, максимальне врахування побажань замовників. Миргородські мінеральні води експортуються до США, Естонії, Молдови, Німеччини, але основним ринком збуту продукції залишається Україна.

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» одне з небагатьох вітчизняних виробників мінеральних вод, що розробило й впровадило систему управління якістю відповідно до вимог міжнародних стандартів серії ISO 9000:2000. Підтверджуючий сертифікат отримано ще влітку 2001 року. Звернімо увагу, що, окрім високої якості продукції, сертифікат гарантує високу кваліфікацію менеджерів підприємства й персоналу.

Відповідно до статуту ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» до виключної компетенції загальних зборів акціонерів, крім визначених чинним законодавством України вимог, належить:

- затвердження стратегії діяльності Товариства, затвердження фінансового плану та бізнес-плану Товариства, а також інвестиційної програми Товариства;
- прийняття рішення про проведення перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства та про відшкодування витрат акціонера на здійснення перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства;
- встановлення порядку перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства фінансовим контролером, службою (підрозділом) внутрішнього аудиту, порядку перевірок керівником з питань управління ризиками, керівником з питань комплаєнсу та уповноваженим антикорупційної програми;
- затвердження організаційної структури Товариства та граничної штатної чисельності працівників Товариства;
- затвердження положення Товариства про порядок відбору та призначення на посади;
- прийняття рішення про придбання (або набуття будь-яким іншим чином) або продаж (або відчуження будь-яким іншим чином) корпоративних прав (часток участі, акцій, паїв та інше)

Середньооблікова чисельність штатних працівників ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2023 рік склала 286 осіб.

Облікову Політику підготовлено у відповідності до Закону України від 16.07.1999 № 996 - XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (далі - ЗУ № 996), Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі - МСФЗ), Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі - МСБО), а також Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі - НП(С)БО) в частині застосування форм фінансової звітності.

Основні техніко-економічні показники товариства наведені у таблиці 2.1 за даними фінансової звітності (додатки А,Б).

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники діяльності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023рр.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
				Абсолютне, тис.грн.		Відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	400118	521816	559471	121698	37655	130,3	107,3
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	305798	470089	421277	164291	-48812	154,1	89,6
Середньорічна вартість основних фондів, тис.грн.	84116	66628	131345	-17488	64717	78,6	198,5
Операційні витрати, тис.грн.	9761	18237	11473	8476	-6764	187,6	61,7
Фондовіддача	4,76	7,89	4,26	3,13	-3,63	175,2	57,1
Середньоспискова чисельність працівників, чол.	287	278	286	-9	8	96,5	103,7
Продуктивність праці, тис.грн./чол.	1394,1	1877,0	1956,2	482,9	792	138,5	105,6
Чистий прибуток, тис.грн	40098	2238	84407	-37860	82169	5,1	420,5
Рентабельність продукції, %	1,22	1,10	1,33	-0,12	0,23	91,7	120,9

Здійснений нами аналіз техніко-економічних показників фінансової діяльності товариства, показав, що в цілому доходи підприємства перевищують витрати, товариство у 2023 році отримало прибуток більший ніж у 2022 році. Це позитивно відображається на фінансових показниках та сприяє його розвитку.

У Товариства зростає вартість активів та обігові кошти, які використовуються для розвитку підприємства, зменшуються ризики здійснення господарської діяльності товариства. Товариство планує зберегти чи збільшити обсяги ділової активності, забезпечити вчасну сплату податків та розрахунок з кредиторами.

Основною метою діяльності підприємства є підвищення своєї конкурентоздатності, здійснення контролю якості надання послуг, оптимізація витрат, розвиток і просування власних торгівельних марок

Беручи до уваги поточні операційні та фінансові результати діяльності Товариства, а також іншу доступну на даний час інформацію, Товариство не передбачає суттєвого негативного впливу обмежень на фінансовий стан та результати діяльності.

Проведений аналіз даних звітності ПрАТ «Миргородський завод за період 2021-2023рр. дозволяє зробити наступні висновки:

Показник чистого доходу від реалізації продукції в 2022 році становив 521816 тис.грн., в 2023 році він зростає на 7,3%, що в натуральному вираженні становить 37655 тис.грн. Це є позитивним фактором, який характеризує збільшення виручки в даному товаристві. Однією із причин такого зростання є знаходження оптимальних шляхів в методиці виробництва та реалізації продукції, а також з воєними подіями в державі.

Собівартість реалізованої продукції впродовж 2021-2023 років коливається в сторону зменшення. У 2022 році в порівнянні з 2021 роком вона збільшилась на 54,1 %, що в натуральному вираженні становить 164291 тис. грн., а у 2023 році її сума зменшилась на 10,4% або на 148812 тис.грн. в порівнянні з минулим 2022 роком. Зменшення собівартості реалізації в основному пояснюється зниженням закупівельних цін на вироблену продукцію.

У товаристві протягом даного періоду коливається незначним чином середньоспискова чисельність працівників: так у 2021 році вона становила 287 осіб, у 2022 році – 278, а у 2023 – 286 осіб. На це вплинуло проведення ефективної кадрової політики та розширення сфери виробництва.

Протягом 2021-2023 рр. продуктивність праці має тенденцію до зростання. У 2022 році спостерігається її збільшення порівняно з 2021 роком на 38,5%, це спричинено скороченням чисельності працівників, а також збільшенням чистого доходу від реалізації продукції за даний період. Але у 2023 році вона зростає за рахунок збільшення кількості внутрішньопереміщених осіб, які

працевлаштувалися на даному підприємстві та становить 1956,2 тис.грн./чол.

Що стосується показників ефективності використання основних фондів, то фондівдача протягом досліджуваного періоду коливається. Так у 2022 році вона збільшилась на 75,2% порівняно з 2021 роком, що оцінюється позитивно, так як свідчить про збільшення ефективності використання основних фондів. А у 2023 році порівняно з 2022 роком відбулось її зниження 43,9% що оцінюється негативно для підприємства.

Визначене коливання показника рентабельності за 2021-2023р.р. позитивно характеризує фінансово-економічну роботу підприємства, на що вплинуло збільшення витрат на виробництво (собівартості) продукції та зростання суми прибутків у 2023 році порівняно з 2022 роком.

Наведена діаграма (рис. 2.1) показує динаміку зміни основних техніко-економічних показників ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за період 2021-2023 рр.

На ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» використовуються всі наявні виробничі потужності для забезпечення фінансової стійкості, та покращення платоспроможності. Загалом подальше проведення структурно-динамічного аналізу фінансового стану даного підприємства повинно показати всі недоліки та переваги його фінансово-економічної діяльності в на перспективу.

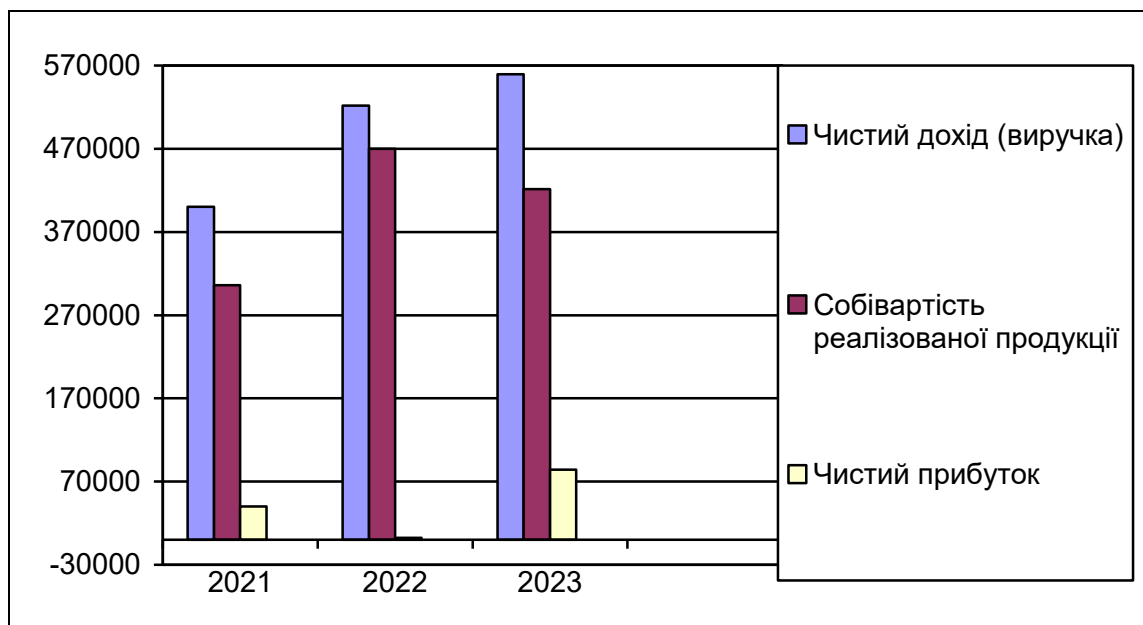

Рис. 2.1 Динаміка зміни основних техніко-економічних показників ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023рр.

2.2 Структурно-динамічний та прогнозний аналіз фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, що дають можливість оцінити наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів. Він значною мірою залежить від доцільності та правильності вкладення фінансових ресурсів у майно.

Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати певне майно, котре належить йому на правах власності чи володіння. Усе майно, яке належить підприємству і відображене в його балансі, становить його активи. Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигод у майбутньому. У процесі діяльності вартість та структура активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» змінюється, тому проведемо структурно-динамічний аналіз активів підприємства, спираючись на фінансову звітність за 2021-2023рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Групування майна ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за статтями балансу за період 2021-2023рр.

Показники	Сума, грн.			Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Майно разом	341 252	359 918	433 206	18666	73288	102,9	119,5
Необоротні активи	109 275	83 733	151 060	-25542	67327	76,1	181,9
в.т.ч:							
- нематеріальні активи	4 786	4 159	4 409	-627	250	87,2	107,3
- незавершені капітальні інвестиції	1 410	505	2 214	-905	1709	35,8	228,1
- основні засоби	84 116	66 628	131 345	-17488	64717	78,6	198,5
- довгострокова дебіторська заборгованість	5 578	4	2	-5035	-2	0,8	50,0
- відстрочені податкові активи	5 039	4 316	3 710	-723	-606	86,1	86,0
Інші необоротні активи	8 346	8 121	9 380	-225	1259	97,6	114,8

Продовження таблиці 2.2

Оборотні активи	231 977	276 185	282 146	44241	5961	117,4	103,7
В.Т.Ч:							
- запаси	34 193	49 152	40 345	14959	-45107	144,1	81,6
- виробничі запаси	32 655	48 149	37 307	15494	-10842	150,1	77,1
- готова продукція	1 538	1 003	2 745	-535	1742	66,7	270,1
- дебіторська заборгованість за продукцію	150 320	188 060	22 657	37740	-165403	120,3	11,8
- дебіторська заборгованість за виданими авансами	3 813	8 013	4 218	4200	-3795	266,7	52,5
- дебіторська заборгованість з бюджетом	338	7 275	1 673	6937	-5602	215,8	22,3
- інша поточна дебіторська заборгованість	3 325	2 698	79	-627	-2619	78,8	0,3
- грошові кошти та їх еквіваленти	39 987	20 987	212 438	-19000	191451	51,3	1061
- рахунки в банках	39 987	20 987	212 438	-19000	191451	51,3	1061

Проведений нами аналіз показників, які характеризують стан майна ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за статтями активу балансу, показав динаміку до його зростання протягом 2021-2023 рр., в сторону збільшення, що є позитивним для діяльності товариства на перспективу. У 2022 році відносно 2021 року майно підприємства збільшилось на 18666 тис. грн., тобто на 2,9 %, а у 2023 році відносно 2022 року – спостерігається подальше зростання майна на 73288 тис. грн., або 19,5 %. Такі зміни відбулися за рахунок збільшення необоротних активів: на 81,9 % у 2023 році, зростання нематеріальних активів на 7,3 %, основних засобів на 98,5% та інших необоротних активів на 14,8%.

Проведений нами аналіз змін оборотних активів товариства за 2021-2023 рр. показав, що їх вартість постійно зростає, у 2022 році, в загальному на 44241 тис.грн. або на 17,4% порівняно з 2021 роком, а в 2023 вони надалі збільшуютьна на 3,7% у порівнянні з 2022 роком. В 2023 році оборотні активи становили 282 146тис. грн., в 2022 році – 276 185 тис. грн., та у 2021 році – 231 977 тис. грн. Збільшення суми оборотних коштів є позитивним фактором тому, що чим більша сума коштів знаходиться в обороті, тим є краща фінансова віддача.

Основну частку оборотних активів складають запаси, виробничі запаси, дебіторська заборгованість: за продукцію, грошові кошти та їх еквіваленти.

Дебіторська заборгованість у 2023 році становила 22 657 тис. грн, що на 165403 тис. грн. менше ніж у 2022 році, це пов'язане з несвоєчасним погашенням коштів покупцями за товари та послуги, продані в борг. Це негативно впливає на фінансово-економічну діяльність товариства.

Спостерігається тенденція коливання рівня запасів протягом останніх трьох років проведеного дослідження, в 2023 році запаси становили – 40 345 тис. грн., в 2022 році – 49 152 тис. грн., що в середньому на 18,4% менше попереднього року. На це вплинуло зростання витрат майбутніх періодів та інших оборотних активів протягом досліджуваного періоду.

Визначена частка необоротних активів протягом 2021-2023 років коливається в структурі майна підприємства. Їх частка збільшилась у 2023 році порівняно з 2022 роком на 15,6%, що є позитивним моментом. Нематеріальні активи товариства включають, головним чином, незавершені капітальні інвестиції, основні засоби та інші необоротні активи. Збільшення незавершених капітальних інвестицій на 128,1%, зростання вартості нематеріальних активів на 7,3%, а також підвищення інших необоротних активів на 14,8% призвело в цілому до їх збільшення на підприємстві.

На рисунку 2.2 показано динаміку зміни структури майна ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр.

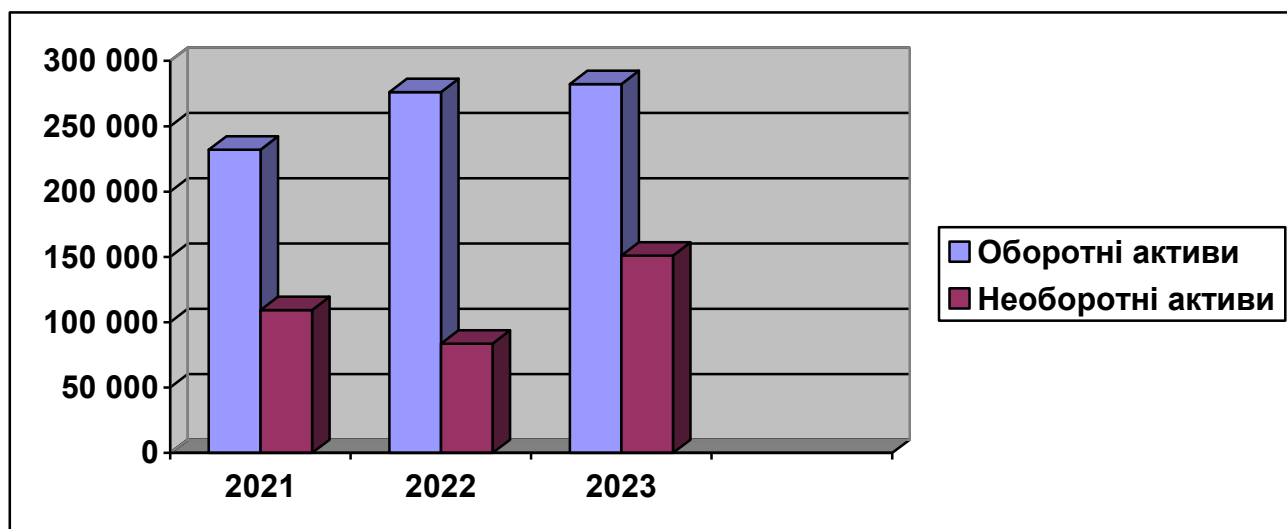

Рис. 2.2 Структура майна ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр., тис.грн.

З наведених даних таблиці наочно бачимо тенденцію до зростання як оборотних та к і необоротних активів.

Надалі проведемо аналіз пасиву балансу (складу та структури капіталу) ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», в якому здійснимо групування капіталу підприємства за статтями балансу 2021-2023 роки (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Групування капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за статтями балансу за 2021-2023 рр.

Показники	Сума, тис грн.			Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Капітал разом:	341 252	359 918	433 206	18666	73288	102,9	119,5
Власний капітал	316 393	318 631	403 038	2238	84407	100,6	126,7
в.т.ч. – зареєстрований капітал	21 474	21 474	21 474	-	-	100,0	100,0
- емісійний дохід	3 648	3 648	3 648	-	-	100,0	100,0
- додатковий капітал	3 669	3 669	3 669	-	-	100,0	100,0
- резервний капітал	3 221	3 221	3 221	-	-	100,0	100,0
- нерозподілений прибуток/непокритий збиток	288 029	290 267	374 674	2238	84407	103,6	127,6
Позиковий капітал	24859	41287	30168	16428	-11119	170,8	73,2
Довгострокові зобов'язання	969	0.00	4 596	-969	4596	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1 143	1 206	3 463	63	2257	109,1	183,2
- товари, роботи, послуги	7 601	26 409	9 477	18808	-16932	261,6	34,6
- розрахунками з бюджетом	6 584	7 690	6 498	1106	-1192	116,9	84,2
- розрахунками зі страхування	445	445	253	-	-192	100,0	56,9
- розрахунками з оплати праці	1 754	1 754	616	-	-1138	100,0	35,2
Поточні забезпечення	4 128	3 323	3 036	-805	-287	75,6	90,9
Інші поточні зобов'язання	2 198	2 588	1 934	390	-654	119,1	76,4

Проведений нами, аналіз капіталу за статтями балансу упродовж 2021-2023 років показав, що спостерігається зростання структури капіталу товариства. Так у 2022 році капітал підприємства становив 359 918 тис. грн., що

на 2,9% (18666 тис. грн.) більше ніж у попередньому 2021 році. Порівняно з 2022 роком у 2023 році капітал має тенденцію до подальшого зростання на 732886 тис.грн або 119,5 %, що є позитивним для підприємства.

Капітал підприємства складається з власного і позичкового капіталу. На рисунку 2.3 показано структуру капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр.

Як показано в таблиці 2.3 та рисунку 2.3. Найбільшу частку в капіталі підприємства упродовж 2021-2023 рр. займає власний капітал. Це свідчить про фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел коштів, тобто від кредиторів та інвесторів, і є на наш погляд позитивним явищем для фінансово-економічної діяльності підприємства.

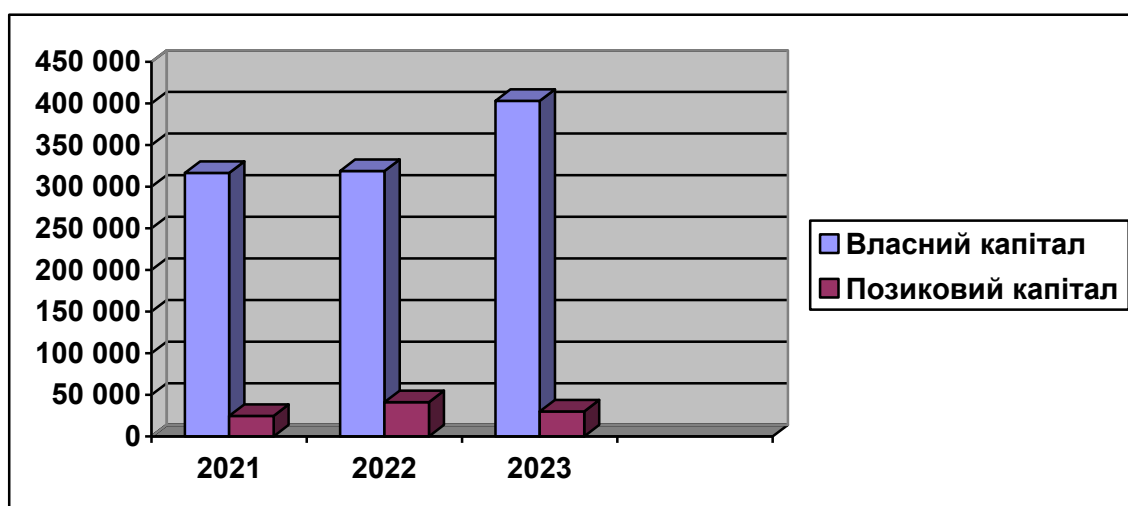

Рис. 2.3 Структурна динаміка капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр.

До складу власного капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» входить зареєстрований капітал, додатковий капітал, емісійний дохід, резервний капітал та нерозподілений прибуток.

Зареєстрований капітал протягом 2021-2023 років не збільшується, його частка передбачена статутом підприємства, і становить 21 474 тис. грн. Сума додаткового капіталу, резервного капіталу та емісійного доходу не змінюється протягом 2021-2023 років і складає відповідно - 3 669 тис. грн., 3 221 тис. грн., 3 648 тис. грн.

Нерозподілений прибуток займає найбільшу частину у власному капіталі. З 2021 року по 2023 роки сума нерозподіленого прибутку зростає. Так у 2022 році порівняно з 2021 роком він збільшився на 3,6%, а у 2023 році порівняно з 2022 роком відсоток зріс до 27,6%. Це є негативним знаком, тому що свідчить про зростання зобов'язань підприємства. Він включає суми накопичених прибутків та збитків за весь період діяльності товариства.

Порівняно із власним капіталом, відсоток позичкового капіталу збільшується в загальній структурі капіталу підприємства. Так у 2022 році він становив 41287 тис. грн., у 2023 році відбулось його зниження на 26,1% і він склав - 30168 тис. грн. Що показує зменшення частки кредитів та позик в товаристві.

Високу частку у структурі позичкового капіталу становить поточна кредиторська заборгованність, що є негативним для нашого товариства. В цілому відбувається зростання цього показника з 1 143 тис. грн. у 2021 році до 3 463 тис. грн. у 2023 році, що свідчить про зниження рівня фінансової стійкості підприємства. Також підприємство має довгострокові кредити банку на суму 4 596 тис. грн., які були взяті на розвиток підприємства, та погашаються на протязі тривалого періоду.

Важливе місце в процесі управління діяльністю підприємства займає прогностичний аналіз. Особливістю якого є розгляд інших процесів з точки зору перспективи подальшого розвитку. Мета проведення прогностичного аналізу полягає у виявленні в процесі господарської діяльності можливих змін, здатних покращити чи погіршити фінансовий стан підприємства.

Перспективи розвитку товариства на 2024 рік можливо виявити тільки після проведення прогностичного аналізу основних його техніко-економічних показників діяльності. Тому розглянемо такий аналіз на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Прогнозний аналіз основних показників
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» на 2024 рік

Показники	2021	2022	2023	Середнє значення	Відхилення відносно, %			Прогноз на 2024 рік
					2022/ 2021	2023/ 2022	Середнє значення	
1	2	3	4	$5 = \frac{2+3+4}{3}$	6	7	$8 = \frac{6+7}{2}$	$9 = \frac{5 \times 8}{100\%}$
Необоротні активи, тис.грн.	109 275	83 733	151 060	114678	76,1	181,9	128,9	147819
Оборотні активи, тис. грн.	231 977	276 185	282 146	263456	117,4	103,7	110,5	291118
Власний капітал, тис. грн.	316 393	318 631	403 038	346745	100,6	126,7	113,4	393567
Позичковий капітал, тис.грн.	24859	41287	30168	32450	170,8	73,2	121,7	394267
Валюта балансу, тис.грн.	341 252	359 918	433 206	378905	102,9	119,5	112,5	426268
Чистий прибуток/ збиток тис. грн.	40098	2238	84407	42564	5,1	420,5	212,5	90449

На рисунку 2.4 наведено як зміняться показники підприємства у прогнозованому 2024 році.

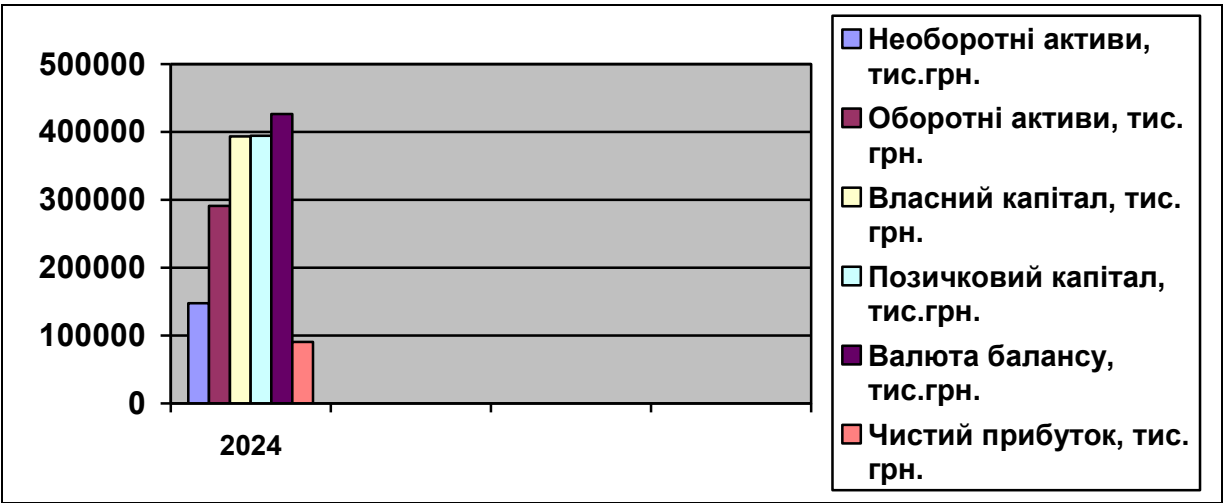

Рис. 2.4 Динаміка зміни показників ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» на прогнозований 2024 рік

Проведені нами розрахунки показників на перспективу показують, що у 2024 році прогнозується збільшення практично усіх основних показників діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Прогнозується незначне зменшення власного капіталу товариства до 393567 тис. грн. порівняно з 2023 роком, необоротних активів – до 24444 тис. грн., та валюти балансу до 426268 тис. грн. що є не дуже позитивним для товариства в майбутньому.

Також у 2024 році очікується зростання оборотних активів до 291118 тис. грн., позичкового капіталу підприємства до 394267 тис.грн., чистого прибутку до 90449 тис. грн. Таке фінансове становище є дуже оптимістичним для майбутньої економічної діяльності товариства в складних умовах запровадження воєнного стану та військового конфлікту.

2.3 Параметричний та факторний аналіз показників фінансового стану підприємства

На сьогодні фінансовий стан підприємств можна оцінити з погляду його короткострокової та довгострокової перспектив. У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність і платоспроможність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями.

Поняття ліквідності підприємства визначається як здатність підприємства покрити свої зобов'язання активами, строк повернення яких в грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань. Ліквідність показує нам здатність підприємства вчасно розраховуватись за своїми зобов'язаннями згідно термінів погашення.

Платоспроможність показує загальну здатність розраховуватись по зобов'язаннях. Групування активів підприємства відносно ліквідності балансу зазначено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Групування активів підприємства

Групи	Умовне позначення	Характеристика
Високоліквідні	A_1	Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції
Швидколіквідні	A_2	Дебіторська заборгованість, яка буде погашена за умовами договорів
Повільноліквідні	A_3	Запаси (сировина й матеріали, незавершене виробництво тощо) та інші оборотні активи (зокрема, дебіторська заборгованість, строк сплати якої минув), витрати майбутніх періодів
Важколіквідні	A_4	Активи, що передбачено використовувати більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує рік), необоротні активи та групи вибуття

Групування зобов'язань підприємства за строками їх погашення наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Групування зобов'язань підприємства

Групи	Умовне позначення	Характеристика
Найбільш термінові	P_1	Поточні зобов'язання за розрахунками
Короткострокові	P_2	Короткострокові кредити та позикові кошти
Довгострокові	P_3	Довгострокові зобов'язання
Постійні	P_4	Зобов'язання перед власниками з формування власного капіталу

Проведемо аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» та результати зобразимо у вигляді таблиці 2.7. Слід зазначити, що баланс вважають ліквідним, якщо $A_1 \geq P_1$, $A_2 \geq P_2$, $A_3 \geq P_3$, $A_4 \leq P_4$.

Таблиця 2.7

Групування активів і пасивів за ступенем їх ліквідності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Активи, тис. грн	2021	2022	2023	Пасиви, тис. грн.	2021	2022	2023
Найбільш ліквідні, A_1	39 987	20 987	212 438	Поточні зобов'язання за розрахунками, P_1	23 890	41 287	25 572

Продовження таблиці 2.7

Середньо ліквідні, А2	150 320	188 060	22 657	Короткострокові кредити банків та позики, П2	-	-	-
Низько ліквідні, А3	34 193	49 152	40 345	Довгострокові зобов'язання, П3	969	4 596	-
Важко ліквідні, А4	109 275	83 733	151 060	Постійні пасиви, П4	316 393	318 631	403 038
Баланс	341 252	359 918	433 206	Баланс	341 252	359 918	433 206

З наведеної таблиці 2.7 видно що баланс підприємства ліквідний, оскільки виконуються всі умови ліквідності ($A1 \geq P1$, $A2 \geq P2$, $A3 \geq P3$, $A4 \leq P4$), також бачимо велику кількість важко ліквідних активів, яка покривається власним капіталом товариства, така позитивна тенденція спостерігається протягом 2021-2023 років.

Важливим етапом аналізу фінансового стану товариства є оцінка його ліквідності та платоспроможності. Необхідно розрахувати наступні коефіцієнти [40, с.259]:

– *коефіцієнт поточної ліквідності* (коефіцієнт покриття, коефіцієнт загальної ліквідності) – дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань: якщо поточні активи перевищують по величині поточні зобов'язання, підприємство може розглядатись як таке, що успішно функціонує.

Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл}$) визначається за формулою 2.1:

$$K_{пл} = \frac{OA}{ПЗ}, \quad (2.1)$$

де OA – оборотні активи,

$ПЗ$ – поточні зобов'язання.

– *коефіцієнт швидкої ліквідності* (миттєвої ліквідності) – враховує якість оборотних активів. При його розрахунку враховуються найбільш ліквідні поточні активи (крім запасів).

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується за формулою 2.2:

$$K_{шл} = \frac{OA - Z}{ПЗ}, \quad (2.2)$$

де Z – запаси.

– коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена негайно.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується за формулою 2.3:

$$K_{ал} = \frac{ГК}{ПЗ}, \quad (2.3)$$

де $ГК$ – грошові кошти та їх еквіваленти.

Наведемо аналіз динаміки показників ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 роки у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»
за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	Оптимал. значення	2021	2022	2023	Відхилення			
					Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
					2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-	1,51	1,45	1,73	-0,06	0,28	88,2	121,4
Коефіцієнт термінової ліквідності	> 0.5	7,49	7,04	7,69	-0,45	0,65	94,0	108,6
Коефіцієнт загальної ліквідності	2-2.5	2,4	2,0	2,7	-0,4	0,7	83,4	135,0
Коефіцієнт співвідношення КЗ і ДЗ	-	1,15	0,95	1,25	-0,2	0,3	82,6	131,6
Коефіцієнт мобільності активів	>0.5	1,75	1,24	1,65	-0,51	0,41	70,6	133,4
Коефіцієнт співвідношення активів	>1	1,5	0,85	1,7	-0,65	0,85	56,7	212,1

Проведені нами розрахунки свідчать, що не всі розраховані коефіцієнти ліквідності відповідають оптимальним значенням.

Станом на кінець 2023 року значення коефіцієнта поточної ліквідності - 2,7 більше за нормативне значення, що свідчить про фінансову стійкість ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» щодо достатності активів для розрахунків за зобов'язаннями. Але слід відзначити негативну динаміку показника у 2022 році, він зменшився на 16,6%.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності 7,69 також виявилось більшим за нормативне в 2022 році. Це свідчить про достатній обсяг ліквідних активів, якими можна ліквідувати найбільш термінові зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, як і два інші, в 2023 році має значення вище загальновизнаних нормативів - 1,73, що свідчить про достатність ліквідних оборотних активів – грошових коштів, необхідних для розрахунків за кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного погашення, тобто про низьку, але платоспроможність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Необхідно виділити позитивну динаміку показника в 2023 році, коефіцієнт зріс на 21,4%.

На підприємстві спостерігається тенденція до зростання показника мобільності активів. Можна зробити висновок, що активи підприємства є мобільними, адже їхня частка у активах підприємства знаходиться вище оптимальних значень. У 2023 році цей показник становив 1,24, що більше нормативу, а у 2022 році дорівнював 1,24 при оптимальному значенні 0,5.

Визначений нами коефіцієнт співвідношення кредиторської заборгованості у 2023 році становив 1,25 тобто на 1 грн. дебіторської заборгованості припадає 0,25 грн. кредиторської заборгованості, це є позитивним для підприємства. У 2022 році цей показник становив 0,95, а у 2021 році він склав 1,15.

Окремі економісти-теоретики вважають, що така тенденція свідчить про раціональне використання засобів, оскільки підприємство залучає в оборот більше засобів, чим одержує обороту. Але бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство повинне погасити свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт співвідношення активів показує як відносяться між собою оборотні та необоротні активи підприємства. Оптимальне його значення більше 1, тобто оборотні активи мають перекирвати необоротні. У нашому випадку цей показник є вище. У 2023 році він становив 1,7, а у 2022 році дорівнював 0,85, а у 2021 році – 1,5.

Надажі проведемо комплексну оцінку загальної ліквідності балансу підприємства на основі розрахованого показника платоспроможності:

$$K_{\text{пл}} = \frac{A_1 + 0,5 \cdot A_2 + 0,3 \cdot A_3}{\Pi_1 + 0,5 \cdot \Pi_2 + 0,3 \cdot \Pi_3} \quad (2.4)$$

Визначений нами загальний коефіцієнт платоспроможності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023рр. становить: у 2021 році - 3,54, у 2022 – 2,96, у 2023 – 4,07. Тобто, ми спостерігаємо тенденцію до збільшення даного показника, що оцінюється в діяльності товариства позитивно.

Наведемо на рисунку 2.5 динаміку зміни коефіцієнтів ліквідності та мобільності активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 роки.

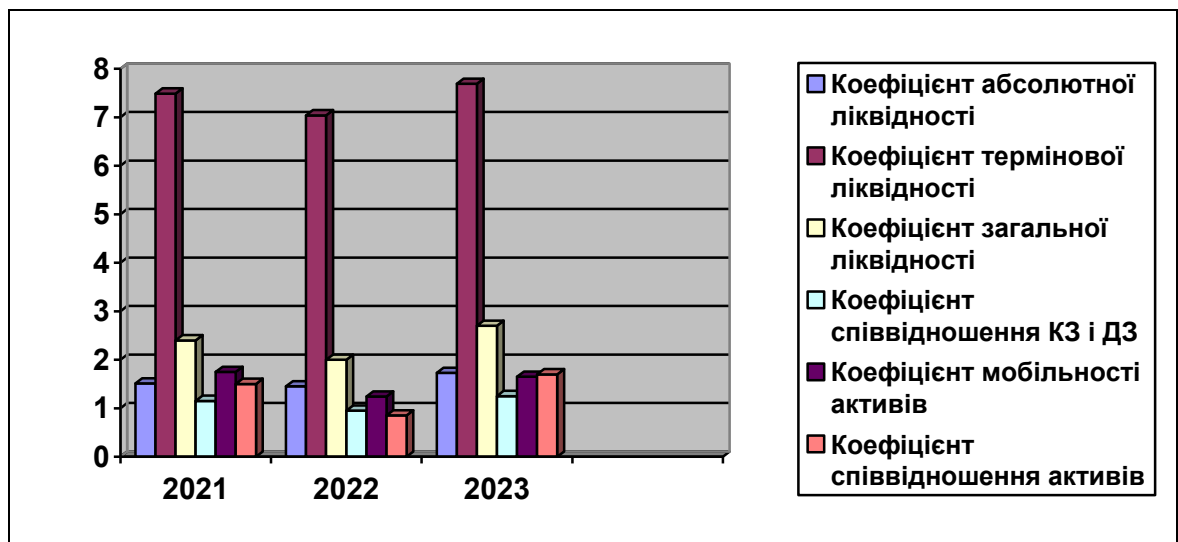

Рис.2.5 Динаміка зміни коефіцієнтів ліквідності та мобільності активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Далі будемо визначати рентабельність підприємства.

Показники рентабельності є узагальнюючими відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності

підприємства. Вони вимірюють інтересів учасників економічного процесу, ринкового обміну.

Підприємство є рентабельним, якщо суми виручки достатньо не тільки для сплати витрат на виробництво, але і для утворення прибутку. Таким чином, рентабельність характеризує ефективність роботи підприємства, дає уявлення про спроможність підприємства збільшувати свій капітал.

Розрахунок основних показників рентабельності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Показники рентабельності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр.

Показник	Економічна сутність показника	2021	2022	2023	Відхилення	
					Абсолютне, тис. грн.	
					2022/ 2021	2023/ 2022
Рентабельність діяльності	Характеризує ефективність господарської діяльності підприємства.	1,35	0,95	1,45	-0,4	0,55
Рентабельність активів (економічна рентабельність)	Характеризує рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом.	1,17	0,87	1,25	-0,3	0,38
Рентабельність власного капіталу (фінансова рентабельність)	Характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство	1,27	0,97	1,34	-0,3	0,37
Рентабельність реалізованої продукції (за прибутком від реалізації)	Показує скільки припадає прибутку від реалізації на одиницю виручки	1,22	0,10	1,33	-0,06	0,08
Рентабельності виробничих фондів	Показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів	1,80	0,85	1,85	-0,95	1,0

Наступним етапом аналізу є розрахунок показників рентабельності. Рентабельність діяльності. Протягом 2021-2023рр. рентабельність діяльності

підприємства становила 1,35 - 1,45 відповідно, у 2022 році цей показник зменшився на 0,40 пункти порівняно з 2021 роком, що свідчить про зменшення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Необхідно здійснювати активізацію управлінського потенціалу для формування плану зростання прибутковості і його практичної реалізації.

У 2023 році, порівняно з попереднім, рентабельність активів збільшилась з 0,87% до 1,25%. Зростання рівня рентабельності активів може свідчити про збільшення попиту на продукцію нашого підприємства й про зменшення нагромадження активів.

Рентабельність власного капіталу є одним з основних показників інвестиційної привабливості підприємства, тому що його рівень показує верхню межу дивідендних виплат. Протягом 2021-2023 рр. цей показник збільшився і сягнув рівня 1,27-1,34 %, що є позитивним для підприємства. На кожну гривню використуваного в 2023 році власного капіталу власники отримали чистий прибуток у розмірі 13,40 копійок.

Щодо рентабельності реалізованої продукції теж спостерігаємо її зростання у 2023 році в порівнянні із 2022 відповідно на 0,08 пунктів, ця тенденція також є позитивною і дає можливість визначити, яка продукція найбільш прибуткова, тобто вигідна для виробництва та характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності.

Рентабельність виробничих фондів у 2021 році становила 1,8, а у 2022 році цей показник зменшився до 0,85%. Протягом 2022-2023 рр. він зростає на 1,0 пункт. Як бачимо виробничі фонди використовуються ефективно, адже чим більше прибутку припадає на одиницю основних фондів, тим ефективніше вони використовуються.

Далі проведемо аналіз показників ділової активності підприємства.

Ділова активність – це комплекс, що спрямовує підприємство до продажу продукції на ринках праці, капіталу. Тобто, це виробнича та комерційна діяльність. Якісними критеріями ділової активності можуть бути наступні: широта ринків збуту продукції підприємства; наявність унікальної продукції;

висока репутація підприємства; стійкість зв'язків з партнерами товариства, наявність у підприємства продукції на експорт тощо.

Кількісна оцінка ділової активності підприємства може здійснюватись за ступенем виконання плану, за основними показниками або за рівнем ефективності використання ресурсів [77, с. 110].

Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства. Оцінка ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Розрахунок показників, що характеризують ділову активність даного підприємства представлено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Показники ділової активності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт оборотності капіталу	1,43	0,95	1,52	-0,48	0,57	66,5	160,0
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,15	0,87	1,17	-0,28	0,30	75,0	134,4
Коефіцієнт оборотності запасів	1,61	1,25	1,78	-0,36	0,53	75,1	141,7
Коефіцієнт оборотності готової продукції	1,77	1,26	1,63	-0,51	0,37	70,6	133,4
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,63	0,92	1,78	-0,71	0,86	56,4	193,5
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,25	0,92	1,41	-0,33	0,49	73,6	153,3

Проведений нами аналіз показників ділової активності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 роки показав, що

коефіцієнт оборотності капіталу з кожним звітним періодом має коливання в розрахунках. У 2021 році він становив 1,43, у 2022 році скоротився на 34,5%, а в 2023 році відбулось його зростання на 60%, що відображає швидкість обороту загального капіталу підприємства.

Розрахований коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує ефективність використання активів, сформованих за рахунок власного капіталу. У 2022 році даний коефіцієнт зменшився порівняно з 2021 роком на 25,0% і становив 0,87. У 2023 році він зростає на 34,4% і становить – 1,17. Зростання говорить про підвищення рівня продажу продукції.

Визначений коефіцієнт оборотності запасів характеризує інтенсивність використання запасів підприємства. Тобто показує, як часто обертаються запаси для забезпечення поточного обсягу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Аналізуючи динаміку даного показника, ми бачимо його коливання за аналізований нами період часу. У 2022 році показник зменшився і становив 1,25, а у 2023 році відбувається його зростання до 1,78 пунктів. Зростання даного коефіцієнту свідчить, що підприємство почало використовувати свої запаси для ефективного функціонування виробництва.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості має тенденцію до зростання. Таке становище означає зменшення обсягу кредитів, що надає товариству держава.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості свідчить про розширення або зниження комерційного кредиту, що надається товариству. Коефіцієнт протягом аналізованого періоду мав тенденцію до коливання 2021 році становив 1,25, в 2022 році – 0,92 та у 2023 році – 1,41. Зростання показника свідчить про збільшення швидкості сплати заборгованості підприємством.

Наступним етапом аналізу фінансово-економічної діяльності нашого товариства є проведення факторного аналізу. Сутність факторного аналізу полягає у тому, що послідовно розглядається вплив кожного фактора на результуючий показник за незмінності інших факторів. Практична реалізація

проведення факторного аналізу передбачає, в першу чергу, визначення типу факторної моделі.

З метою деталізації проведемо факторний аналіз чинників, що здійснювали вплив на коефіцієнти з використанням прийому ланцюгових підстановок та «відносних різниць» (цей прийом нівелює вплив інфляційних факторів).

Розглянемо метод факторного аналізу – прийом ланцюгових підстановок та відносних різниць на прикладі динаміки коефіцієнта фінансування. Аналіз динаміки коефіцієнта фінансування та факторів, які здійснюють на нього вплив у 2021-2023 роках наведено у таблиці.

Проведемо факторний аналіз методом ланцюгових підстановок для коефіцієнта фінансування на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023рр. (табл. 2.11).

Метод абсолютних різниць:

1. Зміна коефіцієнта у 2023р. відносно 2022р.

Визначаємо розмір впливу власного капіталу на рівень коефіцієнта фінансування:

$$\Delta K\phi = (Tr^{вк.} - 100) / 100 * K\phi^{2023} \quad (2.4)$$

де $Tr^{вк.}$ – темп росту власного капіталу у 2023 р.;

$K\phi^{2023}$ – коефіцієнт фінансування у 2023 р.

$$\Delta K\phi = (26,7 - 100) / 100 * 1,15 = -0,637$$

Таблиця 2.11

Аналіз динаміки коефіцієнта фінансування
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023рр.
з використанням методу ланцюгових підстановок

Показники	Ум. познач.	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
		2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Власний капітал, тис. грн.	X1	316393	318631	403038	2238	84407	100,6	126,7

Продовження таблиці 2.11

Позиковий капітал, тис. грн.	X2	24859	41287	30168	16428	-11119	170,8	73,2
Коефіцієнт фінансування	Y	1,09	0,97	1,15	-0,12	0,18	84,3	118,6

Визначаємо розмір впливу вартості позикового капіталу на рівень коефіцієнта фінансування:

$$K\phi. = (Tr^{K\phi} - Tr^{o.a.}) / 100 * K\phi.^{2023} \quad (2.4)$$

де $Tr^{K\phi}$ – темп росту коефіцієнта фінансування у 2023 р.

$Tr^{o.a.}$ – темп росту позичкового капіталу у 2023 р.

$K\phi^{2023}$ – коефіцієнт фінансування у 2023 р.

$$K\phi = (118,6 - 73,2) / 100 * 1,15 = 0,395$$

Загальний розмір впливу за обома факторами:

$$Y(X1, X2) = -0,637 + 0,395 = -0,392$$

Таблиця 2.12

Факторний аналіз коефіцієнта фінансування ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» методом ланцюгових підстановок у 2023 відносно 2022 року

№ підстановки	Фактори, які впливають на показник		Результуючий показник Y	Величина впливу фактора
	X1	X2		
"0"	316393	24859	1,09	-
"1"	318631	24859	0,97	0,12
"2"	318631	41287	1,15	0,18
Загальний вплив факторів				0,30

Виходячи з проведених нами розрахунків бачимо, що у 2023 р. власний капітал збільшився на 26,7%, а позиковий капітал навпаки зменшився на 26,8% у порівнянні з 2022 роком. У зв'язку з цим, коефіцієнт фінансування збільшився на 18,6. Сумісний вплив обох факторів призвів до відповідного

зростання коефіцієнта фінансування на 1,12 пунктів, що є позитивним для товариства.

Показник фінансової стійкості - це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство здатне забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також покрити затрати на своє розширення і оновлення.

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр. наведено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз фінансової стійкості
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	Економічна сутність показника	Оптимальне значення	2021	2022	2023	Відхилення			
						Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
						2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	Характеризує частку власного капіталу у загальній вартості ресурсів	> 0,5	0,92	0,75	1,05	-0,17	0,30	81,5	140,1
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Характеризує ступінь участі позикового капіталу у формуванні ресурсів	< 0,5	0,88	0,72	0,75	-0,16	0,03	81,8	104,2
Коефіцієнт фінансування	Показує, співвідношення між власним і залученим капіталом	> 1,0	1,09	0,97	1,15	-0,12	0,18	84,3	118,6
Коефіцієнт маневреності	Показує, яка частка власного капіталу вкладена у найбільш мобільні активи	> 0,5	0,65	0,52	0,80	-0,13	0,28	80,1	153,8
Коефіцієнт інвестування	Характеризує, яка частка основних засобів фінансується за рахунок власного капіталу	-	0,35	0,28	0,57	-0,07	0,29	80,2	203,6

Продовження таблиці 2.13

Коефіцієнт фінансової стабільності	Характеризує частку стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі	>0,5	0,92	0,80	1,09	-0,12	0,29	87,0	136,3
Коефіцієнт фінансового левериджу	Свідчить про залежність підприємства від довгострокових зобов'язань	<0,25	0,19	0,15	0,25	-0,04	0,10	78,9	166,7

Аналіз показників фінансової стійкості, який був проведений за 2021-2023 рр. показав, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є відносно стійким товариством на протязі усього періоду дослідження.

Коефіцієнт автономії характеризує рівень залежності організації від позикових джерел фінансування і свідчить про перспективи зміни фінансового стану в найближчий період. Оптимальне значення: >0,5 Достатність власного капіталу в аналізованому періоді свідчить про незалежність товариства від позикових джерел фінансування.

Показник фінансового левериджу і фінансової залежності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» також знаходиться в нормативних межах і фіксує незалежність від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів. Надалі також необхідно стежити за дотриманням прийнятного співвідношення між власним капіталом і позиковими засобами, що дозволить отримати кращу оцінку кредитоспроможності, а отже і скоротити витрати, пов'язані із залученням додаткових фінансових ресурсів на платній основі.

Показник маневреності власних оборотних коштів свідчить про високий рівень фінансової гнучкості цього джерела фінансування активів підприємства. На кінець 2023 р. значення дорівнює 0,8%.

У 2023 році спостерігається зростання коефіцієнта фінансування до 1,15 пунктів порівняно із 2022 роком, коли він складав 0,97. Це є позитивним для підприємства, оскільки зростає частка власного капіталу.

За період 2021-2023 рр. коефіцієнт інвестування має незначну тенденцію до коливання. У 2021 році становив 0,35, у 2022 році він скорочується до 0,28, а у 2023 році зростає до 0,57, що є позитивним для товариства, оскільки свідчить, що основні засоби починають фінансуватися за рахунок власного капіталу.

Визначений нами коефіцієнт фінансової стабільності знаходиться трохи більше нормативного значення, та спостерігається позитивна його динаміка протягом досліджуваного періоду. У 2021 році мав оптимальне значення 0,92, а протягом 2022-2023 рр., він коливався та становив 0,80 - 1,09 відповідно. Це свідчить про збільшення частки стабільних джерел фінансування.

Крім наведених показників для визначення фінансового стану підприємства використовують узагальнюючі показники, розрахунок яких представимо у таблиці (табл. 2.15).

При оцінці фінансового стану необхідно враховувати, що:

1 Якщо $E1, E2, E3 > 0$ – то підприємство має абсолютну фінансову стійкість,

2 Якщо $E1 < 0, E2 > 0, E3 > 0$ – то підприємство має нормальну фінансову стійкість,

3 Якщо $E1 < 0, E2 < 0, E3 > 0$ – то підприємство має нестійке фінансове положення,

4 Якщо $E1, E2, E3 = 0$ – то підприємство має кризовий фінансовий стан.

Таблиця 2.14

Узагальнюючі показники фінансової стійкості
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023 р.р.

Показники	Алгоритм розрахунку	2021	2022	2023
1. Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів	$B = BK - HA$	207118	234898	251978
2. Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик, інших довгострокових зобов'язань для формування запасів	$BD = B + D3$	208087	234898	256574

Продовження таблиці 2.14

3. Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових зобов'язань та короткост. кредитів для формування запасів	$ЗК = ВД + КК$	208087	234898	256574
4. Запаси	$Зп$	34193	49152	40345
5. Надлишок (нестача) власного оборотного капіталу для покриття запасів	$\Phi^В = В - Зп$	172925	185746	211633
6. Надлишок (нестача) власного оборотного капіталу, довгострокових зобов'язань та кредитів для покриття запасів	$\Phi^{ВД} = ВД - Зп$	172925	185746	211633
7. Надлишок (нестача) власного оборотного капіталу, довгострокових зобов'язань та короткострокових кредитів для формування запасів.	$\Phi^{ЗК} = ЗК - Зп$	173894	185746	216119
8. Запас стійкості фінансового стану, дні	$ЗС = \Phi^{ЗК} * 360 / В$ (рядок 035 $\Phi 2$)	303,2	284,6	308,8
9. Надлишок (+), нестача (-) джерел фінансування на 1 грн. запасів, грн..	$Д = \Phi^{ЗК} / Зп$	5,1	3,8	5,4
10. Номер типу фінансової ситуації відповідно до класифікації	1 або 2 або 3 або 4	1-нормальний фін стан	1-нормальний фін стан	1-нормальний фін стан

Отже, підсумовуючи проведені дослідження ефективності фінансової діяльності підприємства, можна сказати, що його фінансовий стан є стабільним. Підприємство не залежить від зовнішніх джерел фінансування і є платоспроможним. Рівень рентабельності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» досить високий. Згідно розрахунків коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» має високу платоспроможність.

РОЗДІЛ 3

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

3.1. Визначення стратегічних шляхів покращення фінансового стану підприємства

Фінансовий стан будь-якого підприємства вимагає постійного вдосконалення. Для того щоб бути стійким на ринку та конкурентоспроможним, підприємство повинно мати конкурентні переваги. Основним засобом отримання конкурентних переваг є пошук шляхів підвищення ефективності власної економічної діяльності та удосконалення його фінансово-економічного розвитку.

В сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства змушені постійно шукати шляхи збільшення фінансових ресурсів, а також самостійно вирішувати питання щодо пошуку нових ринків збуту, оновлення асортименту продукції, модернізації виробництва та ін. За для реалізації подібних кроків не завжди достатньо тільки залучення додаткових капітальних вкладень. Дуже часто підприємства стикаються із низкою факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які здійснюють негативний вплив на фінансово-економічну діяльність всього підприємства та стають причиною виникнення певних видів ризиків, що призводять до значних фінансових втрат.

В ході дослідження факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, можливо передбачити негативний вплив певних факторів і таким чином виокремити низку негативних чинників, тобто сформувати комплексну систему факторів ризику.

Таким чином, фактор ризику в економічній сфері – це група чинників, або їх складові, які сприяють виникненню негативного кінцевого фінансово-економічного результату. Тобто, фактор ризику – це узагальнююче поняття для тих чинників, що не є безпосередньою причиною кінцевого негативного

результату, але збільшують вірогідність виникнення певних ризиків та фінансових втрат.

Попередження фінансових ризиків та мінімізація їх негативного впливу на функціонування та розвиток підприємства потребує дослідження умов і природи кожного фактора, який може спричинити фінансові втрати, а отже негативно вплинути на інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках [77].

Для зниження ризику використовуються наступні методи управління ризиками (risk-management techniques):

- 1) запобігання ризику (уникнення ризику);
- 2) запобігання збиткам (попередження і контроль втрат);
- 3) ризикувати (утримання ризику);
- 4) передача ризику.

1. Уникнення ризику (risk avoidance) – це свідоме рішення не підпадати під відповідні види ризиків. Наприклад, є люди, які взагалі не грають на фондовому ринку, а вкладають гроші в реальні активи, ціна яких з часом може зрости. Для запобігання кредитному ризику банки та лізингові компанії проводять ретельний фінансово-економічний аналіз майнового та фінансового стану позичальника.

2. Попередження і контроль втрат (loss prevention and control) складається з дій, що вживаються для зменшення ймовірності втрат і мінімізації їх наслідків. Такі дії можуть бути здійснені до виникнення втрат, під час виникнення збитку та після його настання.

3. Утримання ризику (risk retention) полягає у покритті збитків за рахунок власних ресурсів і коштів.

4. Передача ризику (risk transfer) – це передача ризику іншим особам. Подібно до руху грошових ресурсів через фінансову систему, ризики рухаються. У фінансовій системі є фінансові посередники, такі як страхові компанії, які здійснюють свою діяльність з переміщення ризиків і стягують страхові премії зі своїх клієнтів, які бажають зменшити свій ризик [12].

Страхові компанії передають кризики інвесторам, які за певну плату погоджуються виплачувати страхові відшкодування та несуть прийнятний ризик.

Правильно побудована система управління ризиками підприємства дозволяє стабілізувати найважливіші стратегічні та тактичні показники ефективності (наприклад, вартість бізнесу, прибутковість), оптимізувати розподіл ресурсів, капіталу відповідно до оцінки ризиків, запобігти збиткам (наприклад, шляхом впровадження механізмів своєчасного виходу з проєкту та оцінки проєкту як реальних варіантів), щоб підготувати бізнес до дій у надзвичайній ситуації та підвищити репутацію підприємства.

На підставі проведеного дослідження можемо сформувати рекомендації щодо забезпечення підвищення фінансової діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Наведені рекомендації являють собою певні цілі і шляхи їх досягнення, які повинні бути в пріоритеті фінансово-господарської діяльності на майбутнє:

1. Максимізація доходу і забезпечення його ефективного розподілу, що є одним із головних завдань, що стоїть в пріоритеті роботи будь-якої компанії.

Механізм формування і розподілу прибутку підприємства повинен бути побудований таким чином, щоб сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати розвиток нових форм господарювання, а також виробничий, науково-технічний і соціальний розвиток підприємств, і галузі в цілому. Проблеми формування прибутку підприємств пов'язані перш за все з встановленням рівня оподаткованого прибутку, тобто співвідношення доходів та витрат підприємства. Розподіл прибутку підприємства стосується проблем взаємовідносин з фіскальними органами і акціонерами. Таким чином, у фінансовій політиці підприємства спочатку стоїть завдання визначити принципи формування прибутку від виробництва і реалізації продукції і позареалізаційного прибутку.

Підприємства мають право вирішувати питання максимізації або мінімізації оподаткованого прибутку. Це залежить від публічності організації бізнесу, тобто від форми власності. Так, підприємство з обмеженим числом

власників будь-якої організаційно-правової форми, крім публічних акціонерних товариств, прагне мінімізувати прибуток, тобто вирішувати деякі проблеми свого розвитку не за рахунок чистого прибутку, а за рахунок витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції. Крім того, такі підприємства не цікавить гнучкий зв'язок між доходом від реалізації і витратами, пов'язаними з виробництвом і реалізацією продукції, іншими словами, при зниженні доходу дані підприємства не відразу намагаються пропорційно знизити витрати. Це дуже часто призводить до того, що підприємства, вирішуючи короткострокові завдання мінімізації прибутку, починають відчувати кризу стратегії, а потім і кризу рентабельності, доводячи господарюючий суб'єкт до неплатоспроможності [28, с. 130].

Підприємство, забезпечуючи виробничі, матеріальні і соціальні потреби за рахунок чистого прибутку, має прагнути до встановлення оптимального співвідношення між фондом нагромадження і споживання для того, щоб враховувати умови ринкової кон'юнктури і разом з тим стимулювати і заохочувати результати праці працівників. Від керівника підприємства потрібно перш за все вміння ефективно вести справу, тобто збільшувати прибуток. Відомі дві основні можливості збільшення прибутку: нарощування обсягу випуску і реалізації товарів і зменшення витрат. Управління прибутком підприємства зводиться до розробки механізму організаційно-економічного впливу на підвищення його ефективності, до пошуку інструментів, що дозволяють від стихійного отриманих доходів перейти до регульованих доходів. Однак недостатньо забезпечити тільки прибутковість підприємства. Таким чином, керівництву підприємства необхідно робити акцент не стільки на отримання максимального прибутку, скільки на отримання максимального доходу [32].

2. Забезпечення оптимального розподілу витрат і економічності.

Досягнення цієї мети можна здійснити шляхом не просто мінімізації витрат, а при правильній організації планування витрат, так як фінансове планування не є простим арифметичним перерахунком. У процесі складання

плану витрат необхідно виявляти не враховані внутрішньогосподарські резерви, знаходити методи оптимального витрачання ресурсів, більш ефективного використання виробничого потенціалу підприємства.

3. Забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства.

Досягнення цієї мети реалізується на основі активізації інвестиційної діяльності, в зв'язку з чим з'являються завдання підвищення іміджу підприємства, приріст власного капіталу, зростання прибутку і підвищення фінансової стійкості.

4. Покращення ліквідності, доходності та зменшення ризиків підприємства шляхом збалансованого управління ними. Це зумовить зменшення ризиків втрати платоспроможності та збільшить доходність підприємства.

5. Вдосконалення системи управління капіталом підприємства, особливо його формування та використання.

На сьогодні не існує єдиного підходу щодо раціонального співвідношення власного і позикового капіталу. Адже, оптимальна структура капіталу залежить від низки факторів (галузеві особливості операційної діяльності підприємства, стадія життєвого циклу підприємства, кон'юнктура товарного і фінансового ринків, фінансовий менталітет власників, ставлення кредиторів до підприємства), врахування яких є одним із напрямів її оптимізації [65].

Аналіз економічної літератури свідчить, що більшість авторів виокремлює три методи оптимізації структури капіталу: «оптимізація структури капіталу за критерієм фінансової стійкості; оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості; оптимізація структури капіталу за критерієм ефективності його використання» [20]. Пропонується для оптимізації структури капіталу підприємств обрати такий метод оптимізації цільової структури капіталу підприємства як метод поєданого ефекту.

Перевагами запропонованого методу є можливість оперативного та перспективного управління співвідношенням структури капіталу підприємства

з метою регулятивного впливу на рівень фінансової стійкості та рентабельності власного капіталу [45].

6. Використання послуг банків з факторингового обслуговування.

Факторингове обслуговування спрямоване на ліквідацію несвоєчасних платежів клієнтів. Факторинг являє собою різновид торгово-комісійної операції, що поєднується з кредитуванням оборотного капіталу клієнта; включає інкасування дебіторської заборгованості клієнта, кредитування і гарантію від кредитних і валютних ризиків [78].

Важливою перевагою факторингу є те, що він не виключає одночасне використання традиційних боргових інструментів, при тому, що кредити, облігації і векселі, наприклад, є конкуруючими інструментами залучення позикового фінансування, факторинг може застосовуватися одночасно з ними, оскільки не вимагає надання традиційних застав або гарантій. Це істотно полегшує факторам конкуренцію з банками за клієнтів.

Факторинг є цільовим інструментом для збільшення обсягів продажів. Він дозволяє надавати клієнтам відстрочку платежу, що є одним з найважливіших ресурсів конкурентоспроможності продажів компанії, тому що на висококонкурентних ринках, коли подальше зниження ціни вже неможливо, саме відстрочка платежу стає єдиною можливою конкурентною перевагою. В цьому відношенні факторинг має явну перевагу перед кредитом, оскільки, отримавши кредит, компанія хоч і поповнює свої обігові кошти, тобто отримує можливість надавати відстрочки платежу, але залишається при колишньому механізмі управління ризиками дебіторської заборгованості. Тому для багатьох компаній, які володіють практично безмежними можливостями залучення будь-яких видів фінансування, факторинг, залишається безальтернативним інструментом.

Досить перспективною областю використання факторингу виступають малі та середні підприємства, які відчують нестачу грошових коштів не тільки через несвоєчасне повернення боргів дебіторами, але і проблем, обумовлених здібностями виробничого циклу. До цього ж власні ресурси

малого бізнесу вкрай обмежені. В умовах, коли держава за рахунок бюджетних ресурсів не в змозі підтримати не тільки малий і середній, а й великий бізнес через обмеженість коштів, факторинг у багатьох випадках може служити єдиним засобом поповнення грошових коштів підприємств, зміцнення їх фінансового добробуту [82].

Недолік факторингу в тому, що його використання обходиться підприємству дорожче, ніж залучення кредиту. На вартість факторингового обслуговування в першу чергу впливають ті послуги, які входять в портфель клієнтів. Крім цього, вплив на рівень ставки надають величина бізнесу клієнта і оцінка якості переданої дебіторської заборгованості. Сплачуючи вищу ставку, клієнт отримує набір послуг з управління дебіторською заборгованістю та страхування пов'язаного з нею ризику. Також недоліком факторингу є те, що він підходить підприємствам, які здійснюють регулярні поставки товарів, так як тільки в цьому випадку найбільш цінні послуги фактора з управління дебіторською заборгованістю.

Таким чином, факторинг має ряд переваг в порівнянні з кредитуванням, і є саме тим інструментом, який дозволить збільшити продажі і краще використовувати обігові кошти підприємства.

7. Використання лізингових операцій.

У міру того, як удосконалювалася практика лізингових операцій і розширювалися їх масштаби, багато підприємств зрозуміли, що іноді вигідніше бути не господарем, а орендарем. У кризовій ситуації підприємство може користуватися частиною своїх фондів на умовах зворотного лізингу. Схема така: підприємство продає свої фонди лізинговій компанії при одночасному укладанні з нею угоди про передачу цих фондів підприємству же в довгострокову оренду. Це дозволяє колишньому власнику фондів один раз отримати велику суму грошей для інвестування - на закупівлю нового обладнання, модернізацію технології або освоєння нової перспективної продукції. Отриманий таким чином в майбутньому прибуток може з лишком окупити витрати по орендній платі [38].

8. Удосконалення ціноутворення на продукцію.

З цією метою для підприємства необхідна активно діюча служба маркетингу, яка відстежує, як здійснюється продаж продукції, які фінансові результати і наскільки вдала обрана підприємством цінова стратегія. У ринковій економіці ситуація змінюється постійно, і ціни - як раз той елемент в господарській політиці підприємства, який дає можливість оперативно відгукуватися на всі коливання попиту і пропозиції, попереджаючи виникнення фінансових труднощів.

9. Оптимізація оподаткування підприємства. Оптимізація оподаткування підприємства найчастіше знижує загальну суму податкових відрахувань, що сприятливо впливає на економіку підприємства. У цьому випадку може допомогти незалежна аудиторська або консультативна компанія, фахівці якої проконсультують про різні пільги при оподаткуванні, допоможуть при веденні бухгалтерського обліку (відомо, що база оподаткування змінюється в залежності від того, куди віднести ті чи інші бухгалтерські суми) і ін. В ідеальному випадку цим необхідно зайнятися ще при створенні підприємства, так як різні організаційно-правові форми підприємств мають різні пільги і навіть різні системи оподаткування.

10. Зростання ефективності управління персоналом підприємством.

Основним джерелом і визначальним чинником зростання ефективності діяльності підприємства є його працівники - це і керівники, і менеджери, і фахівці та робітники. Їх ділові якості, рівень кваліфікації створюють умови і можливості для продуктивної роботи, в тому числі підтримкою сприятливого соціально-психологічного мікроклімату в трудовому колективі. Єдність трудового колективу, раціональне делегування відповідальності, прогресивні методи управління характеризують ефективну організацію діяльності підприємства, яка забезпечує необхідну спеціалізацію та координацію управлінських процесів, а відповідно, вищий рівень ефективності будь-якої складної виробничо-господарської системи.

Що стосується саме ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», то основні положення програми зростання рівня фінансової діяльності досліджуваного підприємства наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Основні положення програми підвищення фінансової діяльності ПрАТ
«Миргородський завод мінеральних вод»**

Положення Програми	Шляхи вдосконалення
Здійснювати поліпшення фінансового стану	Поліпшенню фінансового стану сприятиме реалізація запасів готової продукції. Зростанню продажів сприятиме оптимізація збутової політики, маркетингової стратегії, в тому числі пошук нових і розвиток ринків збуту і поліпшення реклами, вдосконалення системи реалізації продукції, системи роботи з покупцями, розробка нових видів продукції
Здійснювати зниження рівня дебіторської заборгованості підприємства, в тому числі звести до мінімуму прострочену заборгованість	Для цього слід оптимізувати роботу з дебіторами, підвищити ефективність збутової діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». «Досягнення цих результатів необхідно здійснювати через проведення систематичної оцінки і класифікації покупців, проведення попередньої роботи з клієнтами, орієнтацію на індивідуальний підхід до замовників, гнучке ціноутворення і умови поставки і оплати, упорядкування контролю повернення дебіторської заборгованості, відстеження її реального стану, вдосконалення договірної роботи, формування резерву по сумнівних боргах, надання знижок платникам за скорочення термінів розрахунку. Управління дебіторською заборгованістю доцільно здійснювати відповідно до заздалегідь формованому плану
Здійснювати збільшення прибутковості та ефективності діяльності	Здійснювати зростання прибутковості та ефективності діяльності підприємства за рахунок збільшення обсягів виробництва якісної, що користується попитом продукції, зниження собівартості продукції. Нарощування обсягів реалізації і прибутку доцільно здійснювати відповідно до встановленого плану
Здійснювати зниження рівня кредиторської заборгованості, реструктуризація та погашення простроченої заборгованості.	Для оптимізації боргів кредиторам необхідно продовжувати погашення вже реструктурованої заборгованості до бюджету згідно із затвердженим планом, систематично вносити поточні платежі, здійснювати пошук додаткових джерел погашення кредиторської заборгованості, оптимізувати роботу з постачальниками, посилити норми витрати матеріалів, регулювати замовлення матеріальних цінностей, здійснювати пошук нових постачальників, проводити роботу з відстрочення та розстрочення знову виникає проблемної заборгованості

Продовження таблиці 3.1

Здійснювати погашення збитків минулих років	Погашення збитків минулих років за рахунок знов одержуваного прибутку, в результаті підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» і мобілізованих внутрішніх джерел
Здійснювати пошук зовнішніх джерел фінансування і розглянути всі наявні реальні і потенційні можливості	Для отримання фінансування слід вибрати найбільш прийнятний і реальний варіант, налагодити роботу по залученню даних коштів, створити умови для реалізації проекту і отримання фінансування
Здійснювати мобілізацію внутрішніх резервів підприємства	Здійснювати мобілізацію внутрішніх резервів підприємства за допомогою повернення дебіторської заборгованості, максимізації прибутку, реалізації зайвого обладнання, незавершеного будівництва, довгострокових фінансових вкладень, продажу запасів готової продукції, зниження собівартості продукції, отримання орендної плати
Проводити пошук фінансування для придбання нового обладнання	Часткове оновлення, заміна і модернізація вже наявного обладнання за рахунок виділення коштів з прибутку і мобілізованих внутрішніх резервів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Враховуючи існуючі проблеми фінансового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», а також необхідність стабілізації фінансової стійкості підприємства в умовах дії військового стану, варто вжити таких заходів:

- усунення зовнішніх факторів банкрутства; удосконалення поточного календаря фінансового документа, у якому докладно відображається грошовий обіг підприємства;
- регулювання рівня незавершеного виробництва; переведення низькооборотних активів до високооборотних;
- вживання локальних заходів з поліпшення фінансового стану; забезпечення фінансового становища підприємства в середньостроковій перспективі, яке виявляється в стабільному надходженні виручки від реалізації в достатньому рівні ліквідності активів, підвищенні рентабельності продукції, установлення призупинення штрафних санкцій за прострочену кредиторську заборгованість, забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття нових поточних зобов'язань; поступове погашення старих боргів, скорочення

витрат до мінімально допустимого рівня, проведення енерго- і ресурсоощадних заходів;

- створення стабільної фінансової бази; забезпечення стійкого фінансового становища підприємств у довгостроковій перспективі, створення оптимальної структури балансу та фінансових результатів, фінансової системи підприємства до несприятливого зовнішнього впливу.

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;

- розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;

- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;

- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;

- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

Саме за рахунок стійкої фінансової складової підприємство спроможне вкладати кошти у розробку нових товарів (послуг), освоювати нові ринки збуту шляхом демпінгу, забезпечувати або сприяти забезпеченню маркетингової стійкості підприємства, розвивати нові напрями діяльності, підтримувати інвестиційну стійкість, і, маючи висококваліфікований персонал, забезпечувати кадрову стійкість підприємства, ефективний процес управління.

3.2. Фінансово-економічне обґрунтування заходів підвищення фінансової стійкості підприємства

Важливим компонентом у загальній структурі фінансової стійкості ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є наявність у нього фінансових ресурсів, достатніх для розвитку конкурентноздатного виробництва. В свою чергу, самі фінансові ресурси можуть бути в необхідному обсязі сформовані тільки за умови ефективної роботи підприємства, яка зможе забезпечити

одержання прибутку. За рахунок прибутку в сучасній економіці будь-яке підприємство створює фінансову базу як для самофінансування поточної діяльності, так і для здійснення розширеного відтворення та подальшого зростання потужностей.

Для нашого товариства ми пропонуємо вдосконалення технологічного процесу – встановлення промислового озонатора для лінії розливу мінеральної води та випуск нового асортименту продукції – мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів.

Розглянемо перший запропонований захід.

Озонуванням називається процес, у якому вода очищається шляхом насичення її озоном. Необхідний елемент для озонування виходить шляхом виробництва розрядів електрики. Коли електричний розряд потрапляє у воду, утворюється озон, що має здатність вступати в реакцію з різними забрудненнями у вигляді металів, що призводить до випадання їх в осад. Озон має здатність проходити крізь мембрани шкідливих мікроорганізмів та знищувати їх методом руйнування на рівні ДНК.

Всі ми чудово знаємо, що озон є сильним окислювачем і при попаданні у воду він швидко вступає в реакцію із сторонніми речовинами, які містяться у забрудненій воді. Варто звернути увагу, що цей варіант є ідеальним для того, щоб позбавити воду шкідливих речовин. До переваг також можна віднести той факт, що на очищення таким чином витрачається значно менше часу і тому ви зможете досить швидко отримати корисну воду. Якщо у вашій водопровідній воді присутні сторонній смак і запах, тепер є можливість швидко їх позбутися. Також хочеться відзначити, що з озонування величезна користь для організму. Вода, яка пройшла через цю процедуру очищення, покращує метаболізм, збільшує показник кисню у легенях, що відповідно збільшує загальне самопочуття.

Озон – це природний очисник. Цей продукт утворюється в природі під час блискавок та електричних штормів, як і внаслідок впливу сонячного ультрафіолету на верхні кулі атмосфери. Це озонова куля, яка захищає нас від

шкідливої УФ-радіації, виробленої сонцем. Озон утворюється, коли молекула кисню (O_2) піддається впливу високої енергії, ультрафіолетового світла (УФ), і перетворюється на озон (O_3). Цей додатковий атом кисню робить озон «високоенергетичним» окислювачем.

Ефект впливу озону виникає, коли «додатковий» атом кисню відщеплюється і дозволяє проходити процесу окислення, а також знищувати бактерії, віруси та інші органічні речовини у басейнах та гідромасажних ваннах. Озон також може розкладати шкідливі хімічні речовини, а також виступати в якості флокулянту для коагуляції різних нерозчинних частинок, які потім можуть бути легко видалені за допомогою системи фільтрації. Потужна окислювальна здатність озону працює разом із вашим засобом дезінфекції для забезпечення чистоти та гігієни під час купання. При використанні озону як окислювача, зникає проблема небажаних побічних продуктів, таких як хлораміни або брозаміни, і як результат, не завдається шкоди навколишньому середовищу.

Озон має значно більший бактеріцидний вплив у порівнянні з іншими реагентами для знешкодження води, завдяки більшому окислому потенціалу. Швидкість окислення у 15-20 разів більша, ніж хлор. Озон не змінює величину рН води, що дуже важливо, не вносить у воду сторонні домі і в результаті розпаду не утворюються шкідливі для людини сполуки. Озон має цілковиту екологічну безпеку. Продукт його розпаду - кисень - важливий компонент сирової води, який збільшується в процесі озону, а тому, що « час життя» озону у воді, залежно від її температури, не менше 1 години, то остатковий озоновий озоновий шар у воді нейтралізує біологічне забруднення, яке може потрапити в неї при подачі її споживачі. Крім того, наявність кисню в опрацьованій воді робить її фізіологічно повноцінною, а процес її пиття оздоровливою процедурою. Також цікаво, що озон надає воді яскравий блакитний відтінок, в той час як хлор, наприклад, фарбує воду в не дуже приємний зеленувато-бажаний колір. Озон також знищує всі запахи та аромат річкової води. Таким чином, дія озону універсальна: і бактеріологічна, і органічна.

Наведемо схему озонування мінеральної води.

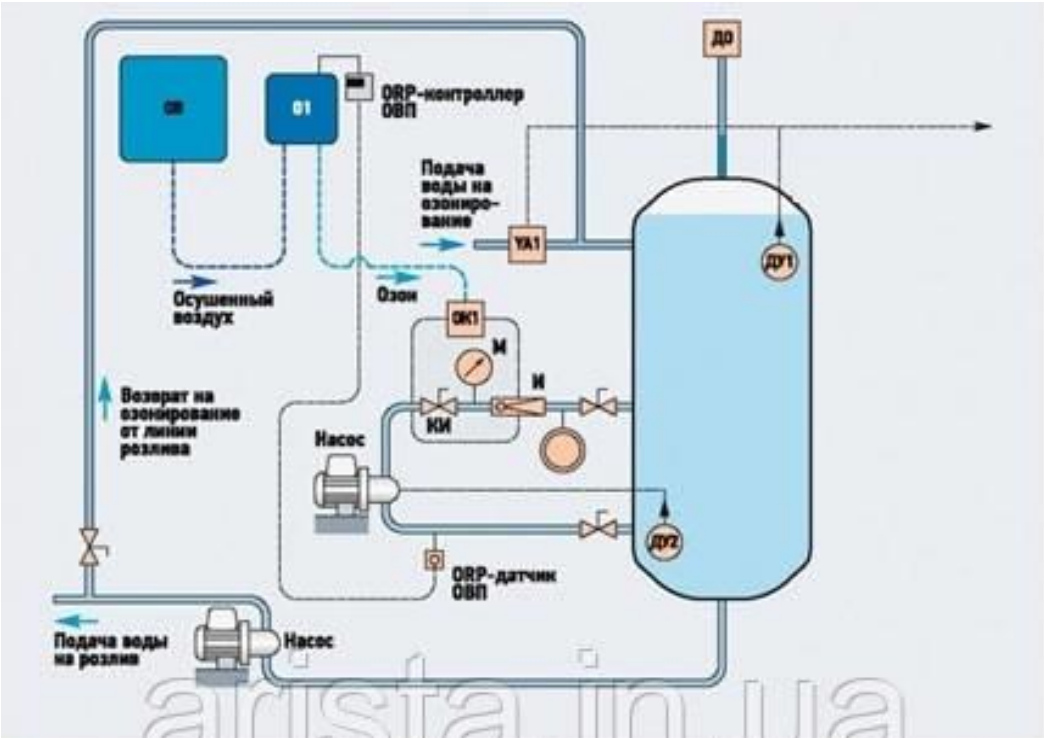

Рис. 6. Принципиальная схема системы озонирования воды (ОБ — осушитель воздуха; О1 — озонатор; ДУ1 и ДУ2 — датчики уровня; ДО — деструктор озона; Н — насос; ОК1 — обратный клапан магистральной озона; М — манометр; И — эжектор; YA1 — электромагнитный клапан)

Рис. 3.1. Схема озонування мінеральної води

Розглянемо особливості встановлення озонатору:

- Стабільна генерація озону;
- Довгий термін служби;
- Коригування продуктивності від 0 до 100%;
- Малий розмір.
- Складне керування і встановлення;
- Захист від перегріву;
- Захист від надтоків;
- Комплектація озонатора концентратором кисню.

Наведемо робочі характеристики озонатору:

Найменування	Од. вим.	Позначки
Продуктивність по озону,	г/час	16
Концентрація озону на виході, (повітря/кисень)	мил/мін	64-96/4,8-6,4
Тиск повітря, макс	бар	2
Охолодження		повітряний

Питома потужність	Вт	Не більше 800
Напруга	В	220
Робочий тиск	бар	2-5 (стабільний)
Габаритні розміри, ДШХВ: -концентратор кисню -генератор озону	мм	420*394*700 470*230*730
Вага -концентратор кисню -генератор озону	кг	22 27
Система захисту від перегріву		є
Термін роботи розрядної комірки		Щонайменше 20 000 годин
Термін використання		Щонайменше 6-8 років

Основними вимогами до води, що подається на вхід є:

- Концентрація загального заліза: трохи більше 0,3 мг/л
- Концентрація сірководню: не більше 0,05 мг/л
- Вміст завислих речовин: не більше 10 мг/л
- Концентрація марганцю: трохи більше 0,05 мг/л
- Жорсткість води: не більше 2,5 мг-екв/л

Переваги застосування озонатора:

- скорочення витрати хімікатів на основі хлору;
- окислює домішки у 3200 разів швидше за хлор;
- неможливість передозування;
- високоякісний корпус із нержавіючої сталі;
- поділ корпусу та блоку живлення забезпечують зручність монтажу та надійність в експлуатації;
- аудіосистема оповіщення про несправність УФ-лампи;
- світловий індикатор напруги для надійного захисту;
- висока ефективність за низького споживання електроенергії. Менш 40 ват для тривалого захисту води басейнів та гідромасажних ванн;
- підключення до напірних трубопроводів за допомогою спеціальних наборів, що включають вузол Вентурі та зворотний клапан на лінії подачі

озону, не потрібно ніякого додаткового обслуговування, крім заміни УФ-лампи (один раз на рік).

Загальна вартість такої лінії становить 2460 тис. грн. і варіює в залежності від площі приміщення. В нашому випадку загальна площа такого цеху складає 100 м. Тому загальна сума витрат становить –246000 тис. грн.

В таблиці 3.2 розглянемо витрати на модернізацію виробничого цеху та встановлення промислового озонатора для лінії розливу води OZ-16G.

Таблиця 3.2

Обладнання, яке необхідне для функціонування цеху

	Перелік основних засобів	Одиниці виміру	Кількість М	Ціна за м, тис. грн.	Вартість всього, тис. грн.
1	Лінія для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G	шт.	100	2460	246000
Всього		—	—	—	246000

Розрахуємо витрати на експлуатацію лінії для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

Розрахунок витрат на експлуатацію

№	Найменування матеріалів	Одиниці виміру	Ціна одиниці ресурсу, грн.	Місячний обсяг	Сума витрат, грн.
1	Вода	Л	33,0	6000	19800
2	Електроенергія	КВт/год	5,64	5000	28200
Всього		—	—	—	48000

Варто також зазначити, що безперебійне функціонування даної технологічної лінії неможливе без перевірки всіх вузлів її діяльності. Для цього на підприємство буде прийнято 2 працівника.

Розрахуємо витрати на оплату праці, що будуть здійснюватися на цеху. (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Кількість працюючих та витрати на їхню заробітну плату

№	Категорії працівників	Потреба ставок	Середня заробітна плата, грн.	Витрати на оплату праці, грн.
1	Слюсар	1	8500	102000
2	Електрик	1	8800	105600
Всього		2	-	207600

В таблиці 3.5 розглянемо зведений кошторис витрат на експлуатацію даної лінії на основі попередніх даних.

Таблиця 3.5

Розрахунок собівартості лінії для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G, тис. грн.

Показники	Періоди виробництва (реалізації) продукції								
	Підготовчий період	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	5 кв.	6 кв.	7 кв.	8 кв.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Витрати на матеріали	246000	98400	98400	98400	98400	98400	98400	98400	98400
Витрати на оплату праці	—	51900	51900	51900	51900	54000	54000	54000	54000
Інші витрати	10000	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500
Виробнича собівартість, всього	256000	152800	152800	152800	152800	154900	154900	154900	154900

Отже, собівартість даної лінії становить 152800 грн. на квартал у першому році, та 154000 грн. на квартал у другому.

Надалі проведемо розрахунок прибутку від функціонування для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G та рівень її рентабельності (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6

Розрахунок прибутку та рівня рентабельності лінії для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G, тис. грн.

Показники	Підгот овчий період	Сума витрат на перший рік				Сума витрат на другий рік			
		1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	5 кв.	6 кв.	7 кв.	8 кв.
Прогнозна виручка від реалізації	0	163900	163900	163900	163900	165050	165050	165050	165050
Виробнича собівартість	256000	152800	152800	152800	152800	154900	154900	154900	154900
Прибуток	0	11100	11100	11100	11100	11150	11150	11150	11150
Рівень рентабельності, %	—	1,37	1,37	1,37	1,37	1,39	1,39	1,39	1,39

Квартальний прибуток від встановлення модернізованої лінії для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G протягом першого року функціонування становить 11100 тис.грн., протягом другого року функціонування 11150 тис.грн., тобто прогнозується збільшення на 50 тис. грн., або на 4,5%. Середня рентабельність виробництва за два роки становить – 1,38 %. Отже модернізація даної лінії позитивно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Обрахувавши всі можливі доходи і витрати необхідно здійснити також і обчислення чистого грошового потоку підприємства.

Чистий грошовий потік – це різниця між надходженнями грошових коштів на розрахунковий рахунок підприємства та грошовими витратами. Як і в попередніх таблицях розрахунки слід розбити поквартально (див. табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Розрахунок чистих грошових потоків від впровадження нового обладнання, грн.

Показники	Підго- товчий період	Перший рік				Другий рік			
		1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	5 кв.	6 кв.	7 кв.	8 кв.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Грошові надходження	—	163900	163900	163900	163900	165050	165050	165050	165050
- прогнозна виручка від реалізації	—	163900	163900	163900	163900	165050	165050	165050	165050

Продовження таблиці 3.7

2. Грошові витрати,	256000	152800	152800	152800	152800	154900	154900	154900	154900
- капітальні витрати		—	—	—	—	—	—	—	—
- витрати на матеріали	246000	98400	98400	98400	98400	98400	98400	98400	98400
- зарплата персоналу	—	51900	51900	51900	51900	54000	54000	54000	54000
- інші платежі	10000	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500
Чистий грошовий потік	-	11100	11100	11100	11100	11150	11150	11150	11150

Для визначення доцільності встановлення сучасної лінії для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G необхідно також знати термін окупності проєкту, адже чим він вищий, тим не доцільніше його запроваджувати.

Визначимо термін окупності капітальних вкладень за наступною формулою:

$$T_{\text{ок}} = \frac{\text{Інвестиції}}{\text{щорічні грошові потоки}}; \quad (3.1)$$

$$T_{\text{ок}} = 256000/297800 = 0,9 \text{ року} = 9 \text{ місяців}$$

Отже, капітальні вкладення за прогнозами окупляться протягом 9 місяців.

Таблиця 3.8

Оцінка впливу запропонованих заходів на ефективність діяльності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Зміст заходу	Показники	Значення показника по заходу		Оцінка впливу на результати господарської діяльності	
		До впровадження проекту	Після впровадження проекту	абс. знач.	відн., %
Лінія для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G	Виручка від реалізації продукції, тис.грн.	559471	565790	6319	102,1
	Витрати, тис.грн.	421277	356000	-65277	83,4
	Чистий прибуток, тис.грн	84407	101500	17093	120,2
	Загальна рентабельність, %	1,37	1,39	0,02	101,5

Як видно з таблиці, чистий прибуток після модернізації обладнання ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» становить 101500 тис. грн., що на 20,2% більше ніж до модернізації, це є позитивним і свідчить про доцільність встановлення такого обладнання на підприємстві.

Продемонструємо динаміку показників діяльності підприємства до і після реалізації продукції за допомогою діаграми (рис. 3.2)

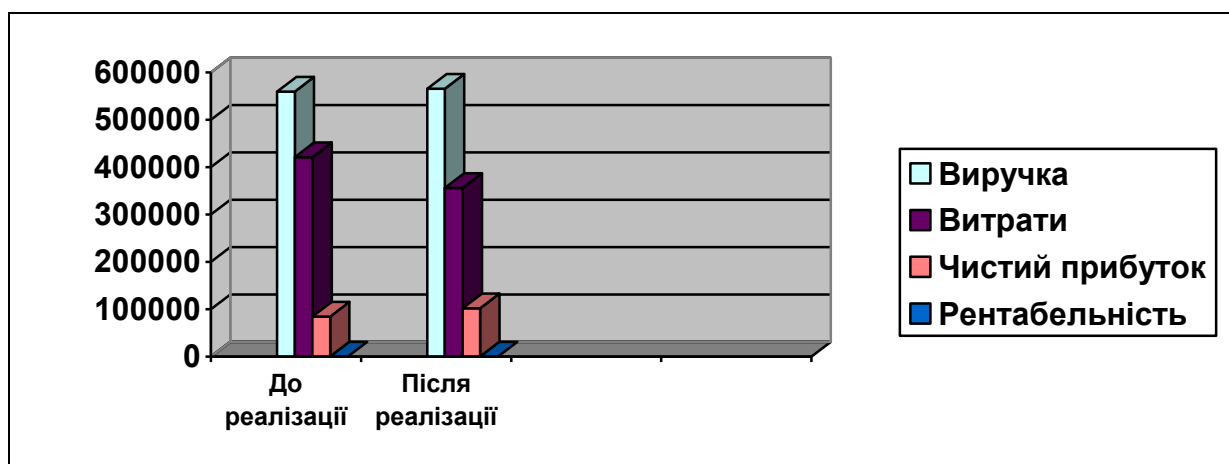

Рис. 3.2 Порівняльна характеристика показників діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» до і після реалізації проекту

Отже можна зробити висновок, що захід по модернізації обладнання буде вигідним для підприємства, оскільки доходи від реалізації з кожним роком будуть зростати значними темпами, що дозволить перекрити витрати підприємства. І хоча виконання заходу потребує значних затрат, підприємство стабільно отримуватиме досить високі прибутки.

Другим заходом, направленим на підвищення прибутку підприємства є випуск нового асортименту продукції, який включає розлив мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів.

В даний час в Україні випускають наступні безалкогольні напої: газовану воду, газовані фруктові напої, сухі шипучі напої, мінеральні води.

Газовані фруктові води являють собою насичені діоксидом вуглецю водяні розчини сиропів, приготованих з цукру, фруктових-ягідних соків, морсів, настоїв цитрусових плодів, вина, ароматичних есенцій, харчових кислот, барвників і інших компонентів

В умовах жорсткої конкуренції українськими виробниками ведеться робота по розширенню асортименту вітчизняних безалкогольних напоїв і мінеральних вод, велика увага приділяється підвищенню якості і поліпшення дизайну оформлення, нарощування вироблення напоїв на натуральній основі та з використанням нетрадиційної сировини (вітамінізованих преміксів, біологічно активних добавок).

Потужності з виробництва безалкогольних напоїв використовуються на 54%, мінеральних вод – на 58%. Перед безалкогольною галуззю стоять великі завдання по впровадженню нової ефективної техніки і технології, що забезпечать повне і комплексне використання сільськогосподарської сировини, здійсненню комплексної механізації і автоматизації виробничих процесів, проведення заходів по економії енергоресурсів і води.

Реконструкція цеху передбачається у зв'язку з розширенням асортименту продукції, що випускається, а саме виробництвом мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів (манго, лимону, яблук, тощо). На підприємстві склалася така ситуація, що для розливу такого виду напою необхідно будувати окрему лінію. У той час на підприємстві є лінія розливу газованих напоїв, ця лінія малопродуктивна і для розливу не придатна. Тому пропонується модернізувати лінію розливу газованої води в універсальну лінію для розливу газованої води з додаванням харчових ароматизаторів.

Технологічний процес пропонованої універсальної лінії відрізняється від діючої тим, що процес змішування води і купажного сиропу відбувається до деаерації і насичення діоксидом, а розлив готового напою проводять другим способом розливу – синхронно-змішувальним.

Продуктивність цеху виробництва газованих напоїв буде визначатися кількістю розливу виробленої газованої води.

Пропонується замінити діючі автомат розливу та закупорювання на Триблок РЕРА 18/24/6, який виконує дві ці операції одночасно.

Тільки вищевказаний триблок не має роздільного способу розливу з дозуванням в пляшку купажного сиропу і газованої води. Тому постає питання

необхідності модернізації сатуратора ОКА2.12М2/1. Перетворити його в синхронно-змішувальну установку, яка буде безпосередньо подавати готовий продукт в триблок на розлив. Продуктивність сатуратора залежить від продуктивності насоса, що перекачує напій з колонки деаерації в колонку насичення.

Технологічна схема модернізованої установки представлена на рисунку.

Суть модернізації полягає в установці поршневого насоса подвійної дії з різними об'ємами камер. Відношення об'ємів циліндрів 1:14, перший циліндр використовується для купажу, а другий для подачі води. Приводом насоса служить мотор редуктор, для зменшення частоти обертання кривошипа насоса і надання необхідної потужності на його валу. Радіус кривошипа для перекачування купажу в два рази менше радіусу кривошипа для перекачування води, це зроблено для підтримки співвідношення води і купажу.

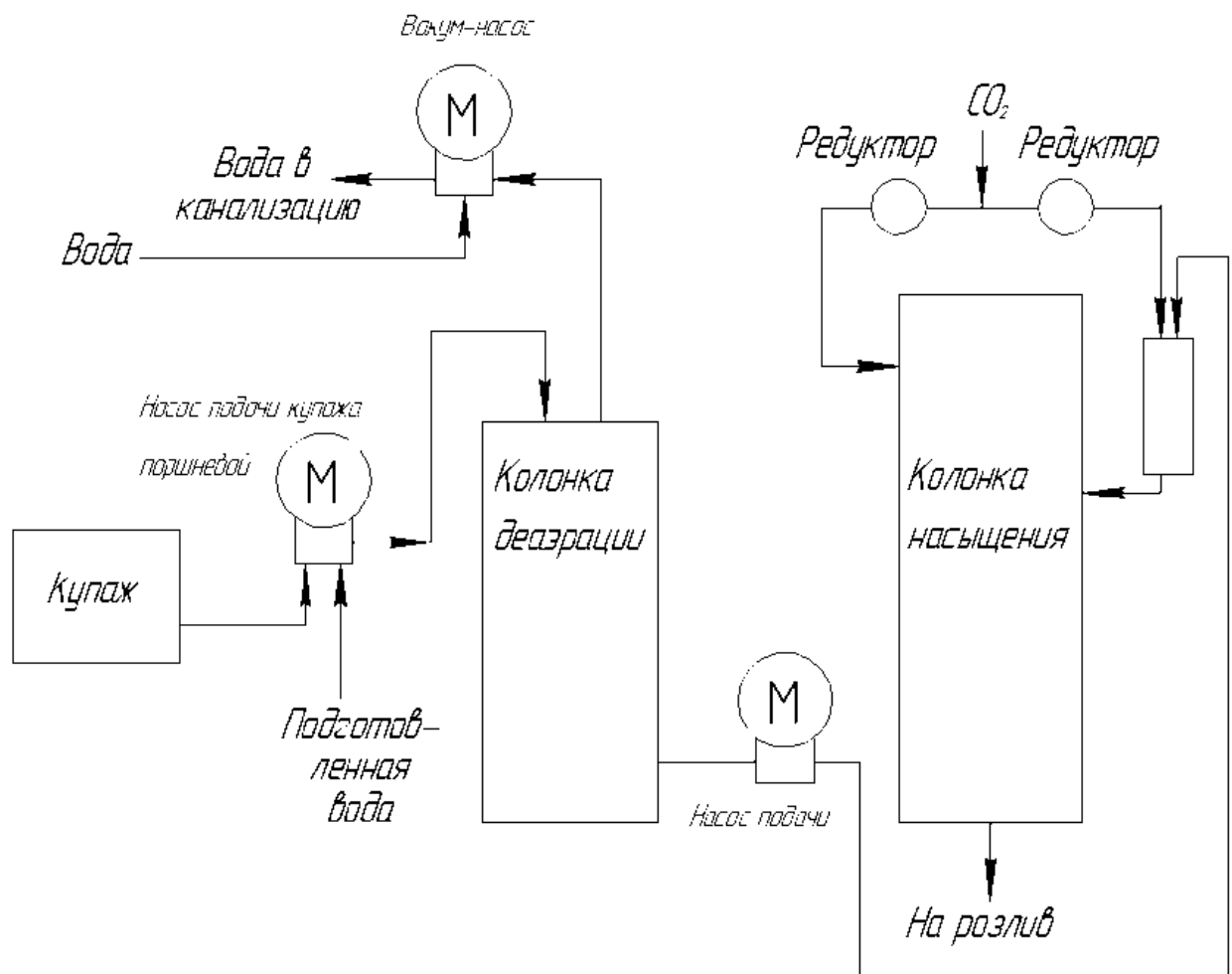

Рис. 3.3. Технологічна схема процесу роботи сатуратора ОКА2.12М2/1 з пристроєм подачі купажу і води

Сучасне масове виробництво газованих напоїв засноване на більш просунутих технологіях, що відповідають рівню розвитку XXI століття. І однією з особливостей сучасної технології є застосування харчових ароматизаторів завдяки яким наші улюблені напої мають таким яскравим, виразним і приємним смаком.

З розвитком нових технологій в галузі молекулярної хімії в наше життя міцно увійшли ароматизатори - особливі хімічні сполуки, які надають запах продуктів. Без них сучасне виробництво вже складно собі уявити, вони стали необхідним і обов'язковою умовою для виготовлення якісної харчової продукції. Компанія «Б2Ф Україна», намагаючись крокувати в ногу з часом і постійно розширювати свій асортимент інноваційних засобів для харчової промисловості, пропонує нову серію якісних товарів з Європи: ароматизатори французької компанії Robertet та її офіційним представником - компанією «Б2Ф Україна».

Переваги використання ароматизаторів:

1. Як відомо, при виготовленні ароматизаторів важливу роль відіграє походження основних складових. Чим менше в продукті синтетичних речовин, ніж якісніше і безпечніше він буде. В цьому відношенні компанія Robertet дотримується принципу максимальної натуральності продукції. При найменшій можливості обійтися без штучних складових перевага віддається натуральним.

2. Можливості для підтримки високого рівня якості у компанії майже безмежні. Robertet - одна з небагатьох компаній, що володіють повним циклом виробництва, що дозволяє контролювати всі його етапи. Плантації рослин в різних регіонах світу забезпечують виробництво сировиною, якість якого гарантовано, а різноманітність дає можливість підібрати натуральні інгредієнти практично для будь-якого створюваного аромату.

3. Важлива роль в роботі компанії відводиться також питання екології. Вирощування рослин в природних умовах під постійним контролем забезпечує чистоту і безпеку сировини, а сучасні екологічні технології виробництва мінімізують збиток для навколишнього середовища.

4. Кожен виробник має певну історією та репутацією, і чим довше історія, тим надійніше репутація. Компанія Robertet - одна з найстаріших в Європі виробників ароматизаторів з більш ніж півторастолітньої історією. Протягом декількох поколінь сім'я власників вибудовувала репутацію бренду, і зараз компанія вважається одним з найнадійніших і перевірених виробників.

5. Говорячи про ціни, варто відзначити два важливих моменти. При виробництві Robertet користується найпередовішими технологіями переробки і екстракції, які постійно удосконалюються фахівцями компанії у власних дослідницьких лабораторіях. Висока ефективність виробництва дозволяє домогтися зниження собівартості продукції. Крім того, співпрацюючи безпосередньо з виробником, «Б2Ф Україна» економить на послугах посередників, що робить нашу ціну ще більш привабливою.

Прагнучи забезпечити своїх клієнтів найпередовішими, якісними і безпечними продуктами передових світових виробників, компанія «Б2Ф Україна» постійно перебуває в пошуку нових партнерів. Нещодавно ми отримали можливість представляти на вітчизняному ринку компанію Robertet і її високоякісні ароматизатори з натуральних і органічних компонентів.

Всі продукти сертифіковані як для ринку Європейського Союзу, так і для використання в Україні.

Для запропонованого нами заходу проведемо розрахунок прибутку, собівартості та рентабельності діяльності.

Важливим аспектом розрахунку економічної ефективності пропозиції є врахування запланованих Товариством заходів із розширення виробничих потужностей у найближчий час: до 2024 року планується побудова нового цеху для розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів.

В межах нашого розрахунку ми робимо декілька припущень:

1) починаючи з 2023 року підприємство збільшуватиме виробничі потужності на 5 тис. т. на рік за рахунок придбання нового виду обладнання;

2) будівництво нового цеху закінчиться у 2023 році, а його введення в експлуатацію відбудеться у 2024 році;

3) підприємство не використовує весь виробничий потенціал, та залишає 25% в якості запасу міцності;

4) розлив мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів в межах запропонованого проєкту відбувається цілодобово 365 днів на рік.

Виходячи з наведених вище припущень, ми розрахували прогностичні значення обсягів розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів з подальшим їх зростанням на наступні періоди.

Використовуючи наведені прогностичні показники, буде розрахована максимальна необхідна виробнича потужність лінії розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів.

Таблиця 3.9

Вихідні значення для розрахунку чистого економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Показники	2021рік	2022рік	2023рік
Обсяги виготовлення мінеральної води тис. л.	5000	3900	6000
Обсяги розливу води з використанням харчових ароматизаторів тис. л.	500	390	600
Необхідна критична виробнича потужність на добу, л.	105	80	120

Розрахунок ефективності інноваційного проєкту полягає в кількісній оцінці одержуваного прибутку з витратами, що відносяться на розглянутий проєкт.

Основними показниками ефективності проєкту є чиста приведена вартість проєкту, коефіцієнт внутрішньої рентабельності проєкту та період окупності запропонованого нами проєкту.

Чиста приведена вартість проєкту (NVP) являє собою поточну вартість прибутків або вигод проєкту, скореговану на поточну вартість витрат, викликані його реалізацією. Тобто, (NVP) визначається різницею між поточною вартістю майбутніх прибутків або вигод і поточної вартості теперішніх і

майбутніх витрат на здійснення, експлуатацію і технічне обслуговування проекту на всьому протязі його реалізації.

$$NVP = \frac{\sum (B_t - C_t)}{(1 + i)^t}, \quad (3.2)$$

де B_t - повні надходження в рік t ;

C_t - повні витрати в рік t ;

t – відповідний рік реалізації проекту;

i – ставка дисконтування.

Внутрішня норма рентабельності проекту (IRR) – це ставка дисконтування, при якій чиста приведена вартість проекту (NVP) дорівнює нулю.

Якщо ставка дисконтування відбиває вартість капіталу, то IRR дорівнює максимальному відсотку обслуговування кредиту, котрий проект може сплачувати за залучені фіксовані ресурси.

Визначення значення IRR проекту здійснюється при розв'язанні такого рівняння:

$$\frac{\sum (B_t - C_t)}{(1 + IRR)^t} = 0, \quad (3.3)$$

де IRR - внутрішня норма рентабельності проекту.

Період окупності проекту або термін повернення капіталу (Т) показує період часу відшкодування витрат проекту потоками чистих вигод, викликані його реалізацією.

Визначення показників ефективності інноваційного проекту здійснюється в табличній формі та графічно, з застосуванням стандартного пакету Excel

Для розрахунку чистого економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів було обрано метод дисконтування майбутніх грошових потоків. В якості ставки дисконту було обрано актуальну облікову ставку НБУ.

Базою порівняння є майбутні грошові надходження від реалізації кабельно-провідникової продукції, при умові відсутності додаткових капітальних вкладень.

Таблиця 3.10

Розрахунок економічної ефективності реалізації проекту з розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів методом дисконтування грошових потоків

Показник, грн.	2021	2022	2023	NPV
Обсяги реалізації мінеральної води тис. л.	50,12	30,25	60,80	68,70
Обсяги розливу води з використанням харчових ароматизаторів тис. л.	6256	5890	7068	5080

Наведемо графічно дисконтування грошових потоків на підприємстві за 2 роки

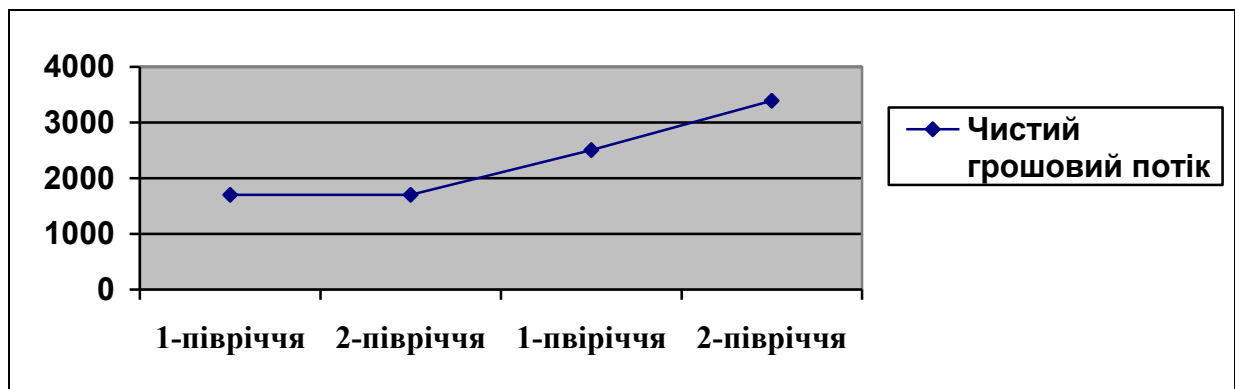

Рис. 3.4 Графік NVP проекту

Отже, з рисунку 3.4 видно, що проект окупиться протягом першого півріччя при нормі рентабельності – 1,39%.

Необхідність визначення параметрів інноваційної стратегії призводить до необхідності кількісної оцінки ризику, що супроводжує реалізацію обраного плану. Оцінка ризиків здійснюється методом аналізу чутливості, що полягає в дослідженні змін основного показника, котрий характеризує результати проекту внаслідок зміни параметрів, що характеризують вплив зовнішнього середовища. В якості параметрів, зміна яких досліджується в якості факторів ризику приймається: індекс інфляції, ціна продукції, зростання вартості сировини та трудових ресурсів.

Таблиця 3.11

Чутливість теперішньої вартості проекту від факторів ризику

№ п/п	Параметри що змінюються	NVP, тис. грн.						
	% зміни параметру	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%
1	Ставка дисконтування	0,45	0,65	0,78	0,87	0,95	1,05	1,28
2	Надходження від реалізації	4980	5120	5260	5600	5848	6408	7492
3	Витрати на виробництво	4810	5240	5271	5340	5400	5517	5835

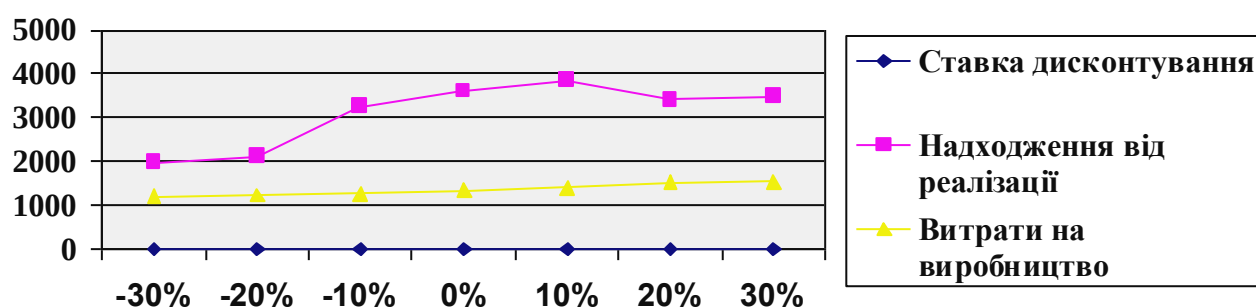

Рис. 3.5 Аналіз чутливості проекту ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Графік аналізу чутливості проекту засвідчує, що за цей час при витратах 420060 тис.грн. товариство отримає 95780 тис.грн прибутку, проте продовживши проект наділі отримає значно більше прибутків. У другому півріччі витрат на підготовку приміщень та придбання устаткування не передбачено, тому витрати скоротяться на 85 тис.грн. При незмінній кількості реалізованої продукції, ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» у другому півріччі отримає прибуток у розмірі 94920 тис.грн. При цьому рентабельність становить 1,39 тобто прибутки перевищують витрати.

За результатами проведених нами економічних розрахунків ми бачимо, що запропонований нами проєкт з розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів є економічно доцільними.

Проведемо аналіз ефективності запропонованих заходів та результати зведемо в таблицю 3.12.

Таблиця 3.12

Оцінка впливу запропонованих заходів на ефективність діяльності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Зміст заходу	Показники	Значення показника по заходу		Оцінка впливу на результати господарської діяльності	
		До впровадження проекту	Після впровадження проекту	абс. знач.	відн., %
Лінія з розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів	Виручка від реалізації продукції, тис.грн.	559471	560090	619	101,8
	Витрати, тис.грн.	421277	420060	-1217	99,7
	Чистий прибуток, тис.грн	84407	95780	11373	113,1
	Загальна рентабельність, %	1,37	1,39	0,02	101,4

Продемонструємо динаміку показників діяльності підприємства до і після реалізації продукції за допомогою діаграми (рис. 3.6).

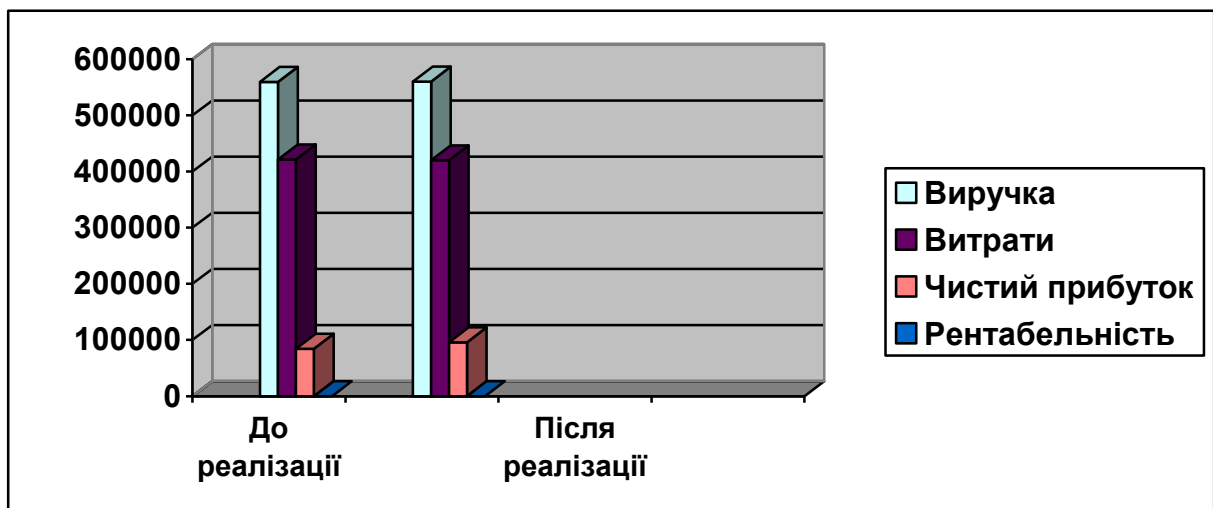

Рис. 3.6 Порівняльна характеристика показників діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» до і після реалізації проекту

Як видно із проведених розрахунків впровадження проекту є вигідним і доцільним, оскільки приріст прибутку значно перевищує приріст витрат. При незмінних значеннях показників за 2022 рік, у 2023 році, після впровадження

проекту, спостерігається позитивне зростання виручки від реалізації на 1,8%, та витрат, які зменшаться на 2,3%, що ж до чистого прибутку, то він зростатиме помітнішими темпами і порівняно з показниками 2022 року збільшиться на 13,1 %.

Також запровадження такого виду діяльності підприємством позитивно вплине на показники рентабельності. Так показник загальної рентабельності показує скільки отримано прибутків з одиниці вкладених коштів (витрат), у 2023 році цей показник зросте на 1,4%, це свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства.

Запропоновані нами техніко-економічні заходи щодо економічного обґрунтування підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» можна звести у підсумкову таблицю 3.13.

Таблиця 3.13

Вплив заходів на ефективність діяльності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

	Зміст заходу	Показник	До змін	Після змін	Відхилення	Обґрунтування заходу
1	Підвищення прибутку за рахунок встановлення лінії для розливу мінеральної води з використанням промислового озонатора OZ-16G	Чистий прибуток тис. грн.	84407	101500	17093	Запропоноване встановлення лінії для розливу мінеральної води з використанням промислового озонатора OZ-16G дасть можливість підприємству збільшити прибуток та доходи від реалізації продукції
2	Підвищення прибутку за рахунок встановлення лінії з розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів	Чистий прибуток тис. грн.	84407	95780	11373	Випуск нового асортименту продукції буде вигідним для підприємства, оскільки темп росту витрат з кожним роком буде зменшуватись, а темпи росту доходів підприємства збільшуватись

Враховуючи вищевикладене, слід відмітити, що запропоновані нами заходи позитивно впливають на діяльність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Передусім зростуть прибутки підприємства, збільшаться грошові кошти на рахунках, прискориться оборотність коштів та продукції таким чином зросте обсяг виробництва за рахунок збільшення попиту на продукцію, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості підприємства, тому є доцільними до впровадження в умовах дії військового стану.

3.3 Економіко-математичне моделювання показників фінансової діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Економічна теорія вивчає причинно-наслідкові відносини між явищами і процесами на якісному рівні. Однак існуючі явища і процеси пов'язані між собою, і знаходження залежності і взаємозв'язків між ними здійснюється шляхом створення математичних моделей. Математичне моделювання одержало широке поширення в різних областях знань: механіці, фізиці, медицині, біології, хімії, у тому числі й в економіці.

В умовах економічної невизначенності результат заздалегідь невідомий, і не враховувати фактор випадковості просто неможливо. Економічні явища і процеси являють собою результат багатьох одночасно і сукупно діючих причин. Задача економетрії полягає в точковому або інтервальному оцінюванні параметрів економетричної моделі.

Економетрична модель – це функція чи система функцій, що описує кореляційно-регресійний зв'язок між економічними показниками, причому залежно від причинних зв'язків між ними один чи кілька із цих показників розглядаються як залежні змінні, а інші – як незалежні.

Для визначення факторів, що мають найбільший вплив на зміну рентабельності продаж підприємства, був застосований кореляційно-регресійний аналіз.

Він включає наступні етапи:

1. Відбір факторів, які будуть включені до моделі.
2. Побудова моделі множинної регресії. Модель множинної лінійної регресії має такий вигляд:

$$y=f(x_1,x_2\ldots x_n,u) \quad (3.4)$$

де y – результат або залежна змінна, змінювання якої описує дане рівняння;

$x_1, x_2, \ldots x_n$ – фактори, або незалежні змінні, що визначають поведінку Y .

3. Економічна інтерпретація параметрів моделі.

Головною проблемою при побудові кореляційно-регресійної моделі є визначення факторів, які необхідно включити в модель. У нашому випадку необхідно внести в аналіз основні чинники, які впливають на результативну ознаку – рівень рентабельності продаж, так, щоб за рахунок їх коливання пояснювалася зміни результативної ознаки.

Обрано наступні позначення:

Залежна змінна y – рентабельність продаж, %.

Незалежні, що пояснюють обрані змінні:

X_1 – чистий прибуток, тис.грн.

X_2 - чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.

X_3 - собівартість реалізованої продукції, тис.грн.

X_4 - дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, тис.грн.;

X_0 - вільний член рівняння регресії;

X_i - коефіцієнти рівняння регресії, які характеризують кількісний вплив на результуючий показник зміни величини відповідного факторного показника на одиницю його виміру ($i=1,4$).

Вхідні дані для кореляційно-регресійного аналізу наведено в табл.3.14.

Таблиця 3.14

Вхідні дані ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»
для аналізу за 2021-2023 рр.

Рік	Рентабельність продаж, %	Чистий прибуток, тис.грн	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, тис.грн
2019	2655,7	57,73	463456	121000	2655,7
2020	3025,46	73,79	413456	135000	3025,46
2021	3520,71	40,59	400118	165000	3520,71
2022	3123,68	22,38	521816	256780	4589,90
2023	3425,15	84,407	559471	189070	4325,85

Далі проведемо кореляційний аналіз. Розрахунки здійснюються засобами надбудови Аналіз даних програмного забезпечення Microsoft Excel.

У результаті комп'ютер виведе на екран результати кореляційного аналізу, які відбивають тісноту зв'язку між показниками (табл.3.15).

Таблиця 3.15

Результати кореляційного аналізу

	Рентабельність продаж, %	Чистий прибуток, тис.грн	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги
Рентабельність продаж, %	1				
Чистий прибуток, тис.грн.	0,987578	1			
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн .	0,85193	0,918206	1		
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	0,763682	0,855244	0,95476	1	
Дебіторська заборгованість за продукцію, тис.грн.	0,927886	0,951051	0,953869	0,833532	1

Для того, щоб оцінити тісноту зв'язку між досліджуваними ознаками, використовуємо шкалу Чеддока, результати наведено у таблиці 3.16.

Таблиця 3.16

Характеристика тісноти зв'язку рентабельності продаж із факторними ознаками

	Чистий прибуток, тис.грн	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Дебіторська заборгованість за продукцію, тис.грн
Показники тісноти зв'язку	0,9-0,99	0,7-0,9	0,7-0,9	0,9-0,99
Рентабельність продаж, %	Дуже тісний	Високий	Високий	Дуже тісний

Аналіз матриці коефіцієнтів парної кореляції показує, що залежна змінна, тобто, рентабельність продажу, має сильний зв'язок із усіма незалежними.

Надамо економічне пояснення параметрів моделі (табл.3.17)

Таблиця 3.17

Регресійна статистика

Регресійна статистика	
Множинний R	1
R-квадрат	1
Нормований R-квадрат	65535
Стандартна похибка	0
Спостереження	5

На основі проведеного регресійного аналізу діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», ми бачимо, що коефіцієнт кореляції $R = 1$. Він показує, що між результативним показником та факторами, які включені у модель існує дуже тісний кореляційний зв'язок.

Окрім даної залежності доцільно зазначити, що при парному корелюванні усі факторні ознаки мають високий лінійний коефіцієнт кореляції. Це свідчить про сильну мультиколінеарність матриці, яка негативно впливає на кількісні характеристики економетричної моделі.

Основними наслідками мультиколінеарності є велика дисперсія, коваріація оцінок параметрів та збільшення інтервалу довіри. В такій ситуації не можна

зробити коректні висновки про результати взаємозв'язку результативної та факторних ознак.

Проведення регресійного аналізу за всіма факторами наразі може бути недоцільним, тому для дослідження залежності чистого доходу від значень собівартості, обсягу виробництва та зносу основних засобів необхідно дослідити (здійснити) окремо вплив кожного з цих факторів, побудувавши для них економічні моделі парної лінійної регресії.

Вплив чистого доходу на рентабельність продажу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» наведено на рис. 3.7, чистого прибутку на рентабельність продажу наведено на рис. 3.8, собівартості на рентабельність продажу представлено на рис. 3.9 та дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги – на рис. 3.10.

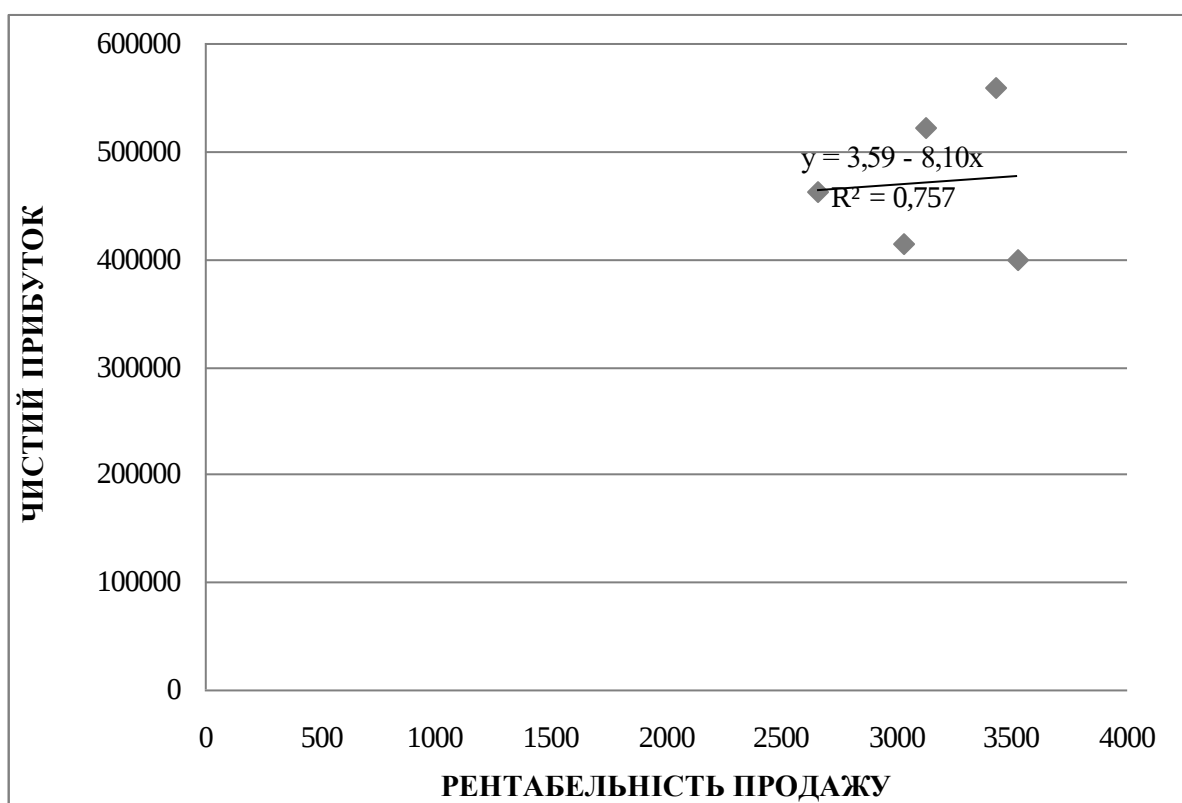

Рис. 3.7. Залежність рентабельності продажу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» від чистого доходу підприємства

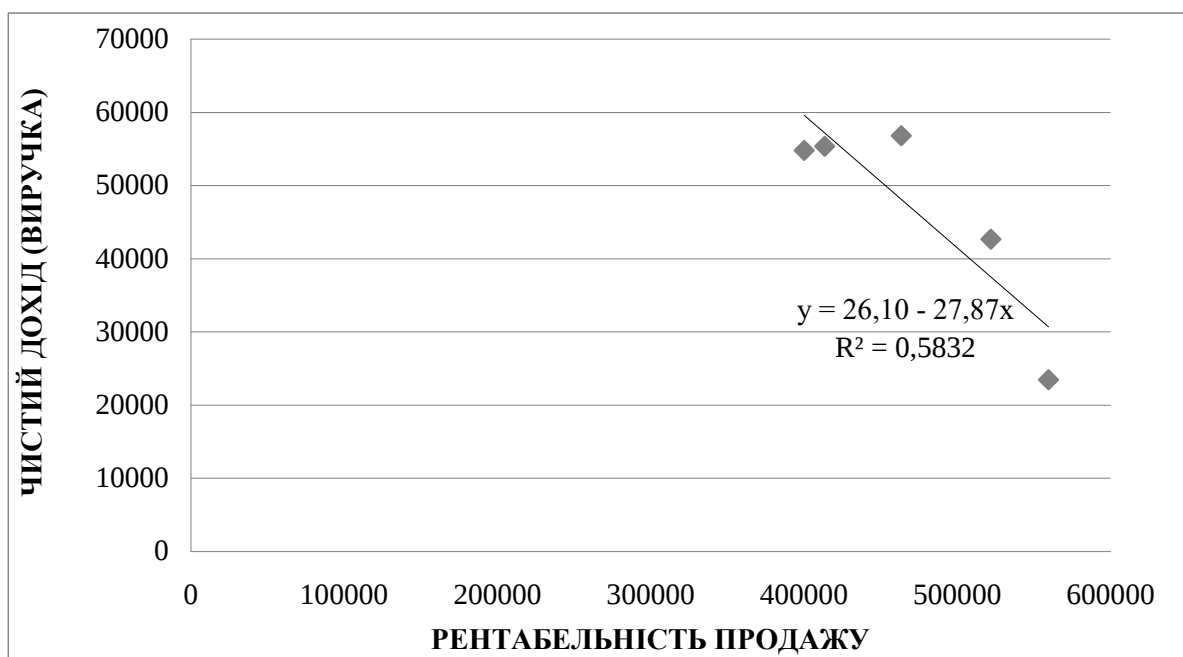

Рис. 3.8. Залежність рентабельності продажу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» від чистого прибутку підприємства

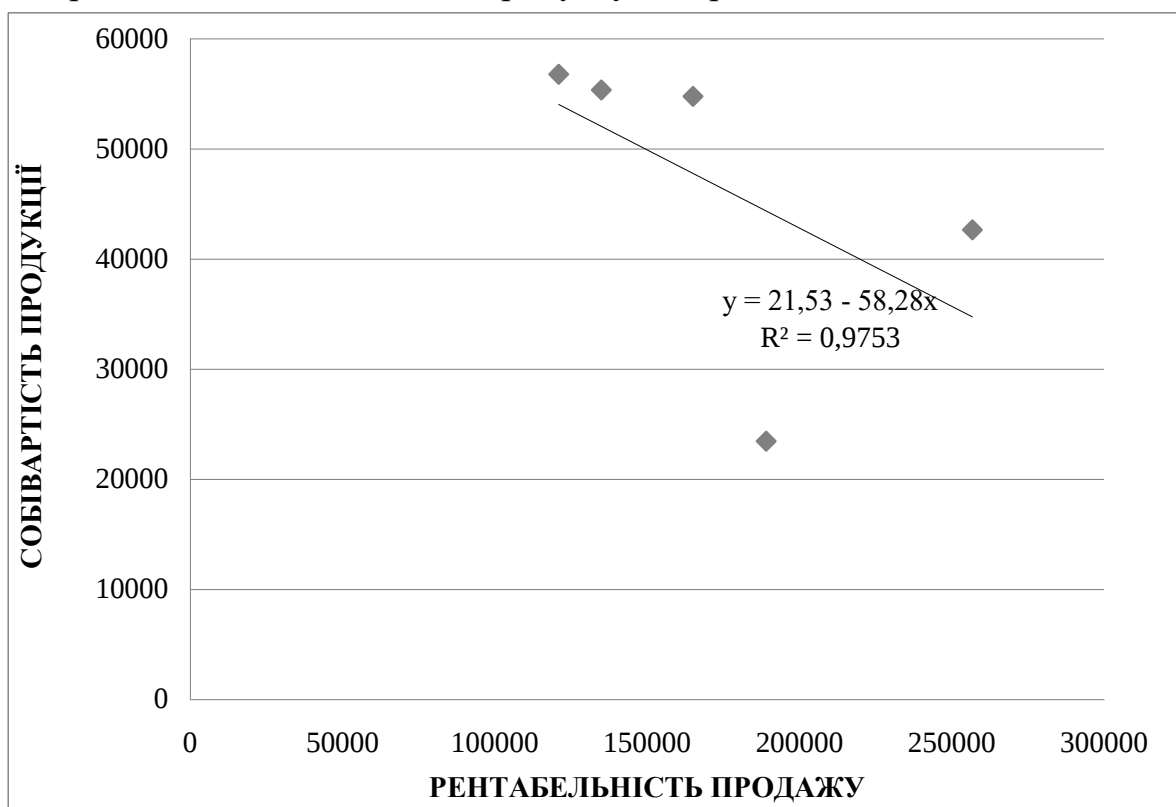

Рис. 3.9. Залежність рентабельності продажу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» від собівартості продукції підприємства

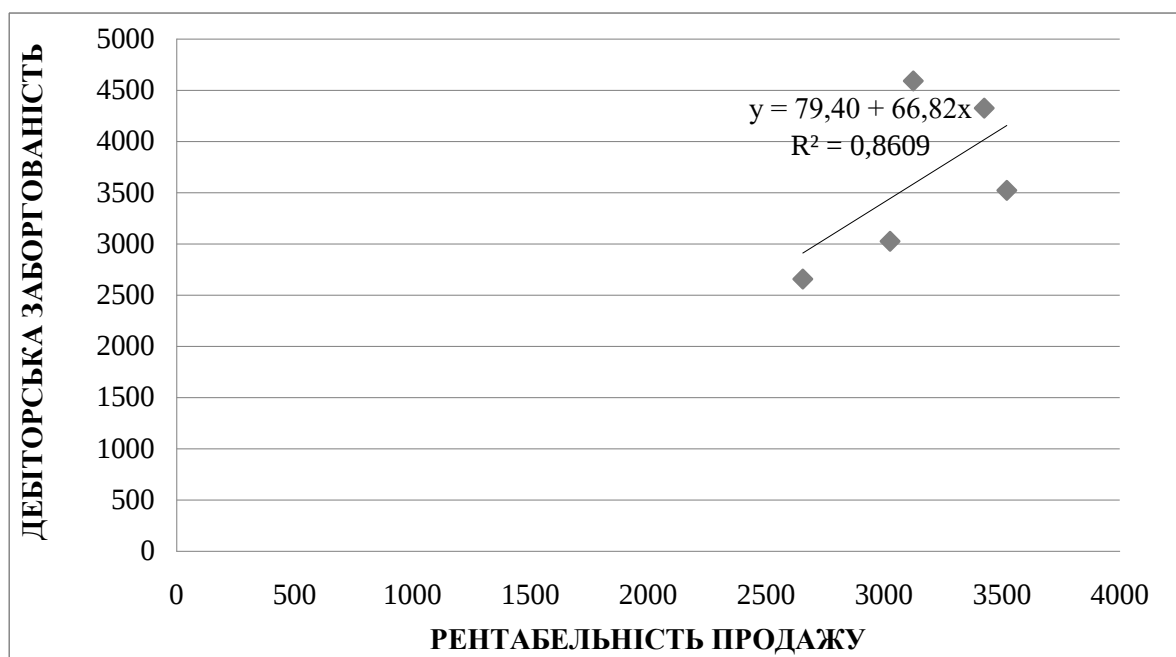

Рис. 3.10. Залежність рентабельності продажу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» від дебіторської заборгованості

Проаналізувавши дані діаграм вище, можна зробити висновок, що найбільш тісний лінійний зв'язок існує між рентабельністю продаж та чистим прибутком, так як значення коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,9753$ (є близьким до одиниці). Собівартість продукції ($R^2 = 0,5832$), чистий дохід ($R^2 = 0,7257$) та дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги ($R^2 = 0,8609$) менше впливають на рентабельність продажу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». При збільшенні чистого прибутку на одиницю рентабельність продажу збільшиться на 5828,4 од.; при збільшенні собівартості продукції на одиницю, рентабельність продажу збільшиться на 2766 од.; при збільшенні обсягу чистого доходу на одиницю, рентабельність продажу збільшиться на 8105,5 од.; при збільшенні дебіторської заборгованості за продукцію, товари на одиницю, рентабельність продажу збільшиться на 6682,9 од.

У результаті дослідження визначено, що між факторними ознаками існує сильна мультиколінеарність, тобто вони є взаємозалежними. Це зумовило проведення регресійного аналізу окремо за кожним з факторів. Отже, найбільший вплив на результативний показник – рентабельність продажу, здійснює чистий прибуток, а обсяг чистого доходу, собівартості продукції та дебіторської заборгованості за продукцію, товари впливають меншою мірою.

ВИСНОВКИ

В даній кваліфікаційній роботі другого (магістерського) рівня вищої освіти нами визначено мету та завдання, які необхідно виконати в процесі наукового дослідження. Проаналізувавши результати фінансової діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за період 2021-2023рр. ми можемо зробити відповідні висновки.

В першому розділі кваліфікаційної роботи нами було визначено поняття фінансового ризику та його ролі у системі управління фінансовою діяльністю підприємства, а також методологічні підходи до управління фінансовими ризиками на підприємстві, які використовуються для діагностики та оцінки фінансового стану підприємства.

При функціонуванні підприємств у змінних ринкових умовах неминуче виникають ризики, пов'язані з невизначеністю обставин та можливими подіями. Фінансові ризики стосуються ситуацій, де під час провадження фінансової діяльності можуть виникнути фінансові збитки в умовах невизначеності.

Управління фінансовими ризиками підприємства є системою принципів і методів розробки та реалізації ризикових фінансових рішень, що забезпечують всебічну оцінку різних видів фінансових ризиків і нейтралізацію їх можливих негативних фінансових наслідків.

Прогнозування фінансового стану підприємства з врахуванням його економічних та фінансових можливостей потрібно систематично й всебічно аналізувати з використанням різних методів, прийомів та методик фінансового аналізу. Це, на наш погляд, є головним завданням кожного підприємства з метою виявлення шляхів покращення його фінансової діяльності в умовах дії військового стану.

Таким чином, врахування фінансових ризиків повинно впливати на формування та ефективне використання фінансових ресурсів; визначення оптимальних напрямків їх інвестування; відповідність фінансових дій можливостям та стану підприємства.

Другий розділ кваліфікаційної роботи присвячений проведенню структурно-динамічного, факторного та прогнозного аналізу фінансового стану

Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод» за 2021-2023рр.

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» – провідний вітчизняний виробник з багаторічним досвідом роботи та бездоганною репутацією. Підприємство оснащено найсучаснішим обладнанням, сертифіковане за міжнародними стандартами, тому є одним з передових у вітчизняній галузі, а його персонал вважається одним з найбільш кваліфікованих в Україні.

Місія ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» полягає у впровадженні та підтримці високих стандартів якості виробництва мінеральних та питних вод і обслуговування споживачів, керуючись основними принципами діяльності: сумлінності, чесності та відповідальності.

Підприємство спеціалізується на виробництві та реалізації широкого асортименту безалкогольних напоїв; мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки.

Одним із головних завдань діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є ефективність надання послуг, а саме постачання мінеральної води найвищої якості.

Миргородська – це природна мінеральна вода. Хлоридно-натрієва за своїм складом, Миргородська має приємний солонуватий смак та помірний рівень мінералізації (2,5-3,2 г/л). Прозора, без запаху, вона не просто тамує спрагу, вона додає життєвих сил, відкриваючи «друге дихання». Це відбувається завдяки співвідношенню мінералів, властивому водам Миргородського родовища.

Видобувається з широко відомого Миргородського родовища мінеральних вод, із свердловини глибиною 701,5 м. На такій глибині знаходяться водоносні горизонти, що відносяться до Палеозойської та частково Мезозойської ери і недосяжні для техногенного забруднення, що забезпечує кришталеву чистоту "Миргородської" води і відсутність у ній промислових і інших домішок.

Проведений аналіз даних звітності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за період 2021-2023рр. дозволяє зробити наступні висновки:

Показник чистого доходу від реалізації продукції в 2022 році становив 521816 тис.грн., в 2023 році він зростає на 7,3%, що в натуральному вираженні

становить 37655 тис.грн. Це є позитивним фактором, який характеризує збільшення виручки в даному товаристві. Однією із причин такого зростання є знаходження оптимальних шляхів в методиці виробництва та реалізації продукції, а також з воєними подіями в державі.

У 2023 році середньоспискова чисельність працівників склала 286 осіб. Підприємство у 2023 році отримало чистий прибуток у сумі 84407 тис.грн.

Фінансовий стан підприємства на перспективу оцінюється позитивно, спостерігається підвищення обсягів виробництва, а разом з тим зростає прибуток.

Спостерігається динаміка до зростання майна протягом 2021-2023рр., що є позитивним для діяльності підприємства в цілому. У 2022 році відносно 2021 року майно підприємства збільшилось на 18666 тис. грн., тобто на 2,9 %, а у 2023 році відносно 2022 року – спостерігається подальше зростання майна на 73288 тис. грн., або 19,5 %. Такі зміни відбулися за рахунок збільшення необоротних активів: на 81,9 % у 2023 році, зростання нематеріальних активів на 7,3 %, основних засобів на 98,5% та інших необоротних активів на 14,8%.

Аналізуючи структуру капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод бачимо, впродовж 2021-2023 років спостерігається зростання структури капіталу товариства. Так у 2022 році капітал підприємства становив 359 918 тис. грн., що на 2,9% (18666 тис. грн.) більше ніж у попередньому 2021 році. Порівняно з 2022 роком у 2023 році капітал має тенденцію до подальшого зростання на 732886 тис.грн або 119,5 %, що є позитивним для підприємства.

Порівняно із власним капіталом, відсоток позичкового капіталу збільшується в загальній структурі капіталу підприємства. Так у 2022 році він становив 41287 тис. грн., у 2023 році відбулось його зниження на 26,1% і він склав - 30168 тис. грн. Що показує зменшення частки кредитів та позик в товаристві.

Проведений нами прогнозний аналіз основних техніко-економічних показників показав, що 2024 році прогнозується збільшення практично усіх основних показників діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Прогнозується незначне зменшення власного капіталу товариства до

393567 тис. грн. порівняно з 2023 роком, необоротних активів – до 24444 тис. грн., та валюти балансу до 426268 тис. грн. що є не дуже позитивним для товариства в майбутньому.

Проведений аналіз показників ліквідності свідчить, що не всі розраховані коефіцієнти ліквідності відповідають оптимальним значенням.

Станом на кінець 2023 року значення коефіцієнта поточної ліквідності - 2,7 більше за нормативне значення, що свідчить про фінансову стійкість ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» щодо достатності активів для розрахунків за зобов'язаннями. Але слід відзначити негативну динаміку показника у 2022 році, він зменшився на 16,6%.

Аналіз рентабельності показав, що ефективність підприємства знаходиться на високому рівні. Протягом 2021-2023рр. рентабельність діяльності підприємства становила 1,35 - 1,45 відповідно, у 2022 році цей показник зменшився на 0,40 пункти порівняно з 2021 роком, що свідчить про зменшення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Необхідно здійснювати активізацію управлінського потенціалу для формування плану зростання прибутковості і його практичної реалізації.

Також спостерігається зростання рівня рентабельності активів, що може свідчити про збільшення попиту на продукцію нашого підприємства й про перенагромадження активів.

Аналіз показників ділової активності показав, що коефіцієнт оборотності капіталу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за період 2021-2023рр. має коливання в розрахунках. У 2021 році він становив 1,43, у 2022 році скоротився на 34,5%, а в 2023 році відбулось його зростання на 60%, що відображає швидкість обороту загального капіталу підприємства та є позитивним для підприємства, оскільки свідчить про зростання темпів реалізації продукції.

Визначивши показники фінансової стійкості можна стверджувати, що підприємство є відносно стійким. Коефіцієнт автономії характеризує рівень залежності організації від позикових джерел фінансування і свідчить про

перспективи зміни фінансового стану в найближчий період. Оптимальне значення: $>0,5$ Достатність власного капіталу в аналізованому періоді свідчить про незалежність товариства від позикових джерел фінансування.

Для мінімізації ризиків у подальшому, для підприємства слід вжити заходів, щодо поліпшення фінансового становища, покращити управлінську та збутову політику, провести диверсифікацію виробництва, тощо.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи, нами пропонуються основні стратегічні напрями покращення фінансового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» в умовах дії військового стану та російської агресії.

Оскільки підприємство є прибуткове а основні засоби цілком придатні для виробництва, то для поліпшення фінансової стійкості запропоновано впровадження заходів по вдосконаленню технологічного процесу – встановлення промислового озонатора для лінії розливу мінеральної води та випуск нового асортименту продукції – мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів.

З метою обґрунтування економічної ефективності використання сучасної лінії для розливу мінеральної води з встановленням промислового озонатора OZ-16G, нами пропонується, здійснити оцінку впливу запропонованих заходів на ефективність діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Впровадження проєкту є вигідним і доцільним, оскільки приріст прибутку значно перевищує приріст витрат. При незмінних значеннях показників за 2022 рік, у 2023 році, після впровадження проєкту, спостерігається позитивне зростання виручки від реалізації на 2,1%, та витрат, які зменшаться на 16,6%, що ж до чистого прибутку, то він зростатиме помітнішими темпами і порівняно з показниками 2022 року збільшиться на 20,2 %. Отже модернізація обладнання є доцільною для товариства так як проєкт повністю покриває витрати на його реалізацію.

Другим заходом, направленим на підвищення прибутку підприємства є випуск нового асортименту продукції, який включає розлив мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів

В умовах жорсткої конкуренції українськими виробниками ведеться робота по розширенню асортименту вітчизняних безалкогольних напоїв і мінеральних вод, велика увага приділяється підвищенню якості і поліпшення дизайну оформлення, нарощування вироблення напоїв на натуральній основі та з використанням нетрадиційної сировини (вітамінізованих преміксів, біологічно активних добавок).

Запропонована нами модернізація лінії з розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів дозволить додатково збільшувати виробничу спроможність на 15–25 тис. літрів продукції в рік, та зменшити її собівартість через скорочення витрат на обслуговування та ремонт застарілого обладнання.

Квартальний прибуток від встановлення модернізованої лінії з розливу мінеральної води з додаванням харчових ароматизаторів протягом першого року функціонування становить 5890 тис.грн., протягом другого року функціонування 7068 тис. грн., тобто прогнозується збільшення на 1178 тис. грн., або на 10,8%. Середня рентабельність виробництва за два роки становить – 2,36 %. Отже модернізація даної лінії позитивно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Чистий прибуток після модернізації обладнання ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» становить 95780 тис. грн., що на 13,1% більше ніж до модернізації, це є позитивним і свідчить про доцільність встановлення такого обладнання на підприємстві. Отже модернізація даної лінії позитивно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Беручи до уваги розраховані і обґрунтовані нами стратегічні шляхи покращення фінансового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» можна зробити висновок, що обидва запропоновані нами заходи є вдалимими, і можуть бути використані даним підприємством для підвищення прибутку в умовах дії військового конфлікту. За прогнозами, їх запровадження у виробництві принесе підприємству збільшення чистого прибутку на 112246 тис. грн. в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєєв І.В. Фінансовий аналіз: техніка розрахунків та моделювання економічних ситуацій: навч. посібник. Львів : «Бескид Біт», 2013. 152 с.
2. Анисимова Г. С. Вплив структури капіталу на фінансово-економічний стан промислового підприємства. *Журнал «Економіка підприємства»*. 2010. № 1. С. 96 – 102.
3. Бандурко О.М. Фінансова діяльність підприємства: навч. посіб. Київ: ЛИБІДЬ, 2010. 257 с.
4. Бездітко О. Є. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. №3. С. 43–49.
5. Безугла Т.В. «Економічна стійкість» та «фінансова стійкість». *Журнал «Молодий вчений»*. 2014. № 3. С. 33.
6. Бездітко О. Є. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. Вип. 3. С. 43–49.
7. Белоусова С. В. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3 (19). С. 277–293.
8. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту : підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 476 с.
9. Бочко О.Ю. Основи планування діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: Кондор, 2012. 218с.
10. Василенко А.В. Менеджмент устойчивого развития предприятий: монография. Київ: Центр учебной літератури, 2015. 648 с.
11. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці та підприємництві : монографія. К.: КНЕУ, 2004. 480 с.
12. Виговська А. В. Управління активами підприємства. Вінниця: Вінницький інститут економіки ТНЕУ, 2012р. 310 с.
13. Гончарук І. В., Томашук І. В. Ресурсний потенціал сільських територій: стан та напрями зміцнення: монографія. Вінниця : ТОВ «Твори». 2022. 334 с.
14. Горбовий А. Ю. Інноваційна модернізація менеджменту в умовах глобальної нестабільності : монографія / за заг. ред. А. Ю. Горбового ; М. О. Кужелєв, С. В. Онишко, В. І. Куценко, А. А. Олешко, М. В. Гусятинський, А. А. Халецька [та ін.]; УДФСУ. Ірпінь-Білосток, 2018. 305 с.
15. Гречко А. В., Гербеда М. В. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1006>

16. Дмитриченко Л. І., Хімченко А. М., Калиниченко М. П. Корпоративні відносини: методологія дослідження та механізми функціонування : монографія. Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. 160 с.
17. Добринь С. В. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4073>
18. Захарова Н.Ю. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства: навч. посіб. Таврійський державний агротехнологічний університет, 2012. 129 с.
19. Zherlitsyn D. M., Kuzheliev M. O., Nechyporenko A. V. Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment. *International Journal of Advanced Biotechnology and Research (IJABR)*. Vol. 10. Special Issue-1. 2019. Pp. 379–383.
20. Іванов В.Л. Забезпечення організаційно-економічної стійкості промислового підприємства: навч. посіб. Київ: Підприємство, 2010. 345с.
21. Іващенко В. І. Економічний аналіз господарської діяльності: навч. посіб. К. : Нічлау, 2011. 204 с.
22. Карпінський Б.А. Фінансова система: навч. посіб. 2–ге вид. Львів : Магнолія плюс, 2016. 272 с.
23. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства. *Економіка держави*. К., 2010. №1. С.61-62.
24. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків : монографія. Тернопіль : Економічна думка, Карт-бланш, 2002. 570 с.
25. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Чернігів: ЧДІЕУ. 2011. 456 с.
26. Колодізев О. Теоретичні аспекти управління економічною стійкістю підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2018. № 1(16). С. 53—59.
27. Конторщикова О. Аналіз фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством. *Економіка. Фінанси. Право*. 2012. №6. С. 3-5
28. Копчак Ю. С. Проблеми діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства. *Вісник Сумського державного університету*. Суми, 2014. N 9. С. 23 – 34.
29. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. 2-е вид. – К. : Знання, 2012. 274 с.
30. Королюк Т. Оцінка фінансової стійкості та визначення платоспроможності акціонерних товариств. *Галицький економічний вісник*. 2019. №1. С. 130 – 135.
31. Котляр М. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансової стійкості підприємства. *Вісник THEU*. 2008. № 4. С. 120 – 124.

32. Костецький В. В., Бутов А. М. Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. № 3. С. 60–66.
33. Кремень В. М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. №1. С. 107-115.
34. Кручок С. І. Оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2012. N 8. С. 40 – 48.
35. Кузьмінець Т. Г., Перегняк Ю. А. Управління фінансовими ризиками підприємства в умовах ринкової економіки. *Молодий вчений*. 2017. № 12 (52). С. 677–680.
36. Кужелєв М. О. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С. 154–168.
37. Куліш Г. П., Родніченко І. В. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 25. С. 98–103.
38. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. N 7. С. 123 – 131.
39. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками. 2020. 256 с. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1460/1/Навч%20посібник%20УФР%2027_10_2020.pdf
40. Ларка М.І. Аналіз фінансового стану підприємства як засіб підвищення ефективності його діяльності. *Вісник НТУ*. 2013. № 22 (995) с. 168-174.
41. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К: «Хай-Прес». 2008. 336 с.
42. Ловінська І.Г. Фінансова стійкість організацій як індикатор економічного потенціалу. *Фінанси, облік і аудит*. 2014. Вип.1 (23). 252 с.
43. Мамонтова Н. А. Умови забезпечення фінансової стійкості підприємств. *Фінанси України*. 2010. N 8. С. 103 – 107.
44. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2008. N 7. С. 26 – 30.
45. Меженська В. В. Діагностика фінансового стану корпорації в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Схід*. 2012. № 1 (115). С. 62–67.
46. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства :навч.посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закладів. Київ: Вища шк.,2013. 278 с.
47. Мицак О. В. Ліквідність як елемент фінансового управління діяльністю підприємства. *Фінанси України*. 2013. N 10. С. 62 – 66

48. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2014. 358 с
49. Мороз О.В. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах: монографія. Вінниця : Універсум–Вінниця, 2006. 167 с.
50. Мошенський С.З. Економічний аналіз : підручник. 2-вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2007. 704 с.
51. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> . (Дата звернення 20.04.2024).
52. Нечипоренко А. В. Планування в системі управління підприємством. *Соціально-економічні реформи в контексті глобалізації та євроінтеграції*. 2014. С. 45–48.
53. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 9. С. 92-99.
54. Орлик О. В. Фінансові ризики в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Інноваційна економіка*. 2016. № 5–6. С. 218–223.
55. Островська О.А. Фінансовий стан та фінансова стійкість підприємств: теоретичні аспекти визначення їх суті. *Стратегія економічного розвитку України*. 2012. Вип. 4 (11). С. 180-188.
56. Павлов В.І. Фінанси підприємства: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2010. 109 с.
57. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник. Київ : КНЕУ, 2002. 388 с.
58. Пінчук А. В. Формування інвестиційної стратегії підприємства. *Механізми економічного зростання і конкурентоспроможності національного господарства : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 8 грудня 2018 р. ГО «Київський економічний науковий центр». К., 2018. Ч. 1. С. 103–105.*
59. Пічугіна Т.С. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: Новий Світ , 2011. 326с.
60. Плиса В.Й. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України: монографія. Львів : АТБ, 2009. 142 с.
61. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ: КНЕУ. 2002. 571 с.
62. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 488с.
63. Podolianchuk O., Tomashuk I. Formation of financial results of activities of agricultural enterprises of Vinnitsa region. *The scientific heritage*. 2020. № 47. Vol. 7. P. 63–73.

64. Пожар Є. П. Аналіз фінансових ризиків та методи їх нейтралізації на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 43. С. 387–391.
65. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. 2-е изд., перер. і доп. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 416 с.
66. Приймак І. Управління ризиком втрати фінансової стійкості підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. №19. С. 413 – 419.
67. Пушкар, М.С. Проектування систем автоматизації : навч. посібник. Д : Національний гірничий університет, 2013. 268 с.
68. Розвиток підприємницької діяльності в Україні. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Державна підтримка Українського експорту. URL: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_v_sferi_zed/ukr/5225.html. (Дата зверення 20.10.2022).
69. Руда Р. В., Оцінка фінансового стану: сутність та необхідність. *Економіка та управління підприємствами*. 2010. №12. С. 62-65.
70. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К. : «Знання». 2007. 668 с.
71. Салига С.Я. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Київ: ЦНЛ, 2009. 210 с.
72. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. 3-є вид., доп. і перероб. К. : ЦУЛ, 2002. 460 с.
73. Смачило В. В. Оцінка фінансової стійкості підприємств. *Економічний простір*. 2008. №20/2. С. 266 – 275.
74. Сосновська О. О., Деденко Л. В. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2019. № 1(3). С. 70–79.
75. Старостенко Г. Г. Фінансовий аналіз : навч. посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.
76. Статут ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» від 15 квітня 2022 року.
77. Таран О. В. Сучасні питання проблематики ризиків фінансової сфери діяльності підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз. Харків : Константа. 2004. 108 с.
78. Тарасенко Т.В. Економічний аналіз: навчальний посібник. 3-тє видання, перероблене. Львів: „Новий Світ–2000”, 2010. 345 с.
79. Татарінов Р.В. Інформаційна база визначення фінансової стійкості підприємства. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. Серія. Економічні науки*. 2013. Вип 3. С. 250-256.

80. Терещенко, О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К. : КНЕУ. 2002. 571 с.
81. Томашук І. Управління фінансовими ризиками підприємства як складова забезпечення сталого функціонування суб'єкта економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-64>
82. Tomashuk I. V., Tomashuk I. O. Enterprise development strategy: innovation and internal flexibility. *Collo-quium-journal*. 2021. № 3 (90). Vol. 4. P. 51–66.
83. Третяк О. Д. Оцінка фінансового стану акціонерних товариств. *Фінанси України*. 2000. N 12. С. 95 – 103.
84. Управління фінансовими ризиками. URL: https://pidru4niki.com/74707/ekonomika/upravlinnya_finansovimi_rizikami
85. Федірко В. М. Проблеми оцінки фінансової стійкості та ліквідності використання коштів. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. №2. С. 359 – 363.
86. Федоренко В.І. Оцінка та діагностика фінансового стану підприємства. *Економіка та держава*. 2010. №1. С.26-29.
87. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : навч.посібник. 2– е вид., перероб, та доп. К. : Кондор, 2017. 400 с.
88. Фінанси підприємств: підручник. К. : КНЕУ, 2016. 552 с.
89. Фінансова діяльність підприємств: навч. посіб. К.: Професор, 2014. 240 с.
90. Фінансова діяльність підприємства: підручник для вузів. 2–е вид., перероб. и доп. К.:Либідь, 2013. 384 с.
91. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2017. 592 с.
92. Финансовый менеджмент : учебник для вузов. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юнити-Дана, 2012. 277 с.
93. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз : навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2018. 566 с.
94. Чевганова В.Я. Проектний аналіз : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2014. 258с.
95. Череп А.В. Оцінка фінансового стану агропромислових підприємств в контексті економічної безпеки. *Облік і фінанси АПК*. 2011. №3. С. 184-190.
96. Черняк О.І. Економетрика. Підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. 359 с.
97. Шамрай М.І. Методика оцінки фінансової складової економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2011. Вип. 2. С. 101-106.
98. Штангрет А.М. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. К.:Знання, 2012. 374с.
99. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навчальний посібник. К: Ліра, 2013. 498с.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність за 2023 рік

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2024
Підприємство	Приватне акціонерне товариство «Миргородський завод мінеральних вод»	за ЄДРПОУ	00382651
Територія		за КОАТУУ	5306023001
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	536
Орган державного управління		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	за КВЕД	11.07
Середня кількість працівників ¹	278		
Одиниця виміру	тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Адреса, телефон	37600, ПОЛТАВСЬКА область, місто МИРГОРОД, вулиця МІНЗАВОДСЬКА, будинок 1		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)			v
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	4 159.00	4 409.00
первісна вартість	1001	12 580.00	11 925.00
накопичена амортизація	1002	8 421.00	7 516.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	505.00	2 214.00
Основні засоби	1010	66 628.00	131 345.00
первісна вартість	1011	270 774.00	349 151.00
знос	1012	204 146.00	217 806.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4.00	2.00
Відстрочені податкові активи	1045	4 316.00	3 710.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	8 121.00	9 380.00
Усього за розділом I	1095	83 733.00	151 060.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	49 152.00	40 345.00
Виробничі запаси	1101	48 149.00	37 307.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	1 003.00	2 745.00
Товари	1104	0.00	293.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестраховування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	188 060.00	22 657.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 013.00	4 218.00
з бюджетом	1135	7 275.00	1 673.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	4 528.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	736.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 698.00	79.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	20 987.00	212 438.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	20 987.00	212 438.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	276 185.00	282 146.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	359 918.00	433 206.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21 474.00	21 474.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	3 669.00	3 669.00
Емісійний дохід	1411	3 648.00	3 648.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	3 221.00	3 221.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	290 267.00	374 674.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	318 631.00	403 038.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	4 596.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	0.00	4 596.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 206.00	3 463.00
товари, роботи, послуги	1615	26 409.00	9 477.00
розрахунками з бюджетом	1620	7 690.00	6 498.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	2 306.00
розрахунками зі страхування	1625	0.00	253.00
розрахунками з оплати праці	1630	27.00	616.00
за одержаними авансами	1635	7.00	258.00
за розрахунками з учасниками	1640	37.00	37.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	3 323.00	3 036.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
Інші поточні зобов'язання	1690	2 588.00	1 934.00
Усього за розділом III	1695	41 287.00	25 572.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	359 918.00	433 206.00

Керівник

(Підпис)

Головний бухгалтер

(Підпис)

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2024
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Миргородський завод мінеральних вод"	за ЄДРПОУ	00382651

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	559 471.00	521 816.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	421 277.00	470 089.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	138 194.00	51 727.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	5 248.00	7 829.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	25 717.00	21 531.00
Витрати на збут	2150	13 972.00	14 734.00
Інші операційні витрати	2180	11 473.00	18 237.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	92 280.00	5 054.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	11 482.00	718.00
Інші доходи	2240	465.00	1.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	857.00	531.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	373.00	324.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	102 997.00	4 918.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-18 590.00	-2 680.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після	2305		0.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
оподаткування			
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	84 407.00	2 238.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	84 407.00	2 238.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	338 168.00	399 403.00
Витрати на оплату праці	2505	58 821.00	51 857.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	12 387.00	10 726.00
Амортизація	2515	16 811.00	20 503.00
Інші операційні витрати	2520	46 121.00	44 849.00
Разом	2550	472 308.00	527 338.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 045 145.00	2 045 145.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 045 145.00	2 045 145.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	41.27	1.09
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	41.27	1.09
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.00	0.00

Фінансова звітність за 2022 рік

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2023
Підприємство	Приватне акціонерне товариство «Миргородський завод мінеральних вод»	за ЄДРПОУ	00382651
Територія		за КОАТУУ	5306023001
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	536
Орган державного управління		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	за КВЕД	11.07
Середня кількість працівників ¹	278		
Одиниця виміру	тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Адреса, телефон	37600, ПОЛТАВСЬКА область, місто МИРГОРОД, вулиця МІНЗАВОДСЬКА, будинок 1		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)			v
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2022 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	4 786.00	4 159.00
первісна вартість	1001	12 580.00	12 580.00
накопичена амортизація	1002	7 794.00	8 421.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 410.00	505.00
Основні засоби	1010	84 116.00	66 628.00
первісна вартість	1011	269 049.00	270 774.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
знос	1012	184 933.00	204 146.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	5 578.00	4.00
Відстрочені податкові активи	1045	5 039.00	4 316.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	8 346.00	8 121.00
Усього за розділом I	1095	109 275.00	83 733.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	34 193.00	49 152.00
Виробничі запаси	1101	32 655.00	48 149.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	1 538.00	1 003.00
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	150 320.00	188 060.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 813.00	8 013.00
з бюджетом	1135	338.00	7 275.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	4 528.00
з нарахованих доходів	1140	1.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 325.00	2 698.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	39 987.00	20 987.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	39 987.00	20 987.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	231 977.00	276 185.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
Баланс	1300	341 252.00	359 918.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21 474.00	21 474.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	3 669.00	3 669.00
Емісійний дохід	1411	3 648.00	3 648.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	3 221.00	3 221.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	288 029.00	290 267.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	316 393.00	318 631.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	969.00	
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	969.00	0.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 143.00	1 206.00
товари, роботи, послуги	1615	7 601.00	26 409.00
розрахунками з бюджетом	1620	6 584.00	7 690.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 431.00	
розрахунками зі страхування	1625	445.00	
розрахунками з оплати праці	1630	1 754.00	27.00
за одержаними авансами	1635	0.00	7.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
за розрахунками з учасниками	1640	37.00	37.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	4 128.00	3 323.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	2 198.00	2 588.00
Усього за розділом III	1695	23 890.00	41 287.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	341 252.00	359 918.00

Керівник

(Підпис)

Головний бухгалтер

(Підпис)

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2023
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Миргородський завод мінеральних вод"	за ЄДРПОУ	00382651

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	521 816.00	400 118.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестрахування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	470 089.00	305 798.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	51 727.00	94 320.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	7 829.00	3 583.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	21 531.00	25 039.00
Витрати на збут	2150	14 734.00	15 017.00
Інші операційні витрати	2180	18 237.00	9 761.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	5 054.00	48 086.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	718.00	1 210.00
Інші доходи	2240	1.00	347.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	531.00	404.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	324.00	0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4 918.00	49 239.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2 680.00	-9 141.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	2 238.00	40 098.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 238.00	40 098.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	399 403.00	231 430.00
Витрати на оплату праці	2505	51 857.00	50 500.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 726.00	10 244.00
Амортизація	2515	20 503.00	23 357.00
Інші операційні витрати	2520	44 849.00	35 486.00
Разом	2550	527 338.00	351 017.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 045 145.00	2 045 145.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 045 145.00	2 045 145.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1.09	19.61
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1.09	19.61
Дивіденди на одну просту акцію	2650		14.67